

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

147950

147950

KORE SAVAŞI ve DÖNEM SİYASETİNİN
ULUSAL BASINA YANSIMALARI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Danışman
Yrd. Doç. Dr Bedri Mermutlu

İlknur TATAR
BURSA 2004

TC.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

..... ait .....

..... adlı çalışma, jürimiz tarafından

..... Anabilim / Anasanat Dalı,

..... Bilim Dalında Yüksek Lisans/ Doktora/
Sanatta Yeterlik tezi olarak kabul edilmiştir.

.....
Başkan .....
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

.....
Üye (Danışman).....
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

.....
Üye.....
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

.....
Üye.....
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

.....
Üye.....
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

ÖZET

İkinci Dünya Savaşı sonrasında dünya hür dünya ve Komünist dünya olmak üzere ikiye ayrılmıştı. Komünist dünyanın en güçlü sesi Sovyet Rusya, hür dünyanın en güçlü sesiyse Birleşik Amerika'ydı.

Kore Savaşı 25 Haziran 1950 tarihinde Komünist Rusya'nın desteklediği Kuzey Kore'nin, Birleşik Amerika'nın desteklediği Güney Kore'yi istila etmesi üzerine başlamış ve bu savaş daha sonraları iki Kore arasındaki bir savaş olmaktan çıkmıştır. Bu savaş BM Kuvvetleri ile Komünist devletler Çin ve Rusya arasında geçmiştir. Savaş haberinin dünyaya yayılmasından sonra Birleşik Amerika, Kore'ye asker gönderme kararı almıştır. Arkasından Kore'ye asker gönderme kararı alan ilk BM ülkesi Türkiye olmuştur. Kore'ye 4500 kişilik bir birlik gönderme kararını tek başına alan Demokrat Parti yetkilileri muhalefet ve aydınlar tarafından eleştirilmiştir. Muhalefet kanadı, kararın kendilerine danışılmadan verilmesini eleştirirken, Komünist olarak bilinen bir grup aydın, emperyalist dünyanın savaşına Türkiye'nin alet olmasını eleştirmiştir. Türkiye'nin savaşa asker gönderme kararından önce savaşa gönüllü gitmek isteyenler olmuştur. Halk, Komünist dünyaya karşı savaşmak için asker gönderme kararını büyük bir coşkuyla karşılamıştır. Halk Kore'de yaşanan bu savaşı sahiplenmiş ve evlatlarını feda etmekten çekinmemiştir.

Ordu ise tüm dünyanın tehlike olarak gördüğü Komünizme karşı yapılacak bu savaşa tam destek vermiştir. Türk askeri bu savaşta büyük başarılar göstermiş bu sayede Türkiye'nin NATO önündeki yol açılmıştır. Kore Savaşı, 27 Temmuz 1953 tarihinde imzalanan ateşkes anlaşmasıyla sona ermiştir.

Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararından 50 yıl sonra durum değişmiş, Doğu bloğu çökmüş, Komünizm tehlike olmaktan çıkmış ve dünyanın süper gücü Amerika olmuştur. Amerika, terörist olarak gördüğü Irak'a karşı bir savaş girişimi başlatmış ve sınır komşusu ile ABD arasındaki bu gerginlikte Türkiye sıkıntılı günler yaşamıştır. Topraklarında asker konuşlandırmak isteyen ABD ile kritik günler yaşayan Türk Hükümeti sadece ordu tarafından desteklenmiş ve halk ve muhalefetin yoğun baskılarına maruz kalmıştır. 19 Mart 2003'te ABD Irak'a savaş açmıştır. Aradan 50 yıl geçmiştir. Kore savaşı ile ABD-Irak Savaşı arasında bulunan benzerlikler bu savaşı Türk tarafı açısından anlamlı kılmaktadır.

ANAHTAR KELİMELER

KORE SAVAŞI
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
NATO
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ
DEMOKRAT PARTİ
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
AK PARTİ
IRAK SAVAŞI

ÖNSÖZ

Kore Savaşı ve Dönem Siyasetinin Ulusal Basına Yansımalarını incelediğim çalışmamda 1950-1953 yılları arasında yaşanmış olan Kore Savaşı'nı ve ülkesinden binlerce kilometre uzaklıktaki topraklara asker gönderen Türkiye'de o dönem siyasetinin ulusal basına yansımalarını aktarmaya çalıştım.

Teze başlamamdan itibaren bana değerli fikirleriyle yol gösteren ve her zaman beni tüm eksikliklerime rağmen anlayışla karşılayan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr Bedri Mermutlu'ya, tez döneminde geçirdiğim buhranlı dönemde beni bir an olsun yalnız bırakmayan ve benim için itici güç olan annem Gülseren, babam Mustafa Yılmaz TATAR'a, Çalışmam sırasında her türlü teknik yardımı benden esirgemeyen sevgili kuzenim Pınar ve eşi M. Ata Ceylan'a, Bursa'da geçirdiğim zamanlarda beni evlerinde misafir eden sevgili can dostum Vesile ve ikinci aileme ve son olarak bana her zaman moral aşıl原因 ve güvenen yegane dostum, biricik hayat arkadaşım Gökhan Kula'ya teşekkürü bir borç bilirim.

İstanbul/ 2004

İlknur TATAR

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	VI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI DÜNYANIN DURUMU VE KORE

1. İkinci dünya Savaşı Sonrası Dünyanın Durumuna Genel Bir Bakış.....	4
2. Kore'nin Tarihi, Coğrafi, Dini Durumu ve Savaş Öncesi Siyasi Durumu.....	10
2.1 Kore'nin kısa tarihi (İkinci dünya savaşı sonrası durumu).....	10
2.1.1 İki Ayrı Kore'nin ortaya çıkışı.....	12
2.2 Kore'nin coğrafi durumu.....	17
2.3 Kore'de din.....	18
2.4 Kore'de savaş öncesi durum.....	18

İKİNCİ BÖLÜM

KORE İSTİLASINA TEPKİLER

3. BM Konseyi'nin Kore İstilasına Tepkisi.....	21
4. Türkiye'nin Kore Savaşı'na Asker Gönderme Kararı	26
4.1 Türkiye'nin Kore Savaşı'na girmesine tepkiler.....	31
4.1.1 Türkiye'nin Kore Savaşı'na girmesine muhalefetin tepkisi.....	32
4.1.2 Türkiye'nin Kore Savaşı'na girmesine aydınların tepkisi	39
4.1.3 Türkiye'nin Kore Savaşı'na girmesine halkın tepkisi.....	42
4.1.4 Türkiye'nin Kore Savaşı'na girmesine ordunun tepkisi.....	48
4.1.5 Türkiye'nin Kore Savaşı'na girmesine Diyanet İşlerinin yaklaşımı.....	50
5. Kore'ye Gidecek Birliğin Son Günleri.....	53
5.1 Kore Savaşı'nda Türkler.....	54
6. Türkiye'nin Kore Savaşı'na iştiraki ve NATO'ya kabulü... ..	58
7. Türk basınında Kore Savaşı.....	66
8.Kore Savaşı'nın Milli Kültürümüze Etkileri.....	68
8.1 Kore Savaşı'nı anlatan şiirlerden örnekler.....	69

8.2 Kore Savaşı'nın edebiyatın ve sanatın diğer kollarına etkisi.....	79
9. Kore Savaşı Esnasında Yaşanan Gelişmeler (Mütareke Görüşmeleri).....	81

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KORE SAVAŞI VE 50 YIL SONRA ABD-IRAK SAVAŞI

10. Kore Savaşı ve 50 Yıl Sonra ABD- Irak Savaşı.....	88
10.1 Savaş Öncesi Dönem.....	89
10.2 Kore Savaşı ve Irak Savaşı Arasında Benzerlikler ve Irak Savaşı'na Hükümetin Yaklaşımı.....	92
10.2.1 Kore Savaşı ve Irak Savaşı'nın dönem hükümetlerinin savaş yaklaşımları açısından karşılaştırmalı analizi.....	99
10.2.2 Kore Savaşı ve Irak Savaşı'na muhalefet tepkilerinin karşılaştırmalı analizi.....	103
10.2.3 Halkın Kore Savaşı ve Irak Savaşı'na gösterdiği tepkilerin karşılaştırmalı analizi.....	105
10.2.4 Kore Savaşı'na ve Irak Savaşı'na ordunun tepkilerinin karşılaştırmalı analizi.....	108
SONUÇ.....	112
KAYNAKLAR.....	114
ÖZGEÇMİŞ.....	120

KISALTMALAR

Kısaltma	Bibliyografik Bilgi
a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
a.g.tz.	Adı Geçen Tez
çev.	Çeviren
nu.	Numara
p.	Page
s.	Sayfa
sy.	Sayı
t.y.	Basım tarihi yok
v.dğr.	Çok yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler
vb.	Ve benzeri
vs.	Vesaire
y.y.	Basım yeri yok
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BM	Birleşmiş Milletler
DP	Demokrat Parti
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
AKP	Ak Parti

GİRİŞ

25 Haziran 1950 tarihinde Kuzey Kore'nin Güney Kore'yi istilasıyla Kore savaşı başlamış ve BM bayrağı altında ilk defa bir ordu bu savaşta görev almıştı. Kore Savaşı, kardeş iki devlet arası bir savaş olmaktan öte Demokrat dünya ile Komünist dünya arasındaki kavganın ve hakimiyet çatışmasının bir sonucuydu. Kore ilk önce ABD ve Sovyet Rusya tarafından birleştirilmek üzere ikiye bölünmüş ve bir daha bir araya getirilememişti. Getirilememesinin en önemli sebebi ise her iki Kore'nin farklı ideolojileri benimsemiş olmasıydı. Fikri ayrılıklara sahip olan Kuzey Kore ve Güney Kore düşman kardeşlere dönüşmüşlerdi. Bu düşmanlık Güney Kore'nin Kuzey Kore tarafından aniden istila edilmesiyle savaşa dönüşmüş ve üç yıl süren kanlı savaşlar yaşanmıştı. Bu savaşlar süresince Güney Kore'yi Birleşmiş Milletler Kuvvetleri Kuzey Kore'yi ise Sovyet Rusya ve Kızıl Çin desteklemişti. Kore'de yaşanan savaş zamanla iki Kore arasında olmaktan çıkmış BM Kuvvetleri ile Sovyet Rusya ve Kızıl Çin'in oluşturduğu Komünist taraf arasında yaşanır hale gelmişti.

İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde dünya milletlerinin en çok çekindiği şey Üçüncü Dünya Savaşı'nın çıkması tehlikesiydi. Bu yüzden çıkan her gerginlik büyük korkuların yaşanmasına sebep oluyordu. Çıkabilecek bir savaşın tarafları arasında Komünist dünyanın güçlü sesi Rusya'nın olacağı tahmin ediliyordu. Ancak öte yandan da Rusya'nın Amerika ile böyle bir savaşa girmekten çekineceği düşünceleri de hakimdi. Tüm bu endişeler yaşanırken Kore'de ani bir şekilde savaş patlak vermişti. Bu savaşın arkasında yeni bir savaşa girmekten kendisi adına çekinen ancak Kuzey Kore'nin kışkırtıcılığını yaparak Komünizmin yayılmasını sağlayıp çıkarlar elde etmek isteyen Rusya vardı. Kore Savaşı 25 Haziran 1950 tarihinde başlamış ve üç yıl süren savaşlar 27 Temmuz 1953 tarihinde mütareke anlaşmasının imzalanmasıyla sona ermiştir.

Kore'ye ilk olarak asker gönderen ülke ABD arkasından ise asker gönderen ilk ülke Türkiye olmuştur. Türkiye o dönemde Demokrat Parti Hükümeti tarafından -Meclisin onayına sunulmadan- Kore'ye 4500 kişilik bir Birlik gönderme kararı almış ancak bu karar hem muhalefet partisi tarafından hem de dönem aydınları tarafından eleştirilmiştir. Alınan

bu denli önemli bir kararın Meclise danışılmadan alınmasını eleştiren Cumhuriyet Halk Partisi kararın özüne karşı çıkmamış sadece İktidar Partisinin, muhalefeti dikkate almamasını eleştirmişti. Ancak daha sonraları Cumhuriyet Halk Partisi bu eleştirilerinden vazgeçmiştir.

Kore'ye giden Türk askerleri ise Kore Savaşında önemli başarılar elde etmiş ve bu başarıları Türkiye'yi NATO'ya taşımıştır. Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesi beklenen meyvesini vermiş ve Türk askerinin başarıları Türkiye'nin NATO'ya alınmasında etkili olmuştur.

Çalışma konusu olarak Kore Savaşı'nı seçmiş olmamın sebebi 2000 yılında Türkiye'nin Kore Savaşı'na asker göndermesinin 50. yıl kutlamaları olmuştur. Türk askerinin başka bir ülkeye savaşa gönderilmesinin arasından 50 yıl geçmesine rağmen bu olayın törenlerle kutlanması bu savaşa atfedilen önemi gösteriyordu. Türk askeri neden Kore'ye gönderilmişti, Kore'ye giden askerler nasıl bir ruh halindeydiler, Türk toplumu bu durumu nasıl karşılamıştı ve Türkiye'yi 50 yıl sonra bu durumun kutlamalarını yapmaya iten sebepler neydi? Tüm bu sorular Kore Savaşı'nı çalışma konusu olarak seçmeme neden oldu.

Kore Savaşı ve Dönem Siyaseti'nin Ulusal Basına Yansımaları'nı inceleyerek dönem olaylarını ve bu olayların toplum üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçladığım bu çalışmada ilk olarak 1950 ve 1953 yılları arasındaki gazetelerin taranmasıyla işe başladım. Hayli uzun ve yorucu olan bu dönemde 1950-1952 yılları arasındaki İktidar Partisinin yayın organlarından olan Zafer Gazetesi ile Muhalefet Partisinin yayın organı olan Ulus gazetesini, 1953 yılına dair ise Vatan Gazetesini inceleyerek konu ile ilgili gazeteler açısından birçok veriye ulaştım. Bunların yanı sıra konuyla ilgili daha önce yapılmış üç adet tez, çalışmamı sürdürürken bana önemli katkılar sağladı. Ayrıca Kore Savaşı'yla ilgili olarak Genelkurmay Başkanlığı'nın yayınladığı kitaplar, makaleler ve özellikle de Kore Gazilerinin yazdığı anılar çalışmama ışık tuttu. Kore Savaşı, Türk Basını tarafından ilgiyle takip edilmiş ve hemen her gün savaşla ilgili ayrıntılar gazetelerde manşetten verilmiştir. Gazete araştırmalarım sonucunda Türk Halkının, muhalefetin, aydınların, ordunun ve Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Kore'ye asker gönderme kararına gösterdikleri tepkileri ve

gelişmelerin analizini aktarmaya çalıştım.

Çalışmamın son bölümünde ise son dönemde yaşanan Amerika-Irak Savaşının Kore savaşıyla benzerlik ve farklılıklarını içeren karşılaştırmalı bir analiz içerisine girdim. Bu yolla iki dönem arasında ilginç olan benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyarak bir analiz yapmaya çalıştım.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI DÜNYANIN DURUMUNA GENEL BİR BAKIŞ

20.yüzyılın başından itibaren 1950’li yıllara gelene kadar dünya iki büyük savaş atlatmıştı. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonraki dönemlerde en çok tartışılan konulardan biri Üçüncü Dünya Savaşı tehlikesinin olup olmadığıydı. 1 Ocak 1950 tarihli Ulus gazetesindeki yazısında Hüseyin Cahit Yalçın, dünyanın savaş taraftarı olmadığını Batılı devletlerin hiçbirinin Üçüncü bir Dünya Savaşını ateşlemeyeceğini çünkü Avrupa’nın askerlik bakımından büyük bir zaaf içinde olduğunu belirtiyordu. Dünyanın meselesinin Rus meselesi olduğunu ve Rusya’nın Batı dünyasına karşı koyabilecek güçte olduğu sürece medeniyet dünyasının rahata ve istikrara kavuşma ihtimalinin olmadığını ifade etmekteydi.¹

İkinci Dünya Savaşından sonra dünya biri Rus öteki Rus olmayan iki alana ayrılmaya başlamıştı. İkinci Dünya Savaşından sonra Rus emperyalizminin yayılımcılığından endişe edilmekteydi. Ancak 1950 senesinde Marshall yardımının da etkisiyle Rus yayılımcılığı geriledi. Fakat Rusya Komünizmi zorla Çin’ e kabul ettirdi.² Bu durum Rusya’nın ne kadar büyük bir tehlike olduğunu Batı ülkelerine kanıtlar nitelikteydi.

Ancak Amerikan yardımı ve Marshall yardımı İkinci Dünya Savaşı sonrası zararların telafi edilmesinde etkili olmuş fakat sorunları kökten çözmemişti ve Türkiye üzerinde de Rus tehlikesi devam etmekteydi.

Bunun yanı sıra İkinci Dünya Savaşını izleyen yıllarda Çin ve Rusya’ nın yakınlaştıkları ve gizli anlaşmalar yaptıkları bilinmekteydi. Japon Emperyalizminin kalkınmasına engel olmak ve herhangi bir devlet tarafından Japonya ile doğrudan doğruya

---

¹ Ulus 01.01.1950

² Ulus 01.01.1950

veya vasıtalı münasebet halinde yapılacak tecavüzü önlemek amacıyla Sovyet Rusya ve Komünist Çin arasında 30 sene süreli bir dostluk ve ittifak anlaşması imzalanmıştı.(Herhangi bir devlet tabirinden Birleşik Amerika kastedilmektedir.)³

Sovyetler, karşıt ideolojilerinin sembolü olan Amerika'yı sürekli tenkit etmekteydi. Amerikan Başkanı Truman ise yaptığı bir açıklamasında Sovyet propagandasının devamlı bir surette Amerika'yı emperyalist bir ülke olarak ele aldığını ancak Amerika'nın hiçbir zaman hürriyeti müdafaadan başka bir sebeple savaşa girmek niyetinde olmadığını belirtmekteydi.⁴

Tüm dünya ülkelerinde Üçüncü Dünya Savaşı'nın başlayacağına dair bir beklenti hakimdi ve bu beklenti içerisinde Üçüncü Dünya Savaşı'nın nasıl olacağına dair fikirler yürütülüyordu. İkinci Dünya Savaşından sonra ortam sakinleşmemiş aksine daha da hareketlenmişti.

Üçüncü Dünya Savaşı'na yönelik daha önce yaşanan iki savaştan yola çıkarak tahminler yapılıyordu. Üçüncü Dünya Savaşı'nın özellikleri olarak sıralanabilecek bazı özellikler İkinci Dünya Savaşı sonrasında itibaren telaffuz ediliyordu. Üçüncü Dünya Savaşı'nın muhtemelen baskınla, ilansız başlayacağı, her devletle ve kıtalararası olacağı, yalnız silah ve motorun değil; aynı zamanda laboratuvarın da baş rolü oynayacağı, bir veya iki atom bombasının kullanılacağı, devletler arası hukuk ve savaş kanunlarının tanınmayacağı bir savaş olacağı yorumları yapılıyordu.⁵ Üçüncü Dünya Savaşına yönelik bu tür beklentilerin olması tabii ki sebepsiz değildi. Tarihte daha önceleri bu özelliklere benzer olaylar görülmüştü.

Birinci Dünya Savaşından sonra Çin- Japon harbi Japonlar tarafından ilansız başlatılmış ve Japonların Pearl Harbour baskını da yine ilansız başlayan savaşlardan olmuştu. Rusların Batı' da Komünist faaliyetlerinin sekteye uğraması, Berlin davasının Ruslar tarafından kazanılmaması da Kızılların baskınla ilansız bir savaşa girmeleri endişesini beraberinde getirmekteydi. Kızılların bu niyetle savaşa girmeleri Üçüncü bir

---

³ Ulus 15.02.1950

⁴ Ulus 21.04.1950

⁵ Eriç İhsan, "Üçüncü Cihan Harbi Üzerine Düşünceler" Ordu Dergisi, sy.150,Yıl 68, Ankara 1949, s. 159

Dünya Savaşının başlaması için yeterli olabilecek bir durumdu. Tüm bunlar gelebilme ihtimali olan bir savaşın özellikle ilansız başlayacağı yönünde olan beklentiyi ortaya koyuyordu. Meşhur İtalyan Generali Duhe ilansız savaşla ilgili yorumlarında totaliter diktatör idarelerin ilansız savaşı tercih ettiklerini ve edeceklerinin açık olduğunu, yalnızca Birleşmiş Milletlerin kendi hukukuna bağlı kalmayı esas tutarak strateji bakımından sağlayacağı büyük faydaya rağmen baskından ve ilansız savaştan kaçacağına umulduğunu ifade etmişti.⁶

Üçüncü dünya savaşının baskınla ve ilansız olacağı düşüncesi yakın geçmişteki tecrübelerden kaynaklanmaktaydı. Yine İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde Üçüncü dünya savaşının ne suretle başlarsa başlasın savaşın sadece savaşa katılanlarla sınırlı değil bütün ülke boyutunda; önceki dünya savaşları gibi sadece ordular boyutunda değil, ülkeler çapında olacağı fikri hakimdi. Bunun yanı sıra olası bir savaşta hava kuvvetlerine sahip olmanın önemli olduğu ve hava hakimiyeti sağlanmadıkça diğer savaş kuvvetlerinin hiçbir işe yaramayacağı düşünülüyordu.⁷

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünya artık keskin çizgilerle Demokratik cephe ve Komünist cephe olarak ikiye ayrılmıştı. Dünyada savaşların artık ideoloji savaşı olacağı düşünülüyordu. Yakın bir gelecekte politik ve coğrafi bakımdan birbiriyle çarpışan iki ideolojiye ayrılacak olan dünyada bu ideolojilerden birisi kazandığı zaman kaybeden memleketler üzerinde, ideoloji tesiri yapabilecek üçüncü bir tesir olmayacağı ve bunun için Üçüncü bir Savaşın hiç askeri işgale hacet kalmadan düşmanın tam mahvolmasıyla sona ereceği yorumları Türk Askeri tarafından dile getiriliyordu.⁸

Buradan anlaşıldığı gibi dünyanın beklediği Üçüncü büyük savaşın ideolojiler arası çatışmadan kaynaklanan savaş olacağına kesin gözle bakılıyordu. Savaşın komünist dünya ve kapitalist dünya arasında olması bekleniyordu. Ancak komünist dünyanın güçlü sesi Sovyet Rusya harp edebilecek bir halde miydi? Bütün dünyanın merakını uyandıran soru buydu. Olası savaşın ABD ve Sovyet Rusya arasında gerçekleşmesi bekleniyordu.

---

⁶ Eriç, a.g.m. s.159.

⁷ Eraydın İzzet “Üçüncü Dünya Savaşı” Ordu Dergisi, sy.146, Yıl 67, Ankara 1948 s.230.

⁸ Eraydın, a.g.m. s.233.

Amerikan yetkilileri bu konuda yorumlar yaparken Rus yetkililerden ses gelmiyordu.

ABD hava kuvvetleri generallerinden George C. Kenney yaptığı bir konuşmada Rusya ile bir savaşın yaklaştığını ve bu savaşın başlatıcısının da Rusya olacağını, Rus liderlerin muhtemel olarak hücumun zamanını dahi tayin etmiş bulduklarını söylemişti.⁹

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Türk Basını beklentilerin Rusya'nın Amerika'ya saldırması yönünde olduğunu söylüyordu. Rusya'nın olası saldırılarına karşı ise Atlantik Paktı üyeleri bir plân uygulamaları gerektiğini düşünerek karar almışlardı. Bu plânla Milletlerarası savunma kuvvetleri teşkil etmek hususunda askeri bir tasarı hazırlanmasına, başında bir Amerikan yetkilisinin olduğu ve olası tehlike durumunda hemen karar verebilecek bir komitenin oluşturulmasına ve silahlanma masraflarının tetkikine yönelik kararlar alınmıştı.¹⁰

Batı dünyası Rusya'yı büyük bir ciddiyetle ele almakta ve gelebilecek tehlikeye karşı sürekli birbirleriyle görüşmeler yapmaktaydı. İngiltere'de yapılan siyasi konferanslarda ve Kuzey Atlantik Konseyi toplantılarında da Rusya'nın soğuk savaşa devam etme niyetinde olduğu ve Milletlerarası uyuşmazlıklara son vermek üzere BM teşkilatında yapılan plânların sorunların çözümü üzerinde çok da etkili olmayacağı sonucuna varılmıştı.¹¹ Ancak endişe verici bir nokta vardı. Sovyet Rusya'nın herhangi bir tecavüzünde Amerika karşısında olacaktı ve bu da Üçüncü Dünya Savaşının başlangıcını oluşturabilecekti.¹²

Ancak Sovyet Rusya, Amerika'ya saldırmayı Üçüncü Dünya Savaşı'na sebep olacağını bile bile göze alabilir miydi? Çok geniş bir alana sahip olan ve nüfusu dağınık olan Rusya'nın toplam nüfusu yaklaşık Birleşik Devletlerinki kadardı. Sanayi gelişmişliği Amerika'nın 1900'lerin başındaki hali gibi bile olmayan Rusya, İkinci Dünya Savaşı sırasında en çok tahribata uğrayan ülkeydi ve ulaşım kaynaklarının büyük çoğunluğu savaş sırasında yok olmuştu. Rusya'nın ABD ile kıyaslandığında her bakımdan çok gerilerde

---

⁹ Ulus 03.05.1950

¹⁰ Ulus 19.05.1950

¹¹ Ulus 24.05.1950

¹² Ulus 30.05.1950

olduğu aşıkardı. Rusya'nın iç ulaştırma vasıtaları çok az, yolları ve demiryolları fena halde kötüydü.¹³ Kapitalist dünyanın nazarında Rusya dünyanın huzuruna karşı büyük bir tehditti. Rusya'nın kendi sınırları içinde güçlü ancak dış ülkelere hücum etme konusunda zayıf olan bir devlet olduğu, tüm bu zor şartlar altında yeni bir savaşa girmesinin mümkün olmadığı düşünülüyordu. Bugün dünyanın başlıca iki ülkesi arasındaki ihtilaf görünüşte ekonomikti. Rusya, Batı'nın Kapitalist sisteminin neticede Komünizmi imha etmesinden korkmaktaydı. Öte yandan Demokrasiler de Komünizmin iktisadi bünyelerini mahvetmesinden aynı derecede korkmaktaydı.

Amerika'yla gireceği bir savaş Rusya'yı mahva sürükleyebilirdi ve bu şartlar altında bakıldığında Rusya'nın Amerika için bir savaş tehlikesi olamazdı.¹⁴

Rusya'yı hudutsuz servet ve imkanlara malik uçsuz, bucaksız bir memleket sanmanın hata olduğunu söyleyen Taylor, Rusya'nın daima açlık sıkıntısı çeken yerlerden biri olduğunu ve görünüşe göre belki de hep böyle olmakta devam edeceğini söylemekteydi.¹⁵ Dünya çıkabilecek bir savaşın Amerika ve Rusya arasında olabileceği fikrine sahipti. Buna karşılık Amerika böyle bir durumun gerçekleşebileceğine ihtimal vermiyordu.

Rusya'nın bu şartlar altında bir savaşa giremeyecek durumda olduğu düşüncesi bu dönemde Batı'da yaygındı. Ancak bilinen bir başka nokta Rusya dünyada en dışa kapalı ülkelerden ve komünist ideoloji onu ayakta tutan en önemli güçlerden biri olduğuydu. Zaten Demokratik cepheyi korkutan en önemli sebep Rusya'nın bu dışa kapallığıydı. Rus siyaseti nazari olarak bütün dünyanın Komünistleştirilmesini, uygulamada ise bütün dünya milletlerinin Moskova'dan idari edilmesini hedef tutan bir esas gaye üzerine kurulmuştu.¹⁶

Kore Savaşı'ndan önce düşünülen Rusya'nın bir savaşa giremeyecek olduğuydu. Ancak bir savaşa girmeyen Rusya, Kore'de Kuzey Kore ordusunu eğiterek Komünist

---

¹³ Taylor, Henry “Sovyet Rusya Harp Edebilecek Bir Halde midir”, çev. M.O. Beykozlu, Ordu Dergisi, sy 147, Yıl 67, Ankara 1948, s.222-223. öz

¹⁴ John Gordon, “Rusya Harbe Kadar Gidebilecek mi”, Ordu dergisi sy 147 Yıl 67, Ankara 1948, s.229.

¹⁵ Taylor, a.g.m. s.220.

¹⁶ Ergin, Sabahattin, “Dünya Siyasi Durumuna Bir Bakış”, Ordu Dergisi, sy 149, Yıl 68, Ankara 1949, s.250.

emellerini gerçekleştirmek ve Asya'da bir köprü niteliği taşıyan Kore'yi ele geçirebilmek için Kuzey Kore ordusunu desteklemiş ve kışkırtmıştı. Aynı zamanda Rusya'nın Uzakdoğu konusunda güttüğü aktif siyaset ve Çin dünyasına siyasal ve ekonomik açıdan nüfuz etmek için gösterdiği gayretler o dönemde etkili olmuş ve Kore'de kendini göstermiştir. Daha önce söylediğimiz gibi dünya kapitalizm ve komünizm arasında varolan iktidar çatışmalarını yaşamaktaydı. . Amerika'nın o gün takip etmekte olduğu siyaset esas itibariyle Demir Perde' nin teşkil ettiği çemberin genişlemesine karşı koymak istemekteydi. Bu siyasetin dünyayı daha fazla silahlanmaya ve sonucunda yeni bir savaşa sürükleyeceği beklentisi tüm dünyada hakimdi.¹⁷

Tüm dünya devletleri o dönemde büyük bir tedirginlik yaşamaktaydılar. İkinci Dünya savaşından sonra iki kampa ayrılan dünyada Amerika kendi sınırlarına çekilme siyaseti güderken Rusya yayılma politikaları gütmeye başlamıştı. Yayılma siyaseti boyunca ordusunu terhis etmemiş ve dünyanın karşısına bir tehlike olarak oturmuştu. Savaş esnasında Amerika'nın müttefiki olan Rusya, savaş sonrasında barışa karşı tavırlar sergilemişti. Çıkabilecek bir Üçüncü Dünya Savaşı'nın sorumlusu olarak Rusya gösteriliyordu. Ancak öte yandan söylenen Rusya' nın Amerika ile bir savaşı göze alamayacağı noktasında idi eğer Rusya böyle bir savaşı göze alabilseydi asla beklemezdi yorumları yapılmaktaydı. Rusya Üçüncü Dünya Savaşının başlatıcısı olarak görülmekteydi. Rusya'yı tehlike olarak gören ABD'de de Moskova'ya atom bombası atılmasını ve sorunun kökten çözülmesini isteyenler mevcuttu. Ancak ABD hiçbir zaman iki savaş atlattığı dünyayı üçüncü bir savaşla karşı karşıya getirmek istemiyordu. Ancak bilinen bir başka gerçek vardı: Rusya bir yerde patlamaya hazır bomba misali gibiydi. Rusya Kendisinin direkt olarak açmadığı ancak kışkırtıcılığını üstlendiği Kore Savaşı'nda ortaya çıkacaktı.

Kore Harbi bu çıkarların arkasında yatan ve dünyadaki ideolojik bölünmenin galibiyet savaşı verdiği bir pilot bölgedir. Dünyanın iki süper gücü Kore'de ideolojik prestijlerini artırmak ya da yeniden kazanmak için savaşa girmişlerdir. Ancak ilk önce kendilerinin ayırıp sonra da yeniden birleştirmek üzere uğraştıkları bir ülke için verdikleri

---

¹⁷ Ergin, a.g.m. s.253.

çabanın arkasındaki kirli niyetleriyle Kore'de savaşa girmişlerdir.

2. KORE'NİN TARİHİ, COĞRAFİ, DİNİ VE SAVAŞ ÖNCESİ SİYASİ DURUMU

Kore'nin tarihî, coğrafi, dinî ve İkinci Dünya Savaşı sonrası durumu dört başlık altında ele alınacaktır.

2.1 KORE'NİN KISA TARİHİ (İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI DURUMU)

Kore ilkçağdan itibaren tarih sahnesinde önemli bir yere sahipti." Kore mitolojisine göre, Kore'nin ilk kurucusu Tangoon'dur. Tangoon ülkesine ' Sabah Serinliği ' anlamına gelen Chansen adını verdi.¹⁸ Kore'nin M.Ö 2333'de kurulduğu varsayılmaktadır. Bu dönemlerde Çinliler Kore'yi egemenlikleri altına almıştır. Eskiçağ sonlarında Kore'de Çin kültürü yerleşmiştir. Çin çok eskiden beri Kore üzerinde siyasi ve kültürel anlamda etkili olmuştur. Ortaçağda Kore'ye Japonlar taarruzda bulunmuşlar ve ilk Japon-Kore ilişkisi başlamıştır. Kore, ilkçağda bir tarafında Çin bir tarafında Japonya ile mücadele etmek zorunda kalmıştır. Ortaçağda Çinlilerin yardımıyla kendilerine taarruzda bulunan Japonlara karşı Kore başarılı olmuş ancak Çinliler de bütün Kore'ye hakim olmuşlardır. İlkçağda Kore'de üç krallık bulunmaktaydı. Ortaçağda bu üç hükümet tarihe karışmış, tek bir milli hükümet tarafından idare edilmiştir. Kore, Ortaçağda 1231'den itibaren Moğol işgali altındaydı. Moğol egemenliğinde Kore hanedanı tarafından idare olmuştur. 13.yy sonlarında Çin, İran ve Orta Asya, Moğol idaresi altındaydı. Japonya ilerleyen dönemlerde Kore'ye göz dikmiş ve askerlerini göndermiştir.

Bu duruma göz yummayan Çin ile Japonya arasında iki savaş olmuştur. Bu savaşlar sonunda yapılan antlaşmalarda Kore, iki komşusu tarafından bağımsız bir devlet olarak tanınmıştır. Ancak tüm bunlara rağmen o dönemde Kore Çin'e bağlı gibidir. İlerleyen dönemlerde ise Çin, hakimiyetini zorla Kore'ye kabul ettirmeye çalışmıştır. İlk etapta

---

¹⁸ Kore Harbinde TSK'nın Muharebeleri, Genel Kurmay Basımevi, Ankara 1975, s.5.

direnişini kırılmayan Kore ilerleyen dönemde yaşanan kıtlıktan dolayı Çin hakimiyetini kabul etmiştir.16. yy 'da Ümit Burnunun bulunması Asya tarihinde yeni bir çağ açmıştır. Doğu Asya'nın önemli bir limanı olan Kore ile Avrupalı ve Amerikalı tacirler iletişim kurmak istemiştir. Bu dönemde Kore Çin hakimiyeti altındadır. Konfüçyanizm ise Kore'nin dinî kabul ediliyor ve diğer dinler ise reddediliyordu. 1886'da Kore'de Avrupalı bir papaz Hıristiyanlığı yaymak için geldiği düşüncesiyle öldürüldü. Fransa bunun üzerine bir karşı taarruzda bulundu ancak sonradan geri çekildi. Aynı yıl Kore kıyılarında bir Amerikan korveti kaybolmuş ve mürettebat öldürülmüştü. Bunun üzerine Amerika bir filosunu bu bölgeye gönderdi ve Kore ile ticari anlaşmalar yapmak istedi ancak başarılı olamadı. Aynı şekilde Rusya da bir ticaret anlaşması yapmak istedi ancak kabul edilmedi. Batı uygarlığını kabul eden Japonya da Kore ile temaslara geçmiş ve Kore'yi Japonya gibi bağımsız bir ülke olarak tanıyan bir anlaşma imzalamıştır(28 Şubat 1876). Bu anlaşmayla Kore'nin dış alemle ilişkisi kurulmuştur.¹⁹ Yapılan antlaşmalarda Kore'nin Çin'e bağlılığı açıklanmıştı daha sonra da Kore ile yapılan antlaşmalarda bu madde yer almıştır. Kore üzerinde bu dönemde de Japon-Çin anlaşmazlığı devam etmiştir. Japonya Kore'yi yalnız bırakmaya çalışmış, Çin ise sınırlarını korumak için buna yanaşmamıştır. "Kore'de Çin-Japon anlaşmazlığını çözmek üzere 18 Nisan 1885'de imzalanan bir anlaşma ile Çin ve Japonya, Kore'den askerlerini çekmeyi ve bu ülkede gizli ajan kullanmamayı taahhüt etmişlerdir. Kore'de çıkan iç karışıklıklarda bile iki taraf birbirlerine haber vermeden müdahale etmeyecekleri konusunda anlaşmaya varmışlardır. Ancak bu kararın alınması Kore'nin Rus işgaline açık hale gelmesine sebep olmuştur. Çin, Konfüçyüslük bağı ile Kore üzerindeki etkisini sürdürmeye devam etmiştir. Ancak 1894'ün 24 Temmuzunda Kore, Japonya ve Çin ile arasında gerçekleşen antlaşmaların iptal ettiğini açıklamış ve Kore ile Japonya arasında, 26 Ağustos 1894'te bir sözleşme imzalanmıştır. Bu anlaşmayla, Kore ile Çin arasındaki özel ve yüzyılların mahsulü olan ilişki sona ermiştir."²⁰

Aynı dönemlerde Çin ve Japonya arasında bir savaş patlak vermiştir. Çin, Kore'nin

---

¹⁹ Kore Savaşı'nda TSK'nın Muharebeleri, s.11.

²⁰ Kore Savaşı'nda TSK'nın Muharebeleri, s.12.

iç işlerinde serbest ama kendilerine bağlı olduğunu savunurken Japonya ise Kore'nin özgür olduğunu savunuyordu. Aslında bu, Japonya'nın Kore'yi topraklarına katmak için ilk adımıydı. Çin bu olaydan sonra Kore'nin bağımsızlığını tanımıştı. Bu savaş sonrası 1895 tarihinde Kore, Çin'e bağlı olmaktan kurtulmuş fakat zayıflığından dolayı Japonya'nın egemenliğine girmişti. Tarih boyunca Kore, bir o ülke, bir bu ülke egemenliği altında gidip gelmiştir.

2.1.1 İKİ AYRI KORE'NİN ORTAYA ÇIKIŞI

1896 tarihinde Kore'yi Japonya ve Rusya arasında 38. Paralel ile ikiye ayırmak önerisi ortaya atılmış fakat uygulanamamıştır. Bundan sonra, 14 Mayıs 1896'da Japonya ve Rusya arasında imzalanan bir antlaşma ile Kore'ye ekonomik ve mali işlerde serbestlik verilmiştir. Ancak Kore halen güçsüzdü. Japonya'nın yaşayabilmesi için Kore'ye ihtiyacı vardı. Rus ve Japon çıkarları Kore konusunda yine uyuşmadı ve 1904'te Japonların Port Arthur'da Rus kruvazörlerini bombalamasıyla çatışma başladı. On dokuz aylık bir savaştan sonra, Rusya 5 Eylül 1905'te Portsmouth antlaşmasını imza etmek zorunda kaldı.²¹ Artık Kore'de Japonya rakipsizdi. Bu anlaşmayla Rusya, Kore'nin Japonya'ya bırakıldığını kabul etmişti. Kore'nin iç ve dış idaresi de 1909'da Kore Kralıyla yapılan iki antlaşmayla Japonya'ya bırakılmış. Amerika da Kore'nin Japonya'ya bağlı bir ülke olduğunu tanımıştır. Japonya Kore ekonomisinin gelişmesi için çok çaba göstererek, ağır sanayi tesisleri, maden ocaklarının işletilmesi gibi atılımları Kore'de gerçekleştirmiştir.

Asya ile Japonya arasında bir istila yolu olan Kore Yarımadası her iki yöne atlamak isteyenler için bir köprü niteliğini tarih boyunca korumuştur. Japon adalarına 120 mil uzaklıkta bulunan Kore Yarımadasını Japonlar, ellerinde olmadığı sürece daima 'bögürlerine dayanan bir hançer' olarak görmüşlerdi. Kore'de üslenerek uçaklar tüm Japonya'yı, Çin kıyılarını ve hatta Formoza'yı kontrol edebilirdi. Bu nedenle ne Çin, ne

---

²¹ Kore Savaşı'nda TSK'nın Muharebeleri, s. 13-14.

Rusya ne de Japonya yüzyıllar boyu Kore' ye ilgisiz kalmışlardı.²² Japonların ağır baskılarına rağmen Koreliler ne milliyetlerini ne de dillerini unutmuşlar ve ülke içinde ve dışında mücadeleye devam etmişlerdir. En son Japon egemenliğine giren Kore'de Japonların tüm atılımlarına rağmen Koreliler 1919 Mayısında bağımsızlıklarını ilan etmişler ve bu ilan Japonya'nın kanlı bir şekilde bastırması ile sona ermiştir.

İkinci Dünya Savaşı içinde Kore bir problem olarak ilk kez Kahire konferansında ele alınmıştır (1 Aralık 1943). Bu konferansta Kore'ye ait olarak "Kore halkının içinde bulunduğu tutsaklığı yakından bilen üç büyük devlet (Amerika, Büyük Britanya, Çin) Kore'nin vakti gelince özgürlük ve bağımsızlığına kavuşturulmasına karar vermişlerdir."²³

Kore bağımsızlığına kavuşturulmak için zamanı gelince Amerikan ordusu tarafından işgal edilecekti. Ancak Kahire beyannamesi sonunda Uzak Doğu' da savaşa katılmayan Rusya'nın Yalta Konferansında Uzak Doğu' da savaşa katılacağı anlaşılınca Kore'den, Japonları uzaklaştırmak için bu işgalin Amerikan ve Rus orduları tarafından yapılması konusunda anlaşılmıştır. Bu karar Postdam Bildirgesinden sonra açıklanmış, Postdam Konferansında Kore'nin bağımsız bir bölge olduğu ve Japonya'nın sadece Japon adaları ile sınırlı olacağı belirlenmişti.

6 Ağustos 1945'de Hiroşima'ya atom bombasının atılmasından iki gün sonra Sovyetler Birliği Japonya'ya harp ilan etmiş (8 Ağustos 1945) ve Mançurya üzerinden 12 Ağustosta Yalu Nehrini güneye geçerek Kore'yi işgale başlamıştır. Kore'nin tümünün Sovyetler Birliği tarafından işgal edilmesinden çekinen Amerika 8 Eylül'de Kore'ye asker çıkarmıştır. Kore'deki Japon kuvvetlerinin teslim alınması konusunda Sovyetler Birliği ve Amerika anlaşmışlardır. Buna göre 38. enlemin güneyindeki birlikleri Amerika alacak, 38. Enlemin kuzeyindekileri ise Sovyetler birliği alacaktı. Kore böylelikle 38. Enlemden ikiye ayrılmış bulunuyordu. Rusya, Japonya'ya savaş ilan ettiğinde Rusların hemen Kore'ye girebilecek yakınlıkta birlikleri vardı. Amerika'nın ise yüzlerce mil uzaklıkta Okinawa adalarında birlikleri vardı ve Rusların tüm Kore'yi ele geçirmesini engellemek için bir

---

²² Özselçuk, Nusret, "Kore Harbinde Türk Tugayının Muharebeleri" Askeri Tarih Bülteni, sy 11, Yıl 6, Ankara 1981, s.58

²³ Kore Savaşında TSK'nın Muharebeleri, s.16.

sınıra ihtiyaç vardı. Bu sınır Yalta veya Postdam'da belirlenmemiştir. Japonlar ve Ruslar 38. paraleli daha 1896'da kullanmak ve bu hat boyunca tarafsız bir bölge kurmak istemişlerdi.²⁴ Böylelikle otuz milyon nüfuslu Kore ikiye ayrılmıştı. Bundan sonra Kore'nin geleceğini saptamak üzere görüşmeler başlatılmıştır. ABD, Sovyet Rusya, İngiltere ve Çin Dış İşleri Bakanları yaptıkları toplantıda birleşik bağımsız bir Kore Cumhuriyetinin kurulması konusunda prensip anlaşmasına varmışlar, ancak esasların saptanması konusunda Amerika ve Sovyet Komutanları bir türlü sonuca ulaşamamıştır. Yapılacak bir genel seçimde nüfusun üçte ikisini oluşturan Güney Kore'nin Batı yanlısı bir tavır sergileyeceğini bilen Rusya genel seçim yerine başka çözüm yolları aramış, 1945'den 1947'ye kadar süren çözümsüzlük ve ikili görüşmelerden bir sonuç çıkmaması üzerine ABD konuyu 23 Eylül 1947'de Birleşmiş Milletlere götürmüştür. Birleşmiş Milletler Kore'de geçici bir komisyon oluşturulmasını, bu komisyon denetiminde 31 Mart 1948'de tüm Kore'yi kapsayan genel bir seçimin yapılmasını ve tek bir Kore devleti kurulmasını ve ABD ile Sovyet askerlerinin ülkeyi terk etmesini karara bağlamıştır. Ancak Sovyet Rusya bu kararı tanımamış, ortak bir seçime razı olmamış ve de komisyonun Kuzey Kore'ye girmesine izin vermemiştir.

Amerikalılar 5 Ağustos 1948'de Güney Kore'de serbest seçimlere dayanan anti-komünist bir hükümet kurarak, Güney Kore'yi silahlandırmışlardı. Sovyetler Birliği de 9 Eylül 1948'de Kuzey Kore'de Komünist bir hükümet kurarak kendi bölgesini silahlandırmıştı. Neticede, Amerikan ve Sovyet birliklerini birbirinden ayırmak amacıyla tespit edilmiş olan 38. Enlem çok kısa bir süre sonra iki devlet sınırına dönüşmüştür.²⁵

BM teşkilatına üye devletlerden olan Türkiye de 1949 yılı içinde Kore komisyonuna aza seçilmişti.²⁶ Kore komisyonunda bulunan Türkiye'yi temsilen dönemin Bayındırlık Bakanı Seyhan Milletvekili Kasım Gülek seçilmişti.²⁷ İlerleyen dönemlerde ise BM Kore komisyonundaki Türk delegesi Kasım Gülek bu komisyonun daimi

---

²⁴ Kore Savaşı'nda TSK'nın Muharebeleri, s.18.

²⁵ Özselçuk, Nusret, "Kore Savaşı ve Türkiye", Stratejik Etütler Bülteni, sy 85, Yıl 24, Ankara 1990, s.23.

²⁶ Ulus 03.01.1950

²⁷ Ulus 10.01.1950

başkanlığına getirilmiştir.²⁸

BM Kore komisyonu Başkanı Gülek, Korelilere yaptığı bir konuşmada Kore ve Türkiye'nin birbirine çok benzediğini ve Türk milletinin Kore'nin arkasında olduğunu ifade etmiş²⁹ ve iki ülke arasında köprü kurma yolunda adım atmıştı.

Kore'de BM tarafından oluşturulan komisyon, daha önce oluşturulan Kore'de baş gösteren ikiliği kaldırmakla görevli geçici komisyonun başarısızlığı üzerine BM genel kurulunun son toplantısında oluşturulmuştur. Gülek, çalışmalarında Kore'deki durumun oldukça karışık olduğunu, çalışmaların ülkenin güneyinde olacağını çünkü 38. enlemin kuzeyindeki idarenin BM komisyonunu tanımadığını söylemişti. Gülek, Türk Basınına Kore konusunda bilgilendirmek istemiş ve o dönemde gazetelere verdiği beyanatta BM komisyonunun kendisine verdiği görevlerden bahsetmiştir. Gülek bu görevleri:

- 1- Güney ve Kuzey Kore'yi siyasi ve iktisadi bir birlik haline getirmenin çarelerini aramak.
- 2-Bu ülkede mevcut siyasî şartları incelemek.
- 3- 38. Enlem boyunca uzayan bölgedeki faaliyete ait bilgi toplamak, gerektiğinde müşavir kullanmak.
- 4- İki bölgenin iktisadi, ticari, siyasi hayatlarının birleşmesine çalışmak olarak belirlenmişti.³⁰ Gülek, 'Komisyon başarısızlığa uğrayamaz ve uğramayacaktır' demiş ve Kore'nin sunî olarak ikiye bölünmesinin savaştan beri oluşan en büyük facia olduğunu belirterek ve barış yoluyla bu ayrılığa bir son verileceğini ümit ettiklerini söylemişti.³¹

Kore'de komisyon çalışmalarını sürdürürken Güney Kore Cumhurbaşkanı Syngman Rhee, Sovyet kontrolü altında bulunan Kuzey Kore'ye Rusların uçak ve tank takviye birlikleri gönderdiklerini Genel Mac Arthur'a bildirmişti. Güney Kore'nin Doğu kıyısında Komünist çetecilere askeri teçhizat verildiği yolunda bilgiler vermişti.³²

Seçimlerden iki ay kadar sonra Sovyet askerleri Kuzey Kore'den çekilmişler,

---

²⁸ Ulus 02.02.1950

²⁹ Ulus 11.02.1950

³⁰ Ulus 10.02.1950

³¹ Ulus 15.02.1950

³² Ulus 18.12.1950

sayıları 45.000'i bulan Amerikan kuvvetleri de Güney Kore'den çekilmeye başlamışlar ve altı ay sonra son askerleri de ayrılmıştır. Fakat 500 kişilik Amerikan Askerî Danışma Kurulu Güney Kore Ordusunu yetiştirmek için Güney Kore'de kalmıştır.³³

İki tarafın da ayrı iki devlet kurmalarından sonra iki tarafta da silahlanma hızlanmıştı. İlk ABD ile Güney Kore Cumhuriyeti arasında 31 Aralık 1948'de bir "Askeri ve Güvenlik Paketi" imzalanmıştır. Amerikan askerleri çekilirken bıraktıkları silah, araç ve gereçten başka yeni silah ve gereç yardımı başlamıştı. Üç ay sonra da Sovyet Rusya ile Kuzey Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti arasında 20 Mart 1949'da on yıllık bir yardım anlaşması imzalanmıştır. Güney Kore Amerika'dan destek almaktaydı ancak Kuzey Kore, Sovyetlerin yanı sıra Komünist Çin'in de desteğini almaktaydı. Sovyetler ve Çin arasında gelişen dostane ilişkiler karşılıklı savunma konusunda da birleşmelerini sağlamıştı. Kuzey Kore'nin nüfusu 9 milyon, Güney Kore'nin nüfusu 21 milyondur. Nüfusu Güney Kore'nin yarısı kadar olmasına karşın Kuzey Kore ordusu çok daha güçlüydü.³⁴

Kuzey Kore ordusunu oluşturan askerlerin çoğu daha önce Sovyet ve Komünist Çin saflarında Japonlara karşı savaşmış, tecrübeli, komünist eğilimli Koreli askerlerdi ve rejim gereği sıkı bir disiplin altında ve taarruz savaşına göre yetiştirilmiş bu ordu sayıca ve moral açıdan Güney Kore ordusundan daha üstündü. Güney Kore ordusu ise sayıca ve eğitimce zayıf durumda idi. Kuzeyde ülke çapında yönetimi ele alan Kuzey Koreliler sıkı bir disiplin ve plan ile kısa sürede kalkınmayı sağlamış, ancak Amerikan askerleri yönetiminde olan Güney Kore bir türlü toparlanamamıştı. Bu dağınıklık içinde Amerika'nın yardımını da fayda etmemişti. İlerleyen dönemde Sovyetler Birliği Aralık 1948'de ABD ise Haziran 1949'da Kore'deki askerlerini çektiler.³⁵

1949 yılında 38. paralelin geçtiği bölgede karşılıklı çatışmalar devam etmiştir. Sınırdaki bu çatışmalara karşı BM Genel Kurulu Kore'de bir silahlı çatışma tehlikesi üzerine bu bölgede BM Komisyonunun bulunmasını zorunlu olarak görmüşlerdi. BM

³³ Artuç, İbrahim, Kore Savaşı'nda Mehmetçik, Kastaş Yayınları, İstanbul 1990, s.26.

³⁴ Artuç, İbrahim, a.g.e. s.27-28.

³⁵ Özselçuk, Nusret, "Kore Savaşı ve Türkiye" s.24.

Komisyonu, Kore'de olabilecek silahlı çatışmaya götürebilecek bütün olayları takip edecek ve iki taraf arasında olabilecek anlaşmazlıkların çözümünde yardımcı olmak maksadıyla bulunacaktı. BM Komisyonu, 8 Eylül 1949'da Genel Kurula verdiği raporda iki Kore arasında bir sivil harp tehlikesine de önemle işaret etmiş bulunuyordu.³⁶

Amerikanın Güney Kore askerlerini yetiştirmek üzere dahi Kore'de bulunması Çin'i rahatsız ediyordu. Sovyetler Birliği de Amerikanın Asya'da bulunmasından rahatsızlık duyuyordu. Komünist güçler iki Kore'yi bir rejim altında birleştirmek amacıyla 25 Haziran 1950 Pazar günü Kore savaşını başlattılar.

2.2 KORE'NİN COĞRAFİ DURUMU

Kore, Asya'nın doğusunda kuzeyden güneye uzanmış 34.- 43. arz daireleri arasında doğusu ve güneyi Japon deniziyle, batısı Çin deniziyle çevrilmiş 900 km uzunluğunda ortalama 220 km genişliğinde 200.000 kilometrekare yüzölçümünde bir yarımadadır. Kuzeyde karadan Çin Mançuryası ve Rus Sibiryası ile sınırı vardır. Yarımadanın güney ve batı kıyıları 2000'i aşan irili ufaklı adalarla kuşatılmıştır.³⁷ 220,675 kilometrekare yüzölçümüne sahip Kore Yarımadasının 93,595 kilometrekaresi Güney Kore'yi 127,080 kilometrekaresi de Kuzey Kore'yi oluşturmaktadır. Kore Yarımadasının nüfusu 1988 yılı sayımlarına göre Güney Kore'de 42.593.000 kişi, Kuzey Kore'de 21.903.000 milyondur.³⁸

Kuzey Kore, daha geniş topraklara sahip olmasına rağmen, Güney Kore nüfusunun yarısından daha azına sahiptir. Bu nüfus dengesizliğinin kısmen iklim koşullarından, kısmen de savaş nedeniyle güneye yapılan göçten meydana geldiği söylenebilir.³⁹ Kore büyük ölçüde dağlık, zor geçit veren, sık ormanlarla kaplı bir ülkedir. Dar, uzun ve derin vadiler büyük ve özellikle zırhlı birliklerin hareketına zorluk yaratır. Ayrıca ormanların bol

³⁶ Kore Savaşı'nda TSK'nın Muharebeleri, s. 28.

³⁷ Yazıcı, Tahsin, Kore Hatıralarım, 1963, s.11.

³⁸ Temel Britannica Ansiklopedisi, Ana Yayıncılık, s.8-12 öz

³⁹ Özselçuk, Nusret, "Kore Harbinde Türk Tugayı'nın Muharebeleri", s. 57.

ve sık oluşu gizliliğe ve gerilla hareketına büyük ölçüde yardımcı olur.⁴⁰

2.3 KORE'DE DİN

Kore'de dini inanışlar, Konfüçyanizm, Budizm ve Şamanizm'e dayanmaktadır. Kore'nin en eski dinleri Şamanizm, Budizm ve Konfüçyanizm'dir. Bu dinlerin hepsi ülkenin ilk kültürel gelişmesinde rol oynamış, halkın düşünce ve davranışını büyük ölçüde etkilemiştir. Hristiyanlık son zamanlarda tanınmasına rağmen geniş taraftar bularak hızla yayılmıştır.⁴¹ Amerikan misyonerlerinin telkiniyle Hristiyanlığı benimseyenler olduğu gibi 1950-1953 Kore savaşında Türklerin komünistlere karşı olan nefretlerini yansıttıkları savaş meydanında, zaferler kazanmalarını İslamiyet'e bağlayan bir çok Koreli, Müslüman olmuştur.⁴² 1994 yılı itibariyle 20.000 Müslüman bulunan Kore' de İslamiyet' in ilk kez tanıtılması 20. yüzyılın başında Japonya' nın sömürge siyaseti altında Mançurya' ya taşınanlarla olmuştur.⁴³ Kore Savaşı ile Türk askerleri aracılığıyla İslamiyet yayılışını sürdürmüş ve Müslüman Türk askerleri Kore' de İslamiyet'in tanıtımı anlamında önemli bir rol oynamışlardır.

2.4 KORE'DE SAVAŞ ÖNCESİ DURUM

Kore 38. enlemden Amerika'nın desteği ile kurulan Güney Kore ve Sovyet Rusya'nın desteğinde kurulan Kuzey Kore olarak ikiye ayrıldıktan sonra her iki ülke buradan askerlerini çektiler. Ancak Kore'de hatta "Asya'da Amerika'nın bulunması" ne Çin'in ne de Sovyetlerin hoşuna gidiyordu. Buna engel olmak ve tek bir Komünist Kore

---

⁴⁰ Özselçuk, Nusret, a.g.m. s.58

⁴¹ Oh, Eunkyung Türk Basınında ve Edebiyatında Kore Savaşı, Hacettepe Üniv., Yayınlanmamış Y.Lisans Tezi, 1994 s.3.

⁴² Yazıcı, Tahsin, a.g.e. , s 15.

⁴³ Oh, Eunkyung, a.g.e., s.3.

kurabilmek için Komünist güçler Kuzey Kore ordusunu bir savaşın içine soktular. Dünya, Sovyet - Amerika ya da Çin – Amerika savaşına hazır değildi. Ancak, Sovyetler ve Çin'in desteğindeki Kuzey Kore savaşılabildi. Savaş hazırlıklarını büyük bir gizlilikle yürüten Kuzey Kore Mart 1950'den beri üç aydır gerilla faaliyetlerini ve huduttaki çatışmaları en alt düzeye indirmiş, barış çağrılarını arttırmıştı. Ordu memleketin her tarafında dağılık halde idi. Yani ortalıkta bir savaşa dair en küçük bir belirti dahi yoktu.⁴⁴ Savaş öncesinde her şey o denli gizlilik içinde yapılmıştı ki savaşın başlayacağını 25 Haziranda Kuzey Kore üst kademelerindeki komutanlardan başka bilen yoktu. Askerlere bile manevraya gittikleri söylenmişti. Amerikan istihbaratının ise hiçbir şeyden haberi yoktu. İki yüz bine yakın Kuzey Kore Ordusunun 10 gün süren hududa doğru yürümesini ve yığınaklaşmasından Amerikan tarafının haberi olmamıştı. 24 Haziran günü Mareşal Choe Yong Gun komutasındaki Kuzey Kore ordusu 38. Enlem üzerindeki yerini almış, sessizce ertesi sabahı beklemekteydi.⁴⁵

Tarihler 25 Haziran 1950'yi gösterdiğinde Kuzey Kore ordusu hiç savaş ilanına gerek duymadan kuzeyle, güneyi ayıran 38. enlem hattını yani hududu baskın tarzında geçerek ilerlemeye başladı. Kore Komünistlerinin 38. enlemi geçmeleri önemli bir durumdu. Bu Rusya'daki atom patlamasından ya da Batı' da ki bir yerin işgali gibi bir durumdan daha fazla bir şeydi. Bu bir istilaydı ve bu istila bugün Kore'de olduğu gibi, yarın komünistlerin seçeceği başka bir yerde olabilirdi. Hür dünyanın kendini müdafaa etmek konusunda eksikleri vardı. Savaşın başlaması hususunda Demirperdenin arkasındaki gazeteler savaşa ilk olarak Amerikalılar tarafından desteklenen Güney Kore'nin başladığını bildirmekte ve Komünist Kuzey Kore ordusunun ilerlemesini ise bir karşılık verme olarak yorumlamakta ve yerinde görmekteydiler.⁴⁶

Kuzey Kore komünistleri radyo ile yayınladıkları mesajda resmen Güney Kore ordusunun teslimini talep etmişlerdi. Güney Kore ordusu ise bir mağlubiyete doğru

---

⁴⁴ Artuç, a.g.e., s.30.

⁴⁵ Artuç, a.g.e., s.32.

⁴⁶ Ulus, 27.06.1950

gitmekteydi. Bunun sebebi savaş alanındaki başarısızlık değil ani hücumdan kaynaklanan moral bozukluğuydu.⁴⁷ Kendisine destek verilmemesi halinde Güney Kore'nin Komünist idare altına girmekten başka çaresi kalmayabilirdi.

---

⁴⁷ Ulus, 27.06.1950

İKİNCİ BÖLÜM

3. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KONSEYİ'NİN KORE İSTİLASINA TEPKİSİ

Kore savaşı daha doğru bir ifadeyle Kore istilası aslında sürpriz değildi. Böyle bir savaşın olabileceği daha doğrusu ilansız bir savaşın başlayabileceği herkesçe tahmin ediliyordu Ancak Kore istilasıyla ilgili olarak daha öncesinde Amerikan yetkililerine raporlar verilmiş fakat yönetimdeki karar alıcıların, sorunun önemini geç kavramaları ve kendilerine verilen raporları gerekli zamanda gerekli mercilere ulaştırılamaması problemin bu derece büyümesine sebep olmuştu. 10 Mayıs 1950'de Güney Kore Savunma Bakanı, Kuzey Kore kuvvetlerinin 38. enleme doğru hareket ettiklerini bildirmişti. Ayrıca Kuzey Kore'nin Nisan başından itibaren askeri operasyonda kullanmak için Romanya' dan 100.000 ton petrol ithal etmesi bu hareketin çok daha önceden planlandığını göstermekteydi.⁴⁸

Komünist emperyalizmi Kore'de durdurulmadığı takdirde diğer komşu milletlere saldırmaya cüret edebilir ve onları Sovyet hakimiyeti altına almaya zorlayabilirdi. Uzun zaman süren bir kararsızlık düşman karşısında Amerika'nın yalnız kalmasına sebep olabilirdi.⁴⁹

Kuzey Kore'nin Güney Kore sınırı olan 38. Enlemi istilasına hür milletler çok hızlı bir şekilde cevap verdiler. BM, Güvenlik Konseyini acele şekilde bir toplantıya çağırdı. Kore'deki BM Komisyonu Komünist taarruzunu bildiren telgrafında Güvenlik Konseyi'nin olaya derhal müdahalesi tavsiyesinde bulundu. Emniyet Konseyi 25 Haziran 1950 günü

---

⁴⁸ Demirel, Özlem, Türkiye'nin Kore Savaşı'na Katılma Kararının Analizi, Gazi Üniv., Ank. 1990, s. 46.

⁴⁹ Ersü, Sakıp, Kore'de Altı Ay, Ordu Dergisi, sy 160, Yıl 70, Ankara 1951, s.42.

öğleden sonra toplandı. Bu istila barışı bozan bir istilaydı ve Komünist kuvvetlerin derhal çekilmeleri istendi. Bununla beraber Birleşmiş Milletler Komisyonu'nda Güney Kore'nin yardımına koşulması ve bunda da tüm üyelerin yardımı istendi. Bu karar Yugoslavya'nın çekimser kalması ve Rusya'nın da orada bulunmaması nedeniyle sifıra karşı dokuz oyla kabul edildi.⁵⁰

25 Temmuz günü yaptığı konuşmada Başkan Truman 12 NATO üyesi devletle Yunanistan'a, Türkiye'ye, Filipinler'e, İran'a ve Kore Cumhuriyetine yardıma karar verdiğini açıkladı. İzleyen günlerde ABD kongresi Başkan Truman'a Kore'ye destek vermeyen ülkelere Marshall yardımının durdurulması yetkisini vermişti.⁵¹

Güney Kore'nin yardımına koşulmasının Birleşmiş Milletlerce kabulünden sonra Kore'de barışı yeniden oluşturacak şekilde yardım yapılması bir ret oyla kabul edildi. Haziranın 27. günü kabul edildikten sonra 28 Haziranda Truman, Güney Kore Meclisinin yardım isteği üzerine Amerikan Deniz ve Hava Kuvvetlerine Kore'nin himaye ve desteklenmesi emrini verdi. Amerikan donanması Kore sahillerini ablukaya alacak ve Amerikan Hava kuvvetleri de Kuzey Kore'deki askeri hedeflere karşı savaşıyordu. Amerikan kara kuvvetlerini kullanmak yetkisi Başkan tarafından General Mac Arthur'a verilmişti. General Mac Arthur, emrinde bulunan Uzakdoğu'daki bütün kara, deniz, hava kuvvetlerini seferber etti. Birkaç gün içinde Amerikan kara birlikleri muharebeye girmiş deniz ve hava kuvvetleri de desteklemeye başlamıştı. Tüm bunların yanı sıra bu birlikler Avustralya, İngiltere, Kanada, Fransa, Türkiye ve Hollanda'dan gönderilen kara, deniz ve hava güçleriyle takviye edildiler.⁵²

Birleşmiş Milletler, Emniyet Konseyi'nde bu kararı aldığı anda Sovyet Delegesi orada yoktu. Gerçi Sovyet delegesi aylardır Emniyet Konseyi'ne katılmamaktaydı. Buna rağmen ABD 27 Haziran 1950 günü Rusya'ya bir nota göndermiş ve bu notada Rusya'nın nüfuzunu kullanarak Güney Kore'yi istila eden komünist kuvvetlerin geri çekilmelerini

---

⁵⁰ Ersü, Sakıp a.g.m., s.40.

⁵¹ Yüksel Sezgin, *Kore Savaşı'nın Türk Dış Politikasına Etkileri* s.5.

⁵² Ersü, Sakıp a.g.m. s.46.

sağlamalarını istemiştir.⁵³ Cevabi notada Rusya hiçbir ülkenin içişlerine karışmayacaklarını belirtmiştir. Sovyet Hükümeti, ancak BM kurucu antlaşmasının şartlarına göre Güvenlik Konseyi'nin bir karar alabilmesi için beşi ABD, İngiltere, Fransa, Rusya ve Çin tarafından verilecek yedi oya ihtiyacı olduğunu Güney Kore'ye yönelik verilen yardım kararının ise altı oyla verildiğini söyleyerek Güvenlik Konseyi'nin almış olduğu kararın kanuni yönünün olmadığını açıklamıştı. Truman ise Kore'deki savaşın Komünizmin hür milletleri fethetmek için doğrudan doğruya silahlı istilaya ve savaşa müracaat ettiğine hiçbir şüphe bırakmayacak şekilde ortaya koyduğu yorumunu yapmıştır.⁵⁴ Güvenlik Konseyi Rusya'nın

Güvenlik Konseyi Kore meselesini görüşmek üzere 27.06.1950 günü toplanmıştır. Toplantıya Sovyet Rusya katılmamıştı. Tüm üyeler Güney Kore'ye Birleşmiş Milletlerin yardım etmesi teklifini kabul ederken Yugoslavya Kore Savaşının Birleşmiş Milletler aracılığıyla halledilmesi talebinde bulunmuştu.⁵⁵

Güney Kore Cumhuriyetine yapılan bu ani hücum Kremlin'in umumi bir harp çıkarmaya hazır olduğunu ve bu gayeyi güttüğünü ortaya koymuştu.⁵⁶

Amerikan Başkanı Truman, ABD'nin barışı sağlama hususunda üzerine düşen görevi yerine getirdiğini ve bu savaşın herhangi bir devlete karşı olmadığını, bu savaşın barışsever bütün milletlerin savaşı sayılacağını önemle ifade etmişti.⁵⁷ Truman Birleşik Amerika'nın sadece Kore için değil, dünyanın diğer taraflarında da olabilecek fevkalade durumlar için seferberlik yaptığını ve Birleşik Amerika'nın hiçbir ülke üzerinde hakimiyet kurmak istemediğini sadece bütün insanların barış ve hürriyet içinde yaşayabilecekleri bir dünya kurmak isteği içinde olduğunu ifade etmiş ve Kore'de acele bir zafer elde edileceğine dair bir tahminde bulunamayacağını söylerken BM'nin iyi idare edilen ve tecavüz için uzun zamandan beri hazırlanan bir kuvvetle karşı karşıya bulunduğunu belirtmişti. Hür dünya, BM vasıtasıyla, kanunsuz tecavüzün kuvvetle karşılanacağını ilan

---

⁵³ Ulus 28.06.1950

⁵⁴ Ulus 28.06.1950

⁵⁵ Ulus 28.06.1950

⁵⁶ Ersü, Sakıp, a.g.m., s. 41.

⁵⁷ Ulus 03.07.1950

ettiğini söylemişti.⁵⁸

Truman, Komünistlerin Kore'yi istila etmiş olmalarının dünyanın diğer bölgelerinde de buna benzer tecavüz hareketlerine girişebileceklerini göstermekte olduğunu ve hür devletlerin dünya çapında bir tehlike ile karşı karşıya gelmiş bulunduğunu, bu sebepten dolayı bu tehdidi dünyaya şamil bir savunma sistemi ile önlemenin mümkün olabileceğini söylemişti⁵⁹

Kore' de savaşın başlamasından itibaren tartışılan en önemli konulardan biri atom bombasının kullanılması konusuydu. Kore' de atom bombası kullanılmalı mıydı? Komünizm o kadar büyük bir tehlike olarak görülüyordu ki bu tehlikenin önüne geçilmesi için yaraları uzun yıllar sarılamayan ve kalıcı etkileri olan atom bombası kullanımı çok rahat bir şekilde tartışılabiliyordu. Avrupa' da tanınmış eski devlet adamları Amerika'ya ağır masrafa sokacak Kore' de bir savaş yerine atom bombası kullanılması gerektiğini ve savaşın önlenmesi bakımından böyle bir hareketin sakıncasının olmayacağını söylüyorlardı.⁶⁰ Atom bombası konusu sadece savaşın başlangıcında ele alınmamış ilerleyen dönemde BM Kuvvetleri ne zaman yenilgiye uğrasalar bu konudan söz edilir hale gelmiştir.

Kore'de savaş devam ederken bir yandan da dünyada bu savaşın yorumları yapılıyordu. Whinston Churchill, Kore'de BM askerleri ile Ruslar tarafından teşkilatlandırılmış Komünistler arasında cereyan eden mücadelenin beklenen Üçüncü Dünya Savaşı tehlikesini yakınlaştırdığını belirterek yaklaşan tehlikenin büyüklüğüne dikkat çekiyordu.⁶¹

Savaş bir taraftan devam ederken öte yandan savaşı sona erdirmek için siyasi kanallardan çalışmalara devam ediliyordu. Ancak bu noktada da ümitsizlik hasıl olmuştu. Savaşı sona erdirmek için siyasetin işe yaramadığını gören Batılı Devletler bunun yerine silah kullanmaya karar vermişlerdi. O güne kadar Kore savaşına son vermek için siyasi

---

⁵⁸ Ulus 20.07.1950

⁵⁹ Ulus 27.07.1950

⁶⁰ Ulus 09.07.1950

⁶¹ Ulus 16.07.1950

kanallardan yapılan dört teşebbüs de sonuçsuz kalmıştı.

Bu dört teşebbüs şunlardır:

1-BM Güvenlik Konseyi Kuzey Korelilerden ateş keserek 38. Enlemin kuzeyine çekilmelerini istemiş, Kuzey Koreliler bu talebi dikkate almamışlardır.

2-Birleşik Amerika Sovyet Rusya'dan Komünist tecavüzünü durdurması için nüfuzunu kullanmasını talep etmiştir. Sovyet Rusya bu talebi reddetmiştir.

3-Hindistan Başbakanı Nehru, Birleşik Amerika ile Sovyet Rusya'ya Güvenlik Konseyinde Komünist Çin temsilcisinin kabulünü böylelikle Kore meselesinin konsey tarafından halledilmesinin teminini teklif etmiştir. Sovyet Rusya teklifi kabul etmiş, Amerika ise hiçbir pazarlığa girişmeyeceğini belirterek reddetmiştir.

4-İngiltere, Sovyet Rusya ile doğrudan doğruya müzakereye girmiş fakat Rusya Kore'de barışın karşılığı olarak Komünist Çin'in BM'ye kabulünü istemekte ısrar etmiştir.”⁶²

Sovyetler Birliği bu şekilde BM karşısında bir muhalif güç olduğunu ortaya koymuştu. BM için Kore' de oluşan işgal büyük önem taşımaktaydı. BM Kore meselesini halletmek için bir komisyon kurmuştu. Kuzey Kore'nin ani olarak Güney Kore'ye tecavüzü hukuken BM ilke ve kurallarının ihlaliydi. 1946'dan beri başka olaylarda da milletlerarası kararlar ihlal edilmişti ancak BM hiçbirine bu defa ki tepkiyi göstermemişti. Bu defa süratle karar verip harekete geçmek mümkün olmuştu. Çünkü Kore'nin coğrafi konumu ve Kore'deki fiili vaziyet Amerika'yı mesele ile çok ciddi ilgilenmeye sevk etmişti. Kore hem Amerika için hem Rusya için bir atlama taşıydı. Kore'nin elde bulunması ya da bulunmaması çok ehemmiyetliydi. Uzak Doğu, Amerikan ve Rus çıkarlarının çatıştığı bir alandı. Burada statükonun bozulduğunu haber alan Amerika derhal harekete geçmişti. Kendisine has bir ordusu olmayan BM teşkilatının ordu kaynağı Amerika'ydı. Kore meselesine kadar BM etkisiz kararlar almaktan ileri gidememiş ve bu fikri haklı gösterecek olaylar gerçekleşmişti. Kore'de savaşın başlaması ve Amerika'nın her fedakârlığı göze

---

⁶² Ulus 23.07.1950

alması BM teşkilatını cesaretlendirmişti.⁶³

BM Kore meselesini ele alıncaya kadar hiçbir ciddi imtihandan geçmemişti. BM bu meselede zayıf kalsaydı sonları daha önce kurulan ve dağılan Milletler Cemiyetinden farksız olmayacaktı. BM olayların önem derecelerine dikkat etmesi noktasında gücünü gösterdiği için itimat kazandı. Tüm bunlar Güvenlik Konseyi'nin Haziran ve Temmuz aylarındaki faaliyetleri, Sovyet delegesinin mevcut bulunmaması ve alınan kararlar aleyhine veto hakkını kullanmaması sayesinde mümkün olmuştur.

Barış ancak savaş yoluyla gelecekti. BM Güvenlik Konseyi, üye devletlerden Güney Kore'ye yardım konusunda destek istemiştir. Bu destek çağrısına ilk cevap veren ülke Amerika olmuştur. Amerika'dan sonra destek kararını açıklayan ilk ülke ise Türkiye'dir.

4. KORE SAVAŞI'NA TÜRKİYE'NİN ASKER GÖNDERME KARARI

Türkiye'nin Batı'ya yakınlaşma çabaları Osmanlı'nın son dönemlerinden itibaren başlamaktadır. 1839 yılında ilan edilen ve Gülhane Hattı Hümayunu adıyla anılan Tanzimat Fermanıyla birlikte Osmanlı Batılılaşma yolunda ilk adımını atmıştır. Tanzimat o zamana kadar doğrudan doğruya dokunulmamış bulunan siyasi ve kültürel alanlara reformların yayılması hareketi olmuştur. Tanzimat Devri ile birlikte yeni modern okullar açılarak eski medreseler yavaş yavaş bir kenara bırakılmış yabancı okullar açılmış ve Batı'nın edebiyat ve tiyatro dersleri uygulanmaya başlanmıştır. Tanzimat Fermanından sonra yayınlanan Islahat Fermanı ise 1856 toplanan Paris Konferansına katılabilmenin şartı olarak ilan olunmuştu. Bu iki fermanla birlikte Osmanlı İmparatorluğu, İmparatorluk toprakları üzerinde yaşayan herkesi tek vatandaşlık sıfatı altında toplayarak millet sistemini sona erdirmiştir. 1876'da II. Abdulhamit'in Kanuni Esasiyi ilan etmesi ile siyasi alanda bir

---

⁶³ Ulus 10.07.1950

reform olan I. Meşrutiyetin ilanı sürecine girilmiştir. 1907 yılından itibaren Abdulhamit, İmparatorluğu kendi hakimiyeti altına almış bu süreç II. Meşrutiyetin ilanı ile son bulmuştur. İmparatorluğun son dönemlerinde batılı ülkelerle yaşanan sıkıntılar kurulmakta olan yeni Türk devletinin adımlarını sağlam atmasını gerektiriyordu. Osmanlı son dönemlerinde bir yenileşme hareketi içine girmişti. Bu yenileşme hareketi imparatorluğun yıkılışı ve yeni Türk Devletinin kurulmasıyla sona ermemiş devam etmiştir.

Milli Mücadele dönemi Türk Devletinin Batı'ya karşı Sovyetlerle olan temaslarının yoğunluk kazandığı bir dönemdir. 1923-1932 devresinde Türk Dış politikası Milli mücadelenin ve bu mücadele sonrasında imzalanan Lozan andlaşmasının etkisi altında gelişmiştir. Bu süre içerisinde Türkiye'nin dış ilişkileri milletlerarası ilişkilerin seyrinden çok münferit devletlerin kendisine karşı izledikleri politikaya ve davranışlara göre düzenlenmiştir.⁶⁴ Türkiye toprak bütünlüğünü korumak amacıyla karşısındaki tavırlarına göre dış politika esaslarını belirlemiştir. Ancak Lozan'dan sonra Türkiye'nin stratejik önemi artmış ve Batılı devletlerle komşu haline gelmesi bu ülkelerle ilişkileri ve dış politikasının netleşmesi konusunda etkili olmuştur.

Bu dönem içerisinde Batılı ülkelerle bir mücadele içinde olan Sovyetler Birliği Türkiye'nin yakın ilişkiler kurabileceği tek ülkedir. Türkiye her zaman sorunlarını barışçıl yollardan çözmeye çalışmış ve dış politikasında da bunu uygulamaya çalışmıştır. Özellikle Lozan sonrasında Türk dış politikasının temel amacı bir yandan kendisine yöneltebilecek bir dış askeri mücadele olasılığına karşı etrafında bir ortak güvenlik sistemi kurmak, diğer yandan da uluslararası ilişkilerde o sıralarda süren sorunları barışçı yoldan çözmek olmuştur.⁶⁵

Milli Mücadele döneminden beri dostane devam eden Türk Sovyet ilişkileri Birinci Dünya Savaşı sonrası oluşturulan Milletler Cemiyetine karşı Türkiye'nin yakınlaşmasını engellemiştir. Türkiye 1932 yılında Milletler Cemiyeti'nin daveti üzerine bu Cemiyete katılmış bu olaydan iki yıl sonra da Sovyetler bu Cemiyete üye olmuştur.⁶⁶

---

⁶⁴ Gönlübol, Mehmet, "v.d." Olaylarla Türk Dış Politikası 1919-1995, Siyasal Kitabevi, Ankara 1996, s. 92.

⁶⁵ Tunçay, Mete, "v.d." Türkiye Tarihi 4, s.154.

⁶⁶ Gönlübol, a.g.e., s.98.

1932-1938 yılları arasında ise Türkiye komşusu olan olmayan bütün devletlerle iyi ilişkiler kurmuş ve milletlerarası camia içinde diğer bağımsız devletler gibi eşit bir statü kazanmıştır. Bundan sonra Türk dış politikasının hedefi büyük güçlüklerle elde edilen bu statünün devamını sağlamak olmuştur.⁶⁷ Ancak Türkiye'nin Batılı ülkelerle iyi diyaloglar kurması Sovyetler Birliği'nin hoşuna gitmemiştir.

Sovyetler ile Batılılar arasında varolan güvensiz ortam sürdüğünden Türk Dış Politikasında Batı ile yakınlaşma ölçüsünde Sovyetlerle olan ilişkilerde bir soğuma meydana gelmiştir. Batı ile yakınlaşma Türk- Sovyet ilişkilerini gölgelemiştir.⁶⁸ 1930'dan sonra Sovyetler milletlerarası münasebetlerde Türkiye'nin dayandığı tek büyük devlet olmaktan çıkmıştır. Ancak bu ülkeyle ilişkiler devam etmiştir.⁶⁹ 1933-1936 yılları arası Türk Sovyet ilişkilerinin sıkı bir işbirliği devresine girdiği bir dönemdir. Avrupa'da büyük devletler arası oluşan gruplaşma hareketinin yeni bir şekil alması Türk- Sovyet ilişkilerinin sıkılaşmasını sağlamıştır.⁷⁰ Batılı devletlerin işbirliği karşısında yalnız kalan Türkiye'nin sırtını dayadığı tek ülke dostane ilişkilerini sürdürdüğü Sovyetler Birliğidir. Destek aldığı tek devletin Sovyetler olmaktan çıkması ve 1932 yılında Milletler Cemiyeti'ne üye olmasına rağmen Türkiye Batılı ülkelerin en ufak gruplaşma çalışmalarında sırtını hemen Sovyetlere dayamıştır. Ancak 1938 yılından itibaren Sovyetler Birliği'nin yayılmacı politika gütmesi ve Türkiye ile imzaladığı dostluk anlaşmalarını yenilemeye yanaşmaması bu ilişkilerin bozulmasına sebep olmuştur.

İkinci Dünya Savaşı dönemi Türkiye için buhranlı bir dönem olmuştur. Savaşa katılmamakla kendini şanslı sayan Türkiye savaş sonrası bir yalnızlık ortamına girmiştir

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Türkiye savaş sonrası bir yalnızlık yaşamaktaydı ve Kuzeyde Sovyet Rusya'nın ülke üzerinde büyük bir baskısı vardı. Rusya, Türk Hükümetine Yalta Konferansından sonra bir nota vermiş ve bu notada 7 Kasım 1945' de bitecek olan 17 Aralık 1925 tarihli Türk - Sovyet Dostluk ve Saldırmazlık anlaşmasının

---

⁶⁷ Gönlübol, a.g.e., s.92.

⁶⁸ Tunçay, a.g.e., s.157.

⁶⁹ Gönlübol, a.g.e., s. 108.

⁷⁰ Gönlübol, a.g.e., s.109.

İkinci Dünya Savaşı sonunda ortaya çıkan yeni duruma uygun bulunmadığını ve geliştirilmesi gerektiğini belirtmişti. Ancak Türkiye'nin büyük tavizler vermeden Sovyet Rusya ile anlaşması çok zordu. Sovyet Rusya anlaşma için Türkiye'nin Sovyet isteklerini kabul etmesi gerektiğinin Boğazların Türkiye ve Sovyetler tarafından ortaklaşa savunulması ve bunu sağlamak için de Sovyetler Birliği'ne boğazlardan deniz ve kara üsleri verilmesi, Boğazlar rejimini tespit eden Montrö sözleşmesinde yapılması gereken değişiklikler konusunda Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında bir prensip mutabakatına varılmasını istemiş, Türkiye ise 16 Mart 1921 tarihli Moskova anlaşmasıyla tespit edilen Türk-Sovyet sınırının değiştirilmesine ve Boğazlarda Rusya'ya üs verilmesine razı olmayacağını belirtmiş ve Montrö sözleşmesinin sadece Türkiye ve Rusya'yı ilgilendirmediğini bütün taraf devletleri ilgilendirdiğini bu yüzden onların görüşlerinin alınması gerektiğini belirtmiştir. Bu cevap karşısında Sovyetler Türkiye aleyhinde kampanyalara başlamış ve Kars, Ardahan'ın Sovyetlere bırakılması yolunda yayınlar yapmaya başlamışlardır. Toprak bütünlüğünün tehlikeye girdiğini anlayan Türkiye tek başına da olsa mücadele edeceğini tüm dünyaya duyurmuştur. Amerika ise bu olaylara tepkisiz kalmamıştır. Truman Sovyetler Birliği'nin Türkiye'yi istila ederek boğazları ele geçirmek istediğine ve Türkiye'yi komünistleştirmek istediğine şüphesi kalmadığını belirterek Türkiye ve Yunanistan'a 400 Milyon dolar yardım kararı almıştır. Türkiye'nin askerî gücü ve iç düzeninin ekonomik rahatlamadan geçeceğini bilen Truman daha sonra Türkiye'yi Marshall Planı içine almaya karar vermiş ve Avrupa İktisadi İşbirliği Anlaşmasının imzalanmasından sonra 4 Temmuz 1948 'de bir anlaşma imzalayarak ekonomik yardıma başlamıştır.⁷¹

Türkiye İkinci Dünya Savaşına fiilen girmemiş olsa da savaş süresince seferber olduğu için ekonomik olarak zarar görmüştü ve Marshall yardımından faydalanması zorunlu idi.⁷² Marshall yardımı zararların telafisinde etkili olmuş ancak sorunları kökten

⁷¹ Denizli, Ali, Kore Harbinde Türk Tugayları, Hacettepe Ün., Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 1992, s.62,63,64. özet

⁷² Ulus 21.01.1950

çözmemişti ve Türkiye üzerinde Rus tehlikesi devam etmekteydi.⁷³

Doğu ve Batı blokları arasındaki ilişkilerin gerginleşmesi ve BM Genel Sekreteri'nin Üçüncü Dünya Savaşının başlayabileceğini işaret etmesi üzerine kimi Amerikalı yetkililer muhtemel bir Sovyet saldırısına ilk hedef olacak ülkelerin başında Türkiye'nin olacağını kabul ediyorlardı.⁷⁴ Olası bir Sovyet tehlikesine karşı Türkiye'nin yalnız olmadığını göstermek için 22 Mayıs 1950'de başa gelen Demokrat Parti Hükümeti Batı ile yakın münasebetler kurma çabasıındaydı.

Çok Partili sisteme geçilmesi ile birlikte kurulan Demokrat Parti 14 Mayıs 1950 seçimlerinde iktidara gelmişti. Demokrat Parti iktidarı genelde CHP'nin dış politikasını benimsemiş ve devam ettirmişti. Fakat Demokrat Parti yönetiminin özellikle ekonomik kalkınma yolu bakımından Batı'ya daha yakın bir özellik taşıması, Türkiye'nin Batı'ya bağlanma çizgisine daha belirli ve mecburi bir istikamet vermiştir. Nitekim daha muhalefette iken NATO'ya girme konusunu ısrarla savunan Demokrat Parti , iktidara geçtikten sonra bu yöndeki faaliyetlerine hız vermişti.⁷⁵

25 Haziran 1950'de Kuzey Kore ile Güney Kore arasında başlayan savaşa Amerika'nın artan bir ilgi göstermesi Hükümetin Batı ile yakın münasebetler kurma çabasında beklediği fırsatı kendisine vermişti. İkinci Dünya Savaşı sonrası ikiye ayrılan dünyada Türkiye yerini Amerika'nın yanı olarak görmekteydi ve esas aldığı politika Komünizmle mücadeleyleydi. Sadece Kore'de değil bütün dünyada komünizmle mücadele edilmesi gerekiyordu. Sovyet yayılımcılığı tüm dünyada hız kazanmıştı. Özellikle Doğu Avrupa ülkelerinin Komünist yönetim altına girmesi Amerika ve birçok batılı devleti bir siyasi birlik altında birleşmeye yönlendirmiştir. Bu amaçla 4 nisan 1949' da Kuzey Atlantik anlaşması imzalanmıştı.⁷⁶ Ancak imzalanan bu pakta Türkiye alınmamıştır.

Sovyet baskısının ve tehdidinin yoğun olduğu Türkiye kendisini güvence altına alabilmek için kuruluşundan itibaren NATO' ya girmek istemişti. Ancak Kuzey Atlantik

---

⁷³ Ulus 15.02.1950

⁷⁴ Sezgin, Yüksel, Kore Savaşı'nın Türk Dış Politikasına Etkileri s.7

⁷⁵ Sarıay, Yusuf, Türkiye'nin batı İttifakına Yönelişi ve Nato'ya Girişi (1939-1952), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988, s.6.

⁷⁶ Denizli, Ali, a.g.tz., s.65.

Paktı' nın doğu Akdeniz' e kadar genişlemesini istemeyen kimi üyeler bunu kabul etmemiştir. Özellikle İngiltere, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de NATO'dan başka bir pakt içinde olmasını istiyordu. Dönemin Başbakanı olan Adnan Menderes bu konuya tepkisini sert bir biçimde göstermiş ve İngilizlerin Orta Doğuda istediği bir savunma sistemine Türkiye'nin ancak Atlantik Paktına alınması karşılığında gireceğini açıklamıştır.⁷⁷

Kore savaşı Türkiye'nin isteklerine ulaşabilmesi anlamında bulunmaz bir fırsat oluşturmuştu. Basında da hemen Güney Kore lehine bir kampanya açıldı. Gazetelerde hür dünyayı savunmak için yüzlerce Türk'ün gönüllü olarak savaşa gitmeye hazır olduğu yazılıyordu. “ 25 Temmuz gecesi, Cumhurbaşkanı, Başbakan, Dış İşleri Bakanı, Washington ve BM nezdindeki büyük elçilerin katıldığı bir toplantıda Hükümet, BM Genel Sekreteri Trygvie Lie'nin 15 Temmuz 1950 tarihli telgrafına olumlu cevap vererek 4500 kişilik bir Türk birliğini Kore'ye yollama kararı verdi.”⁷⁸

Türkiye'nin BM emrine 4500 kişilik bir kara birliği vereceğini bildirmesi Amerika'da büyük bir memnunluk uyandırmıştır.⁷⁹ Washington Baltimore Sun gazetesi baş makalesinde Türkiye'nin tam teçhizatlı 4500 erle Kore savaşına iştirak kararını överek ve bunun sembolik bir kuvvet olmayıp hakiki muhriplerden teşekkül ettiğini yazmıştır.⁸⁰

4.1 TÜRKİYE'NİN KORE SAVAŞI'NA GİRMESİNE TEPKİLER

25 Haziran 1950 günü Kuzey Kore'nin Güney Kore'yi işgaliyle başlayan Kore Savaşı'na tüm dünya tepki göstermişti. Türkiye de tepkisini saflarında bulunduğu Birleşmiş Milletlerin yanında yer alarak göstermiş ve 25 Temmuz 1950 günü Kore'ye 4500 kişilik bir kuvvet gönderme kararı almıştır. Ancak Kore'ye asker gönderilmesine ülke içinden farklı tepkiler olmuştur. Bu kararın alınmasında etkisi bulunan her grup farklı fayda ve

---

⁷⁷ Denizli, a.g.tz., s.66.

⁷⁸ Sezgin, a.g.e., s.8.

⁷⁹ Yazıcı, a.g.e., s.34.

⁸⁰ Ulus 30.07.1950

amaç gütmüştür. Ancak Kore Savaşı'na yönelik küçük bir aydın kesim dışında radikal tepkiler olmamış hemen her kanattan bu olaya yönelik olumlu tepkiler gelmiştir.

Askeri kanat Kore'ye asker gönderme kararıyla Komünizm mücadelesine katıldıklarını ve bu durumun NATO'ya girebilme şansı sağlayacağını düşünürken, Bürokratik kesimi de içine alan sivil kanat, yeni kurulan dünyada yalnız kalmaktan kurtuluş olarak görmüşlerdir. CHP'ye karşı prestij kazanmak isteyen DP ise Kore Savaşı'nı prestiji sağlamanın çıkış yolu olarak görmüştü. Bu kararın liderlerce siyaset ve ideoloji savaşı olarak görülmesi kararın psikolojik kesitini oluşturmuş ve kamuoyunun desteğinin sağlanmasında etkili olmuştur.⁸¹

Bu bölümde Kore'ye asker gönderme kararına yönelik tepkiler dört başlık altında ele alınacaktır.

4.1.1 TÜRKİYE'NİN SAVAŞA GİRMESİNE MUHALEFETİN TEPKİLERİ

Türk Hükümeti'nin Kore'ye asker gönderme kararı tüm dünya tarafından takdirle karşılanmıştı. Türkiye Amerika'dan sonra Kore'ye asker gönderme kararı alan ilk ülkeydi ancak muhalefet hükümetin aldığı bu kararı eleştirmekteydi.

Demokrat Parti Hükümeti, Kore'ye asker gönderme konusunda TBMM tarafından verilmesi gereken bir kararı tek başına vermiş ve bu karar ile tepkileri üzerine çekmişti. Menderes o dönemde yaptığı açıklamalarda bu polemiklerin partililik gayretiyle yapıldığını ve alınan kararın bir savaş kararı değil barışı koruma yönünde alınmış bir karar olduğunu söylemişti. 2. Dünya Savaşı'nda yaşanan felaket ve sıkıntıların, her devletin kendi başına olayların üstesinden gelebileceklerine yönelik olan inançlarından ve Birinci Dünya Savaşı ve İkinci Dünya Savaşı arasındaki dönemde gösterilen kararsız davranışların sebep olduğu hatalardan kaynaklandığını ve bundan sonra da kararsız hareket etmenin büyük bir gaflet olacağını söylemişti. Menderes, alınan kararın bilinçli ve inanılarak alındığını ifade ederken

---

⁸¹ Demirel, Özlem, a.g.tz., s.107.

aynı zamanda Kore'ye asker gönderme kararından bir gün öncesinde Muhalefetin Kore'ye mutlaka asker gönderilmesi gerekliliğini savunurken bir gün sonrasında Hükümetlerince bu kararın alınmasının eleştirilmesini bir samimiyetsizlik olarak görmekte olduğunu dile getirmişti. Menderes "BM Anayasasına iltihak etmiş bulunuyoruz. Bu anayasa hükümleri kanunlarımızla tasdik ve kabul olunmuştur. Bu tasdik ve kabulün neticeleri ve bundan doğacak sıkıntılar TBMM tarafından, Hükümete peşinen emredilmiş bulunmaktadır. Hükümetin aldığı karar BM anayasası ve binaenaleyh Türk kanunları hükümleri dahilindedir. O halde siyaset bakımından kararımızın Meclisin bilgisi ve onayı dışında alınmış olduğu iddiası tamamen yersizdir," diyerek eleştirilere bir cevap vermiştir.⁸² Menderes'in bu açıklamaları usulüne göre alınmamış bir kararı savunmaktan başka bir şey değildi.

İktidar yayın organlarından Zafer gazetesi yazarlarından Mümtaz Faik Fenik, Kore'ye asker göndermemizin dünya barışı açısından önemli olduğunu ve oraya saldıran işgalcinin daha sonra Türkiye için tehdit oluşturmayacağını belli olmadığını, Kore'ye giden askerlerin hem dünya barışını hem de Türk sınırlarını koruduklarını, bugün başkasına yardım etmezsek benzeri bir durumla karşılaştığımızda yardım bekleyemeyeceğimizi belirterek muhalefetin gösterdiği tepkiyi de eleştirmiş ve "Unutmamak lazım ki bugünkü iktidar, çünkü iktidarın altına imza koyduğu bir taahhüdü şerefle yerine getirmektedir. Çünkü dış politikada tam birlik olduğu mütemadiyen teyit edilen bir hakikattir," demiştir.⁸³

Aynı günkü Muhalefet yayın organı Ulus ise CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek' in açıklamalarına yer vermişti. Kasım Gülek, böyle bir kararın alınmadan önce muhalefete sorulması gerektiğini 4500 Türk evladının binlerce kilometre uzaktaki bir cephede savaşa gönderilirken üç milyondan fazla vatandaş oyuna dayanan muhalefetle istişareye gerek görülmemesinin acı bir durum olduğunu anayasa açıdan bir sakınca olmasa da siyasi açıdan bakıldığında yine de meclisin kararının alınması gerektiğini söylemiştir.⁸⁴

---

⁸² Ulus 29.07.1950

⁸³ Zafer 27.07.1950

⁸⁴ Ulus 27.07.1950

Daha sonraki açıklamalarında ise Kasım Gülek Meclisin Kore'ye asker gideceğinden habersiz olduğunu ve kendilerinin iktidarda bulunduğu dönemdeki emniyet ve tehlike durumu değişmemişse Türkiye'nin 4500 kişi göndermesinin kendi emniyetini azaltmış olacağını söylemekteydi.⁸⁵ Kore'ye asker gönderilmesine muhalefet eden CHP, daha sonraki dönemlerde Kore birliğimize tahsisat verilmesi hakkında kanun tasarısının kabulüne taraftar olmamış ve Kore'deki askerlerimize diğer BM askerlerinden daha az para verilmemesi için ve muhalefetin oyu alınmadan asker gönderildiği için bu durumu kabul etmediğini açıklamıştı.⁸⁶ CHP Türk askerinin yurt dışına gönderilmesini eleştiriyordu. Bunda kendince haklı iki sebep vardı. Bunlardan en önemlisi alınan kararın muhalefete danışılmadan usulsüzce alınmış olması diğeri ise ülkenin yanı başında duran tehlikenin görmezden gelinerek önemli miktarda askerın Kore'ye gönderilerek ülke savunmasının eksiltilmesi olmuştur. DP muhalefete danışmadan karar alarak onu hiçe saymış ve büyük bir hata yapmıştır.

Kore'ye asker gönderme kararı muhalefet tarafından eleştirilmiştir. Fakat muhalefet kararın esasına karşı çıkmamıştı. Tenkitler daha çok bu yardımın şekli ve kararın Büyük Millet Meclisine danışılmadan alınması üzerine olmuştu. Daha doğrusu tenkitler, alınan kararın anayasaya uygun olup olmadığı noktasındaydı. Bu karardan dolayı hükümet hakkında muhalefetin gensoru açmasına rağmen Meclis oy çokluğuyla hükümetin kararını onaylamıştı.⁸⁷ Ancak Meclisin onayı alınmadan Türkiye sınırları dışında Kore'ye asker gönderilmesi biçimsel olarak anayasaya aykırıydı.⁸⁸

Hükümetimizin asker gönderme kararı Türkiye gündemini uzun süre meşgul etmişti. Savaşın başladığı 1950 yılından ateşkesin imzalandığı 1953 yılına kadar Türk basın gündemi Kore Savaşı'nı yakından takip etmiş ve hemen her gün savaşın gidişatıyla ilgili haberleri ve yorumları ilk sayfadan yayınlamıştır. Türk Halkı da Kore'deki olaylara ilgisiz kalmamıştır.

---

⁸⁵ Ulus 30.07.1950

⁸⁶ Zafer 10.12.1950

⁸⁷ Sarııay, Yusuf, a.g.e., s. 88.

⁸⁸ Demirel, Özlem, a.g.tz., s.12.

Kore'ye asker gönderme kararının alındığı dönemde Menderes savunmaya geçmiş aldıkları kararı savunarak dünya barışını korumak amacıyla binlerce defa aynı durumu karşılaştıkça aynı kararı vereceklerini belirtmişti. Menderes, Kore'de bayrağımızın dalgalanmasının en idealist ve en realist gaye ve görüşlerin bir neticesi olacağını ve Hükümetin kararının asıl Millet'in ruh ve iradesine tamamıyla uygun olduğuna kanaat getirdiklerini belirterek Bu sebeple Milletimizin, Hükümetimizin bu kararını tam bir tasviple karşılayacağına ve karşılıklı olduğuna emin bulduklarını söylemişti.⁸⁹

Demokrat Parti cephesi alınan kararın BM anayasasına uygun olduğunu söylerken; Muhalefet alınan kararın BM anayasasınının 43. maddesine uymadığını söylemekteydi. 43. Madde ise şu dört maddeyi içermekteydi:

1-Birleşmiş Milletlerin bütün üyeleri milletlerarası barış ve güvenliğin muhafazasını desteklemek üzere Güvenlik Konseyi' nin daveti ile ve mahsus bir anlaşma veya mahsus anlaşmalar gereğince milletlerarası barış ve güvenliğin muhafazası için kurulun emrine gerekli silahlı kuvvetleri vermeyi ve geçit hakkı da dahil olmak üzere yardım ve kolaylıklar göstermeyi taahhüt ederler.

2- Yukarıda kast olunan anlaşma veya anlaşmalar bu kuvvetlerin miktar ve mahiyeti, hazırlık dereceleri ve genel mevkileriyle gösterilecek kolaylık ve yardımın mahiyetini tespit edecektir.

3-Anlaşma ve anlaşmalar güvenlik meclisinin teşebbüsü üzerine kabil olur olmaz müzakere edilecektir. Bu anlaşmalar güvenlik meclisi ile teşkilat üyelerinden bir grup ile aralarında imzalanacak ve bunu imzalayan devletler tarafından her birinin anayasası usulleri gereğince tasdik edilecektir.

BM anayasasını imzalayan ülkeler uluslararası güvenlik ve barışın sağlanması için silahlı kuvvet vermeyi taahhüt etmişlerdir. Ancak bu anayasayı imzalayan ülkeler kendi anayasaları gereğince uygulamaya sokacaklardı. Fakat Türk Hükümeti kendi anayasasıyla tasdik edilmeyen bu maddeyi gerekçe göstererek Kore'ye asker gönderme kararı vermiştir.

Nitekim BM anayasasına ait olan bu maddelerin yanında Türk anayasasınının 26.

---

⁸⁹ Ulus 29.07.1950

maddesi gereğince savaş ilan etmek TBMM' tarafından kararlaştırılabilir.⁹⁰ Hükmü hiçe sayılmıştır. Ancak DP hükümetinin bu konudaki en büyük savunması biz savaş ilan etmedik sadece barışın korunması kararını aldık, tek taraflı bir savaş kararı almadık koalisyonla asker verdik olmuştur.

DP hükümetinin Kore' ye 4500 kişilik asker gönderme kararı almasının birçok hedefleri ve çıkarları vardır: Kore Savaşına asker gönderme kararında NATO' ya alınma isteği, bunu DP'nin başarabilmesi ve partinin prestiji ile ulusal desteğin kazanılması, DP'nin bunu CHP' ye karşı her fırsatta kullanma olanağı yaratabileceği, ABD'den daha fazla ekonomik yardım alabilme isteği, Sovyet Rusya'ya karşı bir gövde gösterisi gibi unsurlar bu hedef ve çıkarlar arasında sayılabilir.⁹¹

Türkiye Cumhuriyeti, Güvenlik Konseyi'nin çağrısına en erken ve olumlu cevap veren ülkeler arasında yer alarak mevcudu 5000'i aşan bir tugayla Kore savaşına katılmaya karar verdi. Bu kararı vermesinin tabii ki belli sebepleri vardı. " Türkiye Cumhuriyetinin ilk amacı özgür uluslarda gelişen ortak savunma azmine inandığını belirterek bu fikrin yaşamasına katkıda bulunmak, ikinci amacı ise 1923 yılından beri ve özellikle de İkinci Dünya savaşına girmemiş Türk ordusunu muharebe alanında denemek ve ona bir deneyim kazandırmak, üçüncüsü de Türkiye'nin komünist yayılmacılığına karşı güvenliğini sağlamak için Batı' nın ortak savunma sistemine entegre olmaktı.⁹² Tüm bu sebeplerle Meclise danışmaya gerek kalmadan bu kararı almasına gerekçe olarak gösterilip haklılık payı çıkartılmaya çalışılıyordu.

İlginç olan bir nokta ise Kore'ye asker gönderilmesi kararının alınmasından sonra Dışişleri Bakanı M. Fuat Köprülü tarafından bu kararın Bakanlığınca desteklendiği ve kendi görüşlerinin alınmasıyla tugayın gönderildiğini demeçlerinde belirtmesidir. Ancak kararın verildiği asıl grupta Köprülü yoktur.⁹³

---

⁹⁰ Yazıcı, a.g.e., s. 35.

⁹¹ Demirel, Özlem, a.g.tz., s. 39.

⁹² Özselçuk, Nusret, Kore Savaşı ve Türkiye, s. 24-25.

⁹³ Demirel, a.g.tz., s.36.

DP Hükümeti tarafından alınan bu karar sık sık CHP tarafından dile getirilmiştir. İsmet İnönü kararın üzerinden dört yıl geçmesine rağmen 27 Nisan 1954 günü Ankara radyosundan yaptığı seçim konuşmasında Kore'ye asker gönderme mevzuunu tekrar dile getirmiştir. İnönü “..... Şimdi sade bir şekilde ve dört sene sonra kendilerinden soruyorum. Yalova kaplıcasında toplanmış olan iktidar sahipleri Büyük Millet Meclisi'ni toplayıp karar almadan Kore Savaşına girebilir miydi, giremez miydi? Böylece Kore'ye savaş kararını alan DP hükümeti ezici bir çoğunlukla iktidara gelmenin getirdiği avantajla rahat hükümet etme ile sorumsuz hükümet etmeyi birbirine karıştırmıştır.” diyerek asker gönderme kararına itiraz etmiş ve DP'yi halkın gözünde haksız çıkarmaya çalışmıştır. Ancak CHP'nin bu kararın alınış biçimine itiraz etmesi, esasta ise hemfikir olması, DP Hükümetine 1960 askeri darbesi sonrası Yassıada mahkeme tutanaklarında olayın bahis mevzu dahi edilmemesini sağlamıştır. Çünkü ordu da kararı aktif olarak desteklemiş, bu da biçimsel olarak anayasaya uymayan bir kararın bile savcının iddianamesine girmesini engelleyebilmiştir.”⁹⁴

Kore'ye asker gönderme kararı Hükümetin beklediği sonucu vermekte gecikmedi. “ Amerikalı Cumhuriyetçi Senatör Cain'in İstanbul'da bir takım ziyaretlerde bulunduğu Türkiye Cumhuriyetine ekonomik ve askeri yardım sözü verdiği sırada alınan bu kararın; NATO'ya girmek için dışarıya karşı verilmiş bir ödün olduğu açıktı. Öyle ki Senatör Cain, ABD'den sonra ilk asker gönderme kararını veren Türkiye'nin NATO'ya alınacağını söylüyordu.”⁹⁵

Hükümetin asker gönderme kararı üzerine Menderes birçok kere açıklama yapmıştır. Alınan kararın BM anayasası ve Türk kanunları hükümleri dairesinde olduğunu belirten Menderes, Kore meselesinin ortaya çıkmasıyla BM Genel Sekreteri'nin müracaatı ve buna verilen cevapların Meclise arz edildiğini ve Dışişleri Bakanı tarafından yapılan açıklamayla meselenin hiçbir tarafının gizli kalamadığını her bakımdan açık olan bu açıklama ile hükümetin cevabının Mecliste alkışlarla kabul edildiğini ve alınan kararın

---

⁹⁴ Demirel, a.g.tz., s.33.

⁹⁵ Sezgin, a.g.e., s.8.

Meclisin bilgisi ve kararı içinde olduğunu söylemişti.⁹⁶

Menderes, Kore'ye 4500 kişilik bir kuvvet gönderme kararından sonra Gazeteci Yalman' a "NATO' ya kabul edilmemize de köprü olabilir" demişti.⁹⁷ Menderes bu yola, NATO' nun kapılarının açılacağını düşünerek girmişti. NATO'ya girebilmenin tek yolu Batı çıkarlarına bir harekete girişmekti. Kore Savaşı ise bunun için bulunmaz bir fırsattı.

Menderes, bağımsızlığın mutlaka bir ülkenin kendi coğrafyası içerisinde sağlanamayacağını yaşanan iki büyük savaşın tecrübeleri sonucunda ülkelerin kader birliği ederek çaba göstermeleri gerektiğini söylemişti.⁹⁸ Artık Kore'ye asker gönderme mevzuunda olumsuz tavır takınacakların ne tür yaklaşımlarla karşı karşıya kalacakları dönemin Başbakanı'nın gösterdiği yöndeki tedbirlerle ortaya konmuştu.

Bununla birlikte BM Genel Sekreterliği'nin talebi üzerine Kore'ye 4500 asker gönderme konusundaki hükümet kararının TBMM' de görüşülmesini temin maksadıyla biri bağımsız Kemal Türkoğlu , biri DP' li Necip Bilge TBMM'nin olağanüstü toplantıya çağırılması hususunda Meclis Başkanlığı'na hitaben bir yazı yazmışlardı.⁹⁹ Ancak bu milletvekilleri bu teşebbüslerinde başarısız olmuşlardır.¹⁰⁰

Kore savaşına asker gönderme kararı aslında kendisi de bu olayı destekleyen muhalefet partisi CHP ile DP arasında soğuk rüzgarlar esmesine sebep olmuştu. CHP bu meselenin BMM' ye getirilecek kadar önemli olduğunu söylerken BM anayasasının da hükümleri gereğince müzakere edilmesi gereği üzerinde durmuştur.¹⁰¹ Türkiye, kendi içinde bu kararları alırken Amerikan Başkanı Truman, Türkiye, Yunanistan ve İran'a yapılan askeri yardımın hızlandırılması için 193 Milyon dolar ayrılmasını istemiştir.¹⁰² Bu ise Amerika'yı Kore'ye asker göndererek destekleyen ülkelerin ödülü olmuştur.

---

⁹⁶ Yazıcı, a.g.e., s.36-37.

⁹⁷ Denizli, a.g.e s.67

⁹⁸ Ulus, 29.07.1950

⁹⁹ Ulus 01.08.1950

¹⁰⁰ Yazıcı, a.g.e., s. 39.

¹⁰¹ Ulus 01.08.1950

¹⁰² Ulus 02.08.1950

Türkiye kendisi hakkında alınan bu kararların yanında aslında kendisini dış politikasında kararlar almaya yönlendiren önemli bir noktada da ilerleme kaydediyordu. Kendisini, çevresinden gelecek tehlikelere karşı Kuzey Atlantik İttifakına kabul ettirmeye çalışıyor ancak bir Akdeniz ülkesi olan Türkiye'nin Pakta kabul edilmemesi endişesini yaşıyordu. Kore savaşına asker göndermek NATO'nun kapı kilidini açacak bir anahtardı ve Türkiye bunu en iyi şekilde değerlendirmek istiyordu. Bunun için de kararına muhalefet edecek her engeli aşmaya niyetliydi.

4.1.2 KORE SAVAŞI'NA ASKER GÖNDERİLMESİNE TÜRK AYDINLARININ TEPKİSİ

Kore Savaşı, Komünist bir ülke olan ve Sovyetlerin güvenlik alanında bulunan Kuzey Kore tarafından başlatılmıştı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünya Komünist ve Demokratik olmak üzere iki kampa ayrılmıştı. Demokratik dünya yayılcı politika izleyen Komünist dünya karşısında sıkıntılar duymaya başlamıştı. Türkiye Cumhuriyeti kurulmadan önce gerçekleşen savaşlarda Batı'ya karşı Sovyetler desteğini alan Türkiye, Sovyetlerin kendi üzerindeki amaçlarını engelleyebilmek için Batı Bloğuna sığınmayı istemiştir.¹⁰³ O dönemde dünyanın en büyük sıkıntısı Komünizmdi. Komünizm hızla yayılmakta ve hemen her ülkeden kendisine destekçiler bulmaktaydı. Türkiye'de de Komünizmle mücadele iç politikanın birinci esasını teşkil ediyordu ve Komünizme karşı her türlü önlemler alınmaya çalışılmaktaydı. Ülke içerisinde Komünist örgütlenmeler büyük bir gizlilik içinde ve her gün sayıları artarak devam ediyordu. Komünist propagandası yapanlar ise birer birer tutuklanıyordu. Kore Savaşı'nın başlaması Komünizmle mücadelede bir ileri safhaya geçilmesine sebep oldu. Komünistler Türkiye'nin Güney Kore'yi destekleyip asker göndermesine karşıydılar ve Kore Savaşı'na asker gönderilmesine karşı çıkanlar suçlu olarak görülüyordu.

---

¹⁰³ Sarıay, a.g.e., s.77.

Komünizm vatan hıyaneti olarak görülüyordu. Komünizmin artık bir ideoloji olmaktan çıkarak sadece Kızıl Rusya'nın sömürgeciliğini ve dünya hakimiyetini temin eden bir vasıta olarak işlev gördüğü düşünülmekteydi.¹⁰⁴ Kore Savaşı'na karşı çıkanlarsa vatan haini olarak görülüyordu.

Kore Savaşına asker gönderme kararı Başbakanın açıklamalarına rağmen çeşitli çevrelerden eleştiri almaya devam ediyordu. Bu eleştirilerden biri de 'Türk Barışseverler Cemiyeti' adını taşıyan bir topluluğun temsilcileri tarafından yapılmıştır. Doğrudan doğruya bir Sovyet hareketi olan ve atom silahlarının yasaklanması için organize edilen 1952 Dünya Barış Kongresi sonrasında Kominform bir Barışseverler Teşkilatını oluşturmuş, İkinci Başkanlığa Nazım Hikmet, danışmanlığa da Zekeriya Sertel tayin edilmişti. Türkiye'de ise böyle bir dernek 12 Mayıs 1950 tarihinde 'Türk Barışseverler Cemiyeti' adı altında kuruldu.¹⁰⁵

Başkanlığını Behice Boran' ın yaptığı bu cemiyet Kore'ye asker gönderme kararı ile ilgili Meclise bir dilekçe göndermiştir. Bu dilekçede Hükümetçe alınan, Kore'ye 4500 kişilik asker gönderme kararının BM'ye karşı girişilen taahhütleri yerine getirmek amacıyla verildiği söylene de bu kararın verilisinin hem Türk Anayasasına, hem de BM kurucu antlaşmasına aykırı olduğu ve böyle bir karar verilebilmesi için BM Güvenlik Konseyi ile hususi bir takım anlaşmalar yapılması gerektiği ve Türk Hükümeti'nin bu yönde yapılmış anlaşmalarının bulunmadığı söylenmekteydi. Bunun yanında Türk hükümetinin bir savaş ilanı kararı verdiğini ancak böyle bir yetkinin sadece TBMM'ye ait olduğunu ve Hükümetin bu tarz bir karar alarak Anayasa hükümlerine riayet etmediğini, 'Türk Barışsever Cemiyeti' olarak Türkiye'nin Kore'deki silahlı karışıklığa fiilen iştirak yerine Hindistan gibi barış yolundan teşebbüslerde bulunarak dünya barışının tehlikeden kurtarılmasını dilediklerini ifade etmişlerdi. Barışsever Cemiyetinin yaptığı en önemli eleştiriler; ülkemizle alakası olmayan bir yere askerlerimizin mecburiyet olmadığı halde

---

¹⁰⁴ Zafer, 19.11.1950

¹⁰⁵ Sayılğan, Aclan, Solun 94 yılı: Başlangıçtan Günümüze Türkiye'de Sosyalist Komünist Faaliyetler, Mars Matbaası., Ankara 1968, s. 267.

gönderilmesi; Türkiye'nin herhangi bir tecavüze uğramamasına rağmen binlerce kilometre uzaklara asker göndermesi; subayların veya erlerin ant içerken yabancı ülkelerde savaşacaklarına dair söz vermemeleri ve Kore'de canlarını vereceklerin şehit sayılmayacaklarıydı.¹⁰⁶

Başbakan Menderes Barışseverler Cemiyetinin bu yaklaşımı karşısında sert bir tavır almış ve kendilerinin memleketin zararına olan işler yaptıklarını söyleyerek kısa bir zaman sonra da bu tartışmalara son noktayı koymuştur. Başbakan bir ay sonra 24 Ağustosta yaptığı bir konuşmada “.....Kore'ye asker gönderilmesi aleyhinde yapılacak propaganda ve tahribat hiçbir surette iyi niyete haml (isnat) olunamaz. Bu gibi hareketler Ceza Kanununda suç sayılmıştır ve ağır cezalarla karşılanmıştır”¹⁰⁷ diyerek bundan böyle alınan karara muhalefet edenlerin nasıl bir muamele göreceğini ortaya koyuyordu.

Komünizm İkinci Dünya Savaşı sonrasında popülerite kazanmış ve özellikle aydınların ilgisini çeken bir akım olmuştu. Ancak Kore Savaşı Türk Komünistlerini Türk kamuoyunda tecrit etti. Türk askeri Kore'de komünistlerle dövüşürken Türklerin, Komünistlerin meydana getireceği cephelere yüz vermeyeceği aşikârdı. Ve Türk Barışseverler Cemiyeti kurucuları Haziran 1951'de tutuklanmışlardı.¹⁰⁸ Barışseverler Cemiyeti'nin kurucusu Behice Boran ise savunmasında Sosyolog olması sebebiyle bu tarz cemiyetler kurabileceğini ve bunun çok normal olduğunu ve suçlandıkları beyanname dağıtma olayında ise Kore'ye asker gönderme kararı üzerine bilinen beyannameyi kaleme aldıklarını söylemişti.¹⁰⁹ Ancak bu açıklamaları kendisi ve arkadaşlarının tutuklanmamaları için yeterli gelmemiştir.

Nitekim yine Başbakanın açıklamalarında Barışseverler Cemiyetinin verdiği dilekçeyle ilgili olarak bu cemiyetin milletlerarası bir kökü olduğunu, hiçbir şekilde kendi çalışmalarının hürriyeti yok etme yönünde olmadığını ancak bu gibi cemiyetlerin bu fırsatları değerlendirerek Komünizmle ilgili zararlı faaliyetlerini arttırma çalışmaları içinde

---

¹⁰⁶ Yazıcı, a.g.e., s. 37-38.

¹⁰⁷ Eroğul Cem, Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi, Ankara 1970, s.69.

¹⁰⁸ Sayılğan, a.g.e., s. 268.

¹⁰⁹ Zafer 16.11.1950

olduklarını söylemişti. Bu gibi faaliyetlerde bulunanların önceki iktidarda önemli mevkilerde kendilerini himaye eden kişilerin olmasından bu durumda olduklarını belirten Menderes, kendi idarelerinde bu gibi hallerin görülmeyeceğini ve kanunların men ettiği hususların müeyyide veya hüküm noksanlarından istifade suretiyle devam ettirilebiliyorsa yeni hükümler ve müeyyideler bulmak suretiyle de hele de şu zamanlarda memlekette büsbütün zararlı olduğu aşikâr olan bu gibi halleri önleyeceklerini beyan etmişti.¹¹⁰

Türk Barışseverler Cemiyeti kurucuları 13 Haziran 1951 tarihinde tutuklanmışlardı.¹¹¹ Bu karar Türkiye’de komünizmle mücadelede gelinen noktaya önemli bir örnektir. Kore Savaşı başladıktan sonra Komünizmle mücadeleye daha çok ağırlık verilmiş ve 1953 yılında Rusya adına casusluk yaptıkları iddiasıyla Hayati Kardeşin ve Kemal Kuvvetli adlı iki kişinin idam edilmesine karar verilmişti.¹¹²

Kore’ye asker gönderme kararına karşı çıkanları dönem şartları itibariyle incelediğimizde toplum içinde asker gönderme kararına muhalefet edenlerin küçük bir gruptur. Bu grubu oluşturanlar ise üniversite ve çevresindeki aydınlardır. Bunların dışında halk içinde Kore Savaşı’na asker gönderme kararına karşı çıkan olmamış aksine kitleler savaşa asker gönderme kararına büyük bir destek vermiştir.

Artık Kore’ye asker gönderme konusunda olumsuz tavır takınacakların ne tür yaklaşımlarla karşı karşıya kalacakları dönemin Başbakanı’nın gösterdiği yöndeki tedbirlerle ortaya konmuştu.

4.1.3 KORE’YE ASKER GÖNDERİLMESİNE TÜRK HALKININ TEPKİLERİ

Hükümet bir taraftan karara muhalefet edenlere sert tepkiler gösterirken öte yandan bu karar, halk arasında memnuniyet uyandırmıştı. İktidarın yayın organlarından Zafer Gazetesi’nde Kore’ye 4500 kişilik silahlı kuvvet gönderilmesi kararının halk arasında

---

¹¹⁰ Zafer 29.07.1950

¹¹¹ Sayılğan a.g.e., s. 268.

¹¹² Zafer 09.01.1953

memnuniyetle karşılandığını ve DP hükümetinin bu tarihi kararlar barışa ne kadar bağlı ve Birleşmiş Milletler' in ne kadar samimi bir üyesi olduğunu bütün dünyaya ispat ederek bütün dünyaya bir cesaret örneği verdiği belirtilmekteydi.

Halk Kore' ye asker gönderilmesini muhalefet ve aydınlar tarafından yapılan olumsuz eleştirilere rağmen olumlu karşılayarak Menderes'e bir çok telgraf çekmiştir. Bunlardan Türkiye Milli Talebe Federasyonu Başkanı Can Kırac imzalı telgrafta "Kore mücadelesi ile, korkunç bir şekilde ihlal edilen insan haklarının destekleyiciliğini Birleşmiş Milletler teşkilatı kararlarına sadakati ile benimseyen Hükümet kararını Türkiye Milli Talebe Federasyonu şükranla karşılar. Hak ve Hürriyet yolunda girişilmiş olan bütün taahhütleri yerine getirmeyi kendisine vazife addeden bir milletin evlatları olmaktan duyduğumuz gurur sonsuzdur. Türk gençliği dünya barışının tahakkuku için yapılmış bu hamlenin neticesini ümitle beklerken kendisine verilecek her türlü vazifeyi başarmaya hazırdır," diyordu.¹¹³

Kore Savaşına asker gönderme kararına Türk Halkı yakın alaka göstermiş ve genci yaşlısı gönüllü gitmek istemişler hatta doktor muayenesi esnasında vücudundaki herhangi bir arızadan dolayı sefere katılması sakıncalı görülenlerden, doktora sağlam yazılmaları için yalvaranlar olmuştur. 1. Türk Tugayı Bölük Komutanlarından yüzbaşı Turan Ergüngör anılarında sağ kolu omuz başından kopuk yaşlı bir ihtiyarın elinden tuttuğu bir onbaşıyı adeta sürükleyerek doktorun yanına girdiklerini ve delikanlıyı doktora doğru iterek "Doktor Bey, fitik var diye çocuğu çürük yazmışsın fitik sünnet gibidir. Kes al onu da yolcuyu yolundan alkoyma. Ben kızıyla dövüşmeye aslan gönderiyorum diye düşünüyordum, yüzümü kara etme," dediğini anlatmaktadır.¹¹⁴ Türk halkının olaya nasıl hassasiyetle yaklaştığının ve kahramanlık hikayeleriyle dolu geçmişini yeniden yaşamak istediğinin çok güzel bir göstergesidir bu olay. Türk askeri bu savaşa o kadar önem veriyordu ki kendisi gitmeden savaşın bitmesini istemiyordu.¹¹⁵

---

¹¹³ Zafer 27.07.1950

¹¹⁴ Ergüngör, Turan, Aktaran Ali Denizli, a.g.tz., s.80.

¹¹⁵ Zafer 29.09.1950

Türk Halkının Kore'ye asker gönderme kararına bu kadar ilgi göstermesi şaşırtıcıdır. Kendisinden binlerce kilometre uzaklıkta ve adını bile belki yeni duyduğu kendisinden bu kadar uzak bir ülkeye asker göndermeye bu denli sıcak bakması gerçekten şaşırtıcıdır. Ancak Türk Halkı bu olaya yaklaşırken tek bir nokta üzerinde odaklanmıştır. Dünyanın neresinde olursa olsun hangi memleket olursa olsun düşman tek ama güçlü ve ortadan kaldırılması şarttır. Savaşa gidilen ülke o gün için Kore olabilir ancak daha sonra sıranın kime geleceği belli değildir.

Halk savaş özlemi çekmekteydi. Tarihi kahramanlıklarla dolu olan ancak 1699 Karlofça Anlaşmasından sonra sürekli kaybeden ülke olmak konumundan çıkarak savaşmak ve intikamını almaktı halkın amacı. Bu amaç uğrunda evlatlarını dünyanın öteki ucuna göndermekten çekinmedikleri gibi feda etmekten de çekinmemişlerdir.

Türk halkı Kore'ye asker gönderilmesine bu kadar olumlu yaklaşımına, kitle iletişim araçlarından yapılan olumlu yayınlar büyük ölçüde etkili olmuştu. Türk askerinin Kore'ye gönderilmesi kararının ardından Kore'ye giden ve orada kahramanlıklarını sergileyen Türk askerini Türk halkı ve özellikle Kore'ye gidemeyen ve yürekleri orada çarpan Türk gençleri ülke çapındaki çalışmalarıyla desteklemişlerdi.

Türk askeri Kore'de iken vatandaşları onları yalnız bırakmamışlar fırsat buldukça çeşitli şekillerde onlarla gurur duyduklarını göstermişlerdir. Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi öğrencileri derneği Kore' de savaşan birliğimize “ vatan topraklarında olduğu gibi, Hürriyet uğrunda uzak diyarlarda da vuruşan kahraman Mehmedimizi saygıyla selamlar ulu Tanrıya emanet ederiz. Kalplerimiz yanınızdadır” yazılı bir telgraf göndererek gururlarını dile getirmişlerdi.¹¹⁶

Ancak sadece Türk vatandaşları değil bütün dünya insanları Türk askerlerine hayrandı. Türk askerinin savaş meydanlarındaki başarısı tüm dünyada takdir toplamaktaydı.¹¹⁷ Türkiye' de özellikle üniversite öğrencileri boş durmamaktaydı. Gündemde Kore ve Türk askeri vardı. Ülke çapında heyecan yaratacak programlar Kore

---

¹¹⁶ Zafer 01.12.1950

¹¹⁷ Zafer 02.12.1950

kahramanları için tertip edilmekteydi.¹¹⁸

Basında olduğu gibi Radyo programlarında da Kore'ye geniş yer verilmekteydi. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrenci derneği adına Kemal Özalp radyoda bir konuşma yapmış ve “ Kore Savaşlarında Hürriyet halesi etrafında birleşen imanımızı gayri insani ve Emperyalist zihniyetlerin esiri etmek isteyen bir diktatoryaya karşı indirdiğiniz darbeyi, fitri kahramanlığımızın asil bir jesti olarak selamlarız. Düşman saflarına gönüllerimizle tutuşan yanardağların lavları halinde akışımız kahramanlık tarihimizin şecaat menkıbelerini unutmak gafletinde bulunanlara en canlı ve en yeni bir ihtar olacaktır. Kore topraklarında verdiğimiz ve aziz hatıralarını kalplerimizde yaşattığımız ve yaşatacağımız aziz şehitlerimizin mezarlarını gönüllerimize kazdık,” demişti.¹¹⁹

Türk gençliği ülkesinin gerçeklerine ve siyasi hayatına o dönemde yabancı kalmamış yakın olarak takip etmiştir. Sadece İstanbul ya da Ankara gençliği değil Diyarbakır, Çaycuma, Ahlat, Karahisar ve yurdun dört bir yanından Kore'deki askerlerimizi destekleyen telgraflar gönderilmiştir.¹²⁰

Türk askeri cephede hem de kendi ülkesinden çok uzaklarda büyük başarılar gösterirken bu başarılar sadece Türkiye'den değil tüm dünyadan takdir toplamaktaydı. İnsanlık hürriyeti ve Birleşmiş Milletler ideali uğrunda Kore' de savaşan Türk çocuklarının yarattıkları büyük kahramanlığı tebci etmek üzere yurdun her tarafında toplantılar yapılmakta ve aziz şehitlerimiz için mevlitler okutulmaktaydı.¹²¹ Ve hala Kore'ye gönüllü gitmek isteyen vatandaşlarımız vardı ve bunlar Milli Savunma Bakanlığı'na başvurularda bulunuyorlardı.¹²² Demokrat partinin yayın organı Zafer Gazetesi'nde her gün Kore Savaşı'nı ve askerlerimizi anlatan boy boy yazılar çıkmakta ve Türk ulusunun Kore' ye giden askerlerine yaklaşımlarını anlatmaktaydı.

Gençlik Türk askerlerinin başarılarına kayıtsız değildi. Ankara Yüksek Talebe

---

¹¹⁸ Zafer 02.12.1950

¹¹⁹ Zafer 02.12.1950

¹²⁰ Zafer 03.12.1950

¹²¹ Zafer 06.12.1950

¹²² Zafer 08.12.1950

Birliği Ankara' da bulunan bütün talebe birliklerinin iştirakiyle Kore Őehitlerini anmak üzere miting düzenlemek istemişler ve çağrıda bulunmuşlardı. Bu çağrıda "Vatandaş, en büyük ve tek düşmanımızın Komünistlik olduğunu bugünkü şartları içinde her zamankinden daha fazla idrak etmemiş bir Türk yoktur. Onunla mücadele uğruna Şehit verdik ve icap ederse son ferdimize kadar ölmeye hazırız. Ankara Yüksek tahsil gençliği Kore' deki aziz Türk Őehitliđini anmak ve komünistliği bir kere daha lanetlemek için 09/12/1950 Cumartesi Saat :11.00' da bir miting tertip etmiştir. Bu miting benim, benim, hepimizin mitingidir, diyerek Türk gençliğini dünyanın karşısında bulunduğu tehlikeye karşı birlik olmaya çağırmıştır.¹²³ Yüksek Talebe Birliği'nin bu çağrısına bir çok yerden cevap gelmiş ve Ankara' da on binlerce gencin katıldığı bir miting düzenlenmiştir. Mitingde Türklük aleyhinde bulunmaya kalkışan bir öğrenci ise linç edilmekten kurtulmuştu.¹²⁴

Kore'ye asker gönderme kararı alındıktan sonraki günlerde ülke içinde birçok vatandaşımız gencinden yaşlısına gidip savaş meydanında düşmanla çarpışmak istemiştir.

Kore'ye asker göndermedeki en büyük gerekçemiz benzer bir olayın komşu Sovyetler Birliği'nden gelme korkusuydu. Türkiye bu dönemde başkasına yardımcı olmazsa yarın kendisi için kimse bir Şey yapmazdı. Kore'ye giden Mehmetçiklere " bizim askerimiz kendi vatanımızı müdafaa ile meşgul değil midir? Kore'ye niçin gidiyoruz? sorusu sorulduğunda bir asker "Kore'deki ateşi söndürmek için gidiyorum. Çünkü o ateş bir gün buraya gelir." Diyerek çok etkili bir cevap vermişti.¹²⁵

Kore'ye giden birliğimizin morallerini sağlamak için sanatçılarımız da çaba göstermekteydi. Nazife S. Aral tarafından birliğimiz için bir marş bestelenmişti. Ayrıca Kore'ye gidecek askerlerimizle röportajlar yapılmış ve bu yayınlar büyük heyecan yaşayan Türk askerinin duygularını anlattığı için halk üzerinde büyük etkiler bırakmıştı.¹²⁶

---

¹²³ Zafer 09.12.1950

¹²⁴ 10.12.1950 Zafer

¹²⁵ Denizli, a.g.tz., s.73.

¹²⁶ Zafer 19.09.1950

İlerleyen dönemlerde ise insanlık hürriyeti ve BM ideali uğrunda Kore’de savaşıyan Türk çocuklarının yarattıkları kahramanlığı yüceltmek amaçlı ülkenin her tarafında toplantılar yapılmaya ve şehit askerlerimiz için mevlitler okutulmaya devam edilmiştir.¹²⁷

Kore’ye askerlerimizin gitmesinden sonra da gönüllü gitmek isteyenler olmuştur. Zafer gazetesi Anadolu’nun en ücra köşesinde yaşayan en cahil kişilerin bile Kore topraklarında dökülen asil kanın Türk yurdu için harcandığının bilincinde olduklarını yazmaktaydı.¹²⁸ Bu yolla halkın zihninde vatanın sadece sınırları içinde korunamayacağı fikrinin oluşturulması sağlanıyordu. Hükümet kendi yayın organı olan Zafer gazetesi aracılığıyla kahramanlık özlemi çeken halka Türk askerinin başarılarını anlatan yayınlar yaparak halkın heyecanını artırıyor ve kendisine yönelik halktan gelebilecek eleştirileri en aza indirmeye çalışıyordu.

Gazetelerde sadece Kore’ye dair savaş haber ve yorumları yoktu. Kore’ye giden Türk askerleriyle ilgili çekilen birçok filmin tanıtımı yapılmakta ve kazanılan başarılar bu yola anlatılmaktaydı dikkat çeken bir nokta ise gösterilen bu filmlerin kapalı gişe oynamış olmasıydı. Halk duyarsız değildi ve ilgisini Kore’ye dair olan her şeyi dikkatini vererek gösteriyordu.

Kore’de sıcak çatışmalar olurken Komünizme karşı mücadele tüm yurttaki halkın bilinçlendirilmesi yoluyla yapılmaya çalışılıyordu. İçinde bulunulan dönem Komünizmin yerden yere vurulmasını ve Komünizm yerine İslam’ı öngörüyordu. Zafer gazetesinde verilen bir haberde Hacı Bayram Camiinde verilen vaazda binlerce kişi komünizme karşı iman tazeledi; Diyanet İşleri Başkanlığı Komünizmle mücadelede en etkili silahın İslam olduğunu söylediği açıklamalarına yer verilmişti.¹²⁹

Türk halkı askerlerini Kore’ye gönderdikten sonra onları unutmamıştır. Türk askerinin adını Kore’de savaş tarihine altın harflerle yazdırdığı Kunuri Savaşı’nın üçüncü yıldönümünde Ankara Üniversitesi Öğrenci birliği tarafından büyük bir törenle anılmıştır.

---

¹²⁷ Zafer 06.12.1950

¹²⁸ Zafer 08.12.1950

¹²⁹ Zafer 07.07.1952

Bu törende Türk süngüsü ile Kunuri Savaşlarında elde edilen başarılar anlatılmış şehit düşen askerlerin hatıraları sevgi ile anılmıştı.¹³⁰

Kore Savaşı'na 4500 kişilik bir birlik gönderilmesi halk üzerinde büyük bir heyecan yaratmıştı. En büyüğünden en küçüğüne kadar sirayet eden bu milli heyecanın sebebi her nerede olursa oldun zulmün, tehdidin altında bulunan dünya milletlerine yardım etmek duygusunun Türk'ün kanından ve şanından olmasındandı.¹³¹ Türk halkı askerlerinin evlatlarının Kore'ye gitmesini bir övünç kaynağı olarak görmüş ve Türk askerini her zaman desteklemiştir.

4.1.4 KORE'YE ASKER GÖNDERME KARARINA ORDUNUN TEPKİSİ

Türk Hükümeti Kore'ye asker göndermeye karar vermiştir. Ancak dikkat çeken bir nokta ordunun bu duruma gösterdiği tepkidir. Ordu Kore' ye asker gönderilmesiyle ilgili nasıl yaklaşmıştır? Ne demiştir?

DP hükümeti seçimleri kazanıp iktidar olduktan çok kısa bir süre sonra bir karşı darbe korkusu yaşamış ve 6 Haziran 1950' de Türk ordusunda o zamana kadar görülmemiş çapta ve yüksek kademede değişiklik ve atamalar gerçekleştirmişti. Böylelikle Menderes kabinesi ordu üzerinde 1950 başında otoritesini fiilen kurmuştu.¹³² Genel Kurmay Başkanlığı'na Abdurrahman Gürman Paşa'nın yerine, Orgeneral Nuri Yamut getirilmişti.¹³³

Yalova'da Kore'ye asker gönderme kararını veren, grup küçük bir gruptu. Cumhurbaşkanı Bayar, Başbakan Menderes, Savunma Bakanı Refik Şevket ve Genel Kurmay Başkanından oluşan küçük bir grup bu kararı vermişti.¹³⁴ Genel Kurmay Başkanı Nuri Yamut için İngiliz devlet belgelerinde Türk Hükümetini ikna eden kişi olarak söz

---

¹³⁰ Zafer 17.11.1952

¹³¹ Denizli, a.g.tz., s. 235.

¹³² Demirel, a.g.tz., s. 78.

¹³³ Demirel, a.g.tz., s. 86.

¹³⁴ Demirel, a.g.tz., s. 82.

edilmektedir.¹³⁵ Alınan bu derecede önemli bir kararın muhalefete danışılmadan böyle küçük bir grup tarafından verilmesi dikkat çekici bir konudur.

Ordu Kore Savaşına asker gönderilmesini en çok isteyen kurumdu. 1950'lerde ordunun da mücadele ettiği tehlike Komünizmdi. Komünist tehlikenin Kore'de kendini göstermesi Türkiye'nin yanı başında duran ve toprak bütünlüğünü bozmaya çalışan Sovyetlere karşı endişe duymasına sebep oluyordu. Kendisini bu durumdan koruyacak tek şey ise NATO'ya üye olmaktı ve NATO'ya üye olabilmenin yolu da Kore'den geçiyordu. Türk hükümeti Kore'ye asker gönderilmesiyle NATO'ya girebilecekleri konusunda büyük hayaller kurmaktaydılar. Hele bir de aynı yıl Temmuz ayında Türk kaynaklarının Erivan hattı boyunca Rus birliklerinin ve silah yüklü araçların hareketinin gözlemlendiğini bildirmeleri Genel Kurmay içerisinde heyecan yaratmış ve Kore Savaşına asker gönderme kararında Ruslarla çarpışmak ve Batının desteğinin kazanılması fikrini güçlendirmişti.¹³⁶

Hükümetin Kore'ye asker gönderme kararını almasını takip eden günlerde Kore savaşının etkisiyle Komünizm ile mücadelede ileri bir safhaya geçilmişti. Dönemin en ilerici sayılan basın grupları bile kızılardan, vatan hainlerinden bahsederek kamuoyunu tahrik etmekteydi. Nitekim komünistlikle suçlananlar vatan haini ilan ediliyordu. Komünist faaliyetler gösterenler gruplar halinde tutuklanıyorlardı. Bu dönemde daha da ileriye gidilerek komünistler için ölüm cezaları dahi istenmişti.

Hükümet Kore Savaşı'na kendince geçerli sebeplerden dolayı asker göndermek istiyordu. Ordu'nun da kendince hesapladığı bir takım şeyler vardı. Ülkenin bir tarafında sürekli baskısını üzerinde hissettiği ve toprak bütünlüğünü bozmak isteyen Rusya öteki tarafında ise kendinden toprak istemeyen ancak dünya barışı için destek isteyen Amerika vardı. Amerika Türkiye'nin güvenliğini sağlayacak vaatlerde bulunmaktaydı. Böyle bir durumda ordunun Demokratik hür dünyadan başka bir tercihte bulunması düşünülemezdi. Sovyet Rusya'nın Türkiye'den toprak ve üs istemesi Türklerin Komünistlere olan

---

¹³⁵ Demirel, a.g.tz., s. 86.

¹³⁶ Demirel, a.g.tz., s. 52.

düşmanlığını arttırmıştı.¹³⁷ Bu yüzden de Kore Savaşında Güney Kore'yi desteklemek amacıyla asker gönderme kararı kaçınılmazdı. Zaten Türk askeri de bu olaya duyarsız kalmamış ve Kore'de savaşmak için Türk Hükümeti Kore'ye asker gönderme kararı almadan önce gönüllü gitmek istemiştir.

4.1.5 KORE SAVAŞI' NA ASKER GÖNDERME KARARINA DİYANET İŞLERİNİN YAKLAŞIMI

Kore Savaşı'na asker göndermeyle ilgili muhalefet, aydınlar, ordu, halk çeşitli tepkiler göstermişlerdir. Ancak Türk halkı için yaklaşımı çok önemli olan başka bir kurum daha vardı ve bu kurumun tavsiyesi alınmadan askerlerin hele de Türk askerinin başarı göstermesi kolay değildi. Bu kurum Diyanet İşleriydi. İslamiyet'e göre Müslüman bir ülke kendi sınırlarının dışında bir yere hem de cihat amaçlı asker göndermiyorsa nasıl değerlendirilecekti? Türk askeri Kore'de ölürse ne olacaktı? O dönemde halk arasında Kore'de ölen askerlerin şehit sayılmayacakları yönünde bir söylenti yayılmış ve Diyanet bu konuda Kur'an-ı Kerim'i esas alarak açıklamalar yapmıştı.

Yaratılmış her mahluk Allah tarafından faaliyete geçirilmiş askerlerdir. Kur'an-ı Kerim'e göre mazlumların imdadına koşmak, mazlumu zalimin elinden, pençesinden kurtarmak en kutsal görevdir. Tecavüze uğrayanlara yardım Allah yolunda zorunludur.¹³⁸

Allah'ın dinine göre savaş zorunluluğu iki durumda kaçınılmazdır. Bir taraf diğer tarafın silahlı tecavüz ve baskınına uğrarsa; tecavüze uğrayan taraf hak ve hürriyeti savunmak için ya da tecavüze uğrayan tarafın kendini savunabilecek çoğunluğa sahip değilse bu grubu çoğunluğa karşı savunmak ve korumak için savaş kaçınılmaz bir hâl alır. "Ne zaman zulme uğramış, insanlık haklarından mahrum edilmiş bir zümre Allah'tan kurtuluş dilerse (ki o mustarıplerin (ezilmişlerin) durumu dünyanın her tarafından

¹³⁷ Sayılan, N., Dündar, Kore Harbinde Türklerle, M.E.B Yayınları, İstanbul 1996, s.438.

¹³⁸ Kore Savaşı'na Katılmamızda Dini ve Siyasi Zaruret, Acun Basımevi, İstanbul 1950, s.31.

iştilir)işte o zaman savaş zaruri olur. Peygamber efendimiz ‘ savaş aramayın fakat o sizi arar bulursa sebat edin’ buyurur”¹³⁹ açıklamalarıyla Kore’deki halkın tecavüze uğrayan mazlum taraf olduğunu ve her Müslüman kişinin böyle bir durumda destekçi olması gerektiğini ortaya koymuştur.

Tüm bunların çerçevesinde Türkiye’nin niçin Kore savaşına iştirak ettiğini Diyanet İşleri yayınladığı kitapta açıklamıştır. Hürriyet için birleşen ülkelerin Türkiye’yi bu göreve çağırdığını, Allah’ ın mazlumların imdadına koşmayı emrettiğini ve Cenab-ı Hakkın Kur’ an-ı Kerim’ de mazlumları kurtarmak için Hac suresi 39.ayette Zulme uğramaları sebebiyle mukatale edenlere müşriklerle (zulm edenlerle) kıtale(savaş) izin verildi. Muhakkak Allah onlara (mazumlara) nusret etmeye kadirdir. Hücurat suresi 9. Ayette “Eğer müminlerden iki topluluk birbirleriyle vuruşursa, onların aralarını bulun. Buna rağmen biri öbürüne saldırırsa, bu saldıran tarafla, Allah’ın emrine dönünceye kadar siz de vuruşun. Döndüğü takdirde aralarını hakkaniyetle düzeltin ve hep adil olun, çünkü Allah adil olanları sever.” Ayetleri ile dünyada barış ve selameti korumanın herkes için ilahi bir vazife olduğunu söylemektedir.¹⁴⁰ Savaş yapılacaksa barışı kurtarmaya hiçbir çare kalmadığı zaman sırf hakkı müdafaa için yapılmalıdır.¹⁴¹ Ancak neyin hak neyin batıl olduğunun değer ölçüsü hiçbir şekilde belli değildir.

Diyanet İşleri Kore’ de hukuka aykırı bir durum olduğunu ve İnsan hukukunun Allah’ ın vekalet ve kefalet ettiği hukuk olduğunu ve nerede insanlar haksızlığa ve zulme uğrarsalar orada Allah rızası için yardıma koşmanın müminlerin ilk işi olduğunu belirtmektedir. Kore savaşına gidip dönenler gazidir, ölenler şehittir. Muhammet suresi 4. Ayette Allah kendi yolunda (dünyada hak ve adaleti koruma uğrunda) öldürülenlerin amellerini asla beyhude kılmayacak, 5. ve 6. Ayette ise Allah onları doğru yola götürecektir ve hallerini ıslah edecek, kendilerini tanıttığı cennetine koyacaktır. Yine Al-i İmran suresi 140. ayette Allah zalimleri sevmez zalimlere karşı koyanları adaleti koruyanları sever

---

¹³⁹ Kore Savaşı’na Katılmamızda Dini ve Siyasi Zaruret, s.37.

¹⁴⁰ Kore Savaşı’na Katılmamızda Dini ve Siyasi Zaruret, s. 37-38.

¹⁴¹ Kore Savaşı’na Katılmamızda Dini ve Siyasi Zaruret, s. 41.

demektedir.¹⁴²

“Dinimize göre: dünyanın herhangi bir noktasında herhangi bir zümreye yapılacak tecavüz ve zulme karşı Müslümanlar alakasız kalmaz. Buna alakasızlık, Allah’ a alakasızlık demektir. Zira her insanın hak ve adalet üzere hür ve emniyet içinde yaşaması hakkını Allah tesis etmiş ve Allah kefil olmuştur.”denmektedir.¹⁴³

Sonuç itibariyle Yukarıdaki açıklamalardan yola çıkarak Kore savaşı’ na asker göndermemizin İslam dini açısından doğruluğuna baktığımızda;

- Kore yolu Allah yoludur.
- Kore’ ye asker sevki ilay-ı kelimetullah emir ve mükellefiyeti sınırlarına giren ve iktizasına uyan bir harekettir.
- Kore hareketına iştirak cihat ve gaza mahiyetinde kutsal vazife cümlesindedir.
- Onun için; Kore’de vefat edenler şehittir. Sağ kalanlar Allah yolunda hizmet etmiş şerefli gazilerdir.
- Dünyada fenalıkları durdurmak, iyilikleri yürütmek üzere birleşmek Allah’ın emridir (İyiliği emredip kötülüğü nehy etmek) yani Birleşmiş Milletlerle işbirliği ederek müşterek fedakârlığa girmemiz hem meşrudur hem zaruridir.¹⁴⁴

Diyanet işleri insan hukukuna yapılmış olan bir hareketin Allah’ a yapılmış olduğunu ve bir yerde mazlum insanlar varsa yardım etmenin ve Allah rızasını kazanmanın gerekli olduğunu belirterek Kore’ ye giden askerlerimizin gönüllerini rahat tutmalarını ve ölenlerin şehitlik mertebesine ulaşacağını anlatmış ve Türk halkına Kore’ye gidilmesinin ve mazluma yardım edilmesinin Müslümanlığın gereği olduğunu belirterek asker gönderme kararını halkın desteklemesini sağlamıştır .

---

¹⁴² Kore Savaşı’na Katılmamızda Dini ve Siyasi Zaruret, s. 45-46.

¹⁴³ Kore Savaşı’na Katılmamızda Dini ve Siyasi Zaruret, s. 52.

¹⁴⁴ Kore Savaşı’na Katılmamızda Dini ve Siyasi Zaruret, s. 51.

5. KORE'YE GİDECEK BİRLİĞİN SON GÜNLERİ

Ülke çapında Komünizm ile mücadele edilirken bir taraftan da BM Kore Türk Tugayı Komutanlığına 10 Ağustos 1950 tarihinde süvari Tuğgeneral Tahsin Yazıcı, Kurmay Başkanlığına da Kurmay yarbay Selahattin Tokay atanmıştı. “ 23 Aralık 1950 tarihinde TBMM Kore'ye gönderilecek birliğimiz için bir ödenek tahsis etmişti. Buna göre Tuğgenerallere kırkar, Albaylara otuzar, Yarbay ve Binbaşılara yirmişer, diğer subay ve askeri memurlara on beşer, As subaylara onar, kıta çavuşlarına yedişer, erlere dörder Amerikan Doları verileceği, geri kalanın da şahıslar adına İş Bankası'na yatırılacağı bildirilmişti.”¹⁴⁵

25, 26, 29 Eylül 1950 gecelerinde İskenderun limanından hareket eden gemilerle sırasıyla 18,19,20 Ekim tarihlerinde Kore'nin Pusan limanına çıkmışlardır. Ancak Kore'ye gönderilecek Tugayımız 25 Eylül 1950 gecesini gizlice İskenderun limanından ayrılmıştır. Herhangi bir sabotaj ya da saldırı ihtimalinden çekinen resmi makamlar Tugayımızın hareketini gizli tutmuşlar, Türk kamuoyu olaydan dolayı yollardan ancak dört gün sonra haberdar olmuştur.¹⁴⁶

Kore'ye asker gönderme kararı bir sır olarak saklandığı ve Milli Savunma Bakanlığı'nın geç izin vermesinden dolayı gazetelerde yayınlar iki hafta gecikmeli olarak yayınlanmıştır.¹⁴⁷

Türkiye'nin Kore'ye asker göndermekteki en büyük amacı NATO'ya alınmaktır. Ancak Kore'ye asker göndermenin hemen akabinde yapılan toplantıda Türkiye NATO'ya alınmadı. Türkiye'nin Atlantik bölgesine dahil olmaması ve Atlantik devletlerinin anlaşma taahhütlerini genişletmekte teyakkuzla hareket etmeleri dolayısıyla Pakta kabul edilmemiş ancak Türkiye'ye Rusya'dan gelebilecek herhangi bir tehdit durumunda ise Büyük Britanya ile aralarında yapmış oldukları anlaşmalardan dolayı Büyük Britanya'nın savaşa

---

¹⁴⁵ Sezgin, a.g.e., s. 11.

¹⁴⁶ Sezgin, a.g.e., s.13.

¹⁴⁷ Zafer 29.09.1950

gireceğini belirtmişlerdi.¹⁴⁸

Türkiye 25 Haziran 1950'den yaklaşık üç ay sonra Kore'ye asker göndermiştir. Bu arada ABD Başkanı Truman ve General Mac Arthur savaşın genel durumunu konuşmak üzere Pasifik okyanusunda Wake adasında bir zirve toplantısı yapmışlar ve toplantıda Mac Arthur savaşın gidişatının olumluluğundan ve en geç Noel'de Amerikan askerinin Japonya'ya dönmüş olacağından bahsetmişti. Türk askerini taşıyan gemiler Wake toplantısından iki gün sonra 17 Ekim' de Pusan limanına ulaşmış ve 18 Ekimden itibaren asker karaya çıkmaya başlamıştı.

5.1 KORE SAVAŞINDA TÜRKLER

18 Ekim 1950'de Türk askerleri Pusan limanına inmişlerdi. Türk askeri neden kalkıp kendinden binlerce uzaktaki Kore'ye savaşmaya gitmişti. Asım Eren, Türk askerine bizim neden bu harbe katılmamız gerektiğini şöyle anlatmaktadır. “ Bir köy düşünün, o köyün evinde yangın çıktığını farz edin. O yangının söndürülmesi mi gerek yoksa bizim evlerimize gelinceye kadar beklemek mi? İşte dünyanın bütünü bir köy gibi düşünülürse, Kore'de çıkan yangının vatanımızın istikbali, milletimizin istikbali için çevreye bulaşmadan söndürülmesi gerekir. Bütün insanlığın ve dolayısıyla Türk milletinin hürriyetini tehdit eden düşmanlara karşı hür milletlerle savaşmaya hükümetimiz karar verdi. Bu kutsal gaye uğrunda Kore'ye gönüllü gitmek ister misiniz?”¹⁴⁹ Türk askeri böyle bir manevi hava içerisinde Pusan'a inmişti. Pusan' a inen Türk askerlerini şarkı söyleyen kadınlar ve çiçek taşıyan çocuklar karşılamıştı.¹⁵⁰

Pusan'a çıkan Türk Tugayı hazırlıklarını tamamlamak üzere Taegu'ya geçti. 12 Kasım 1950'de Türk askerleri Korelilerin hayran bakışları arasında yürüyerek Taegu

---

¹⁴⁸ Zafer 16.09.1950

¹⁴⁹ Akay, Abdullah, Kore'de Dirilen Şehit, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1985, s.15.

¹⁵⁰ Zafer 19.10.1950

istasyonunda hazırlanan trene bindirilip, yerlerini aldılar. Tren bir dağ köyünde bir gün kaldıktan sonra Seoul'e doğru yaklaşırken birden kurşun yağmuruna tutulmuştu. Bu ateş Türk askerlerini Kore'de karşılayan ilk düşman kurşunlarıydı. Bu kurşunlar iki Türk askerine isabet etmiş, birini şehit ederek diğerini yaralanıp hastaneye gönderilmesine sebep olmuştu.¹⁵¹ Bu, Kore'de ilk Türk şehidi idi.

Kore Savaşı'nda askerin yaşadığı en büyük sıkıntı bölgenin iyi tanınmaması; bölgeyi iyi tanıyan düşman karşısında düştükleri durumdu.

Kore muharebelerinde Komünistler daima avantajlı durumdaydılar. Kore'nin coğrafi konumundan dolayı ve bu coğrafyayı tanıdıklarından dolayı BM askerlerine göre daha avantajlıydılar. Kore' de dağlık bölgeler Komünistlerin işgalindeydi ve arazi üstünlüğü onların elindeydi. Düşman her hareketi devamlı olarak gözetleyebilecek bir konumdaydı. Düşmanın bu konumu BM Kuvvetlerinin çetin çatışmalarla karşılaşmasına sebep oluyordu. Türk askeri güçlü yapısıyla birçok sıkıntılı durumu yenmiş ve az imkânlarla BM Kuvvetlerinin ağır zayıflar vermesini engellemiştir. Özellikle Kunuri Savaşlarında büyük kayıp veren Türk Birliği Komünistler tarafından alındıkları çemberi yarmışlar ve bu başarılarıyla tüm dünyanın gözdesi haline gelmişlerdi. Kendilerine Güney Kore tarafından North Star (Kuzey Yıldızı) adı verilmişti.

Ancak ilgi çeken nokta, savaş esnasında BM orduları geriye kaçan Güney Kore askerlerine rastlamaktaydı. Vatanın asıl sahipleri kaçıyor. Binlerce kilometre uzaklardan gelen çeşitli millet orduları o vatana kurtarmak için düşmana saldırıyordu.¹⁵² Dolayısıyla dikkat çekici nokta Güney Kore ordusunun bu savaş sırasında çok pasif kalmasıydı. "Güney Kore'de Amerikan askeri yardım kurulu başkanı General W. Roberts'nin 'Time' dergisine verdiği bir demeç ilgi çekiciydi. Amerikalı General bu demecinde " Güney Kore ordusunun, ABD dışındaki en mükemmel ordu olduğunu özellikle belirtmekteydi."¹⁵³ Tüm bu beyanların sonucunda ise Güney Kore ordusu beklentilerin çok altında bir performans

---

¹⁵¹ Akay: a.g.e., s. 22.

¹⁵² Akay, a.g.e., s. 24.

¹⁵³ Artuç, a.g.e., s. 31.

sergilemişti.

Türk askerinin en büyük çıkmazı düşmanını kestirememesiydi. Kuzey Kore ve Güney Kore birbirinden ayrılrsa da halkları homojen bir kitleydi. Irk, dil, yaşayış birbirine çok benziyordu. Kuzeyli ve Güneyliyi birbirinden ayırmak çok zordu ve bazen düşman bir çiftçi kılığında askerin karşısına çıkabiliyordu. Ancak Türk askeri bu durumda bile üstün başarı göstererek en az zayıyla çatışmalardan kurtuluyordu.

Kore Savaşı boyunca Türk askeri üstün başarılar göstermiş ve hep kilit noktalarda rol almıştı. Türklerin bu başarısı, BM Kuvvetlerine desteği, gözlerden kaçmamış ve tüm dünyada takdir toplamıştı. Washington Daily News Gazetesi, Genç Türk Cumhuriyeti'nin Kore'de savaş yapan birkaç Batı devletine ve özellikle Birleşik Amerika'ya karşı sadık bir müttefik olduğunu ispat etmesinin dikkatten uzak tutulacak olaylardan olmadığını, Türk birliğinin iyi talim görmüş ve çetin karakterli erlerinin son savaşlarda kendilerini tam manasıyla gösterdiklerini belirterek, 2.Amerikan tümeninin son geri çekilişinde Türk askerlerinin bu tümen hesabına verdikleri çok cesur bir artçı harbinde Çinlilerin tuzağından kurtulmalarının dışında yaralıları arkalarında taşımak suretiyle Amerikan tümenine son derece büyük bir yararlılık gösterdiklerini, Türkiye'nin Amerika ile tarihi ve kültürel bağları olmadığını, Kore'nin İstanbul'a Amerika'dan da uzak olduğunu ancak uzun zamandan beri Sovyet tehdidine karşı Türklerin uyanık olduğunu söyleyen gazete, Türklerin herhangi bir yerdeki komünist tecavüzünün tüm dünyaya sirayet edebileceğinin bilincinde olduklarını ve ayrıca Amerika'nın kendilerine yaptığı yardımlara karşı müteşekkir olduklarını ve güvenliği tarafsızlıkta gören bazı korkak milletlerin aksine burunlarının dibindeki Rusya'ya aldırmaksızın en nazik bir dostluk sınavını kazanmışlardı diyerek, yazıyı Türkiye gibi cesur ve şayanı itimat bir müttefiki selamlarız sözleriyle yazılarını bitirmişti.¹⁵⁴ Türk askerinin gösterdiği başarı yabancı gazeteler ve hükümetleri tarafından sıkça dile getirilmiş ve Türk'ün şanı bir kez daha dünyaya duyurulmuştur. Savaşta üstün başarılar gösteren Türk askerinin kahramanlıklarından dolayı İngiltere Dışişleri bakanı Bevin, Fuat Köprülü'ye tebrik mesajı göndermiştir.

---

¹⁵⁴ Zafer 04.12.1950

Türk askeri hiçbir zaman gittiği ülkenin insanına düşmanı dahi olsa yan gözle bakmamış ve daima halkı koruyucu önlemler almaya çalışmıştır. Türk'ün bu konudaki hassasiyetini Tuna Baltacıoğlu'nun anılarında görebiliriz. Koreli sivillerin, cephenin gerisinde yaşadığını söyleyen Baltacıoğlu, cepheye gelen bir kadının sadece karnını doyurmak istediğini ve bunun karşılığında bir gecede 30 kişinin kendisiyle birlikte olabileceğini söylemiş bunun üzerine nöbetçi subay kadına taşıyabileceği kadar yiyecek verilip gönderilmesini söylemişti. Koreli kadın çaresizlik içinde ve karnını doyurmak karşılığında böyle bir yaşamı göze almıştı.¹⁵⁵ Kadının bu durumundan faydalanmayıp onu korumaya çalışan kişi bir Türk askeri idi ve askerlerimizin gösterdiği bu duyarlılık onları başarıya götüren en önemli özellikleriydi.

Savaşın ilerleyen yıllarında da Türk askerinin gösterdiği başarılar dillere destan olmuş ve artık Kore'nin parlayan yıldızı Türk askeri olmuştu. Mütareke görüşmelerinin sürdüğü 1952 yılı içerisinde Türkiye'ye gelen General Ridgway, Türkiye'ye gelmek ve görmek istemesinin asıl nedenini Kore'de birlikte dövüştüğü fevkalade savaşan askerlerin oluşturduğunu,¹⁵⁶ Türk askeriyle çalışmanın sonsuz bir zevk olduğunu söylemişti. Daha sonra Paris'e geçen Ridgway, Atlantik İttifakındaki 14 ülkeden hiçbirinin askerinin Türk askeri gibi olamayacağını dile getirmişti.¹⁵⁷

Türk askerinin gösterdiği başarılar bütün dünya tarafından takdir ediliyordu. Ancak Amerikalı bir komutanın böyle takdir edilecek sözler sarf etmesi o dönem için gurur verecek bir durumdu.

Nitekim Türk askeri Kore'ye ayak bastığından ateşkes anlaşmasına kadar savaşın en can alıcı bölgelerinde görevlendirilmişti. Türk askerinin üç yıl içinde kazandığı on dört başarılı muharebeden dördü, Kore Savaşı'nın kaderini ve seyrini değiştirmiş, Güney Kore'nin kurtarılacak egemenliğine kavuşmasında etken olmuş; Birleşmiş Milletler

---

¹⁵⁵ Baltacıoğlu, Tuna, Savaş İçinde Barış, YKB Yayınları, İstanbul 2000, s. 15-16.

¹⁵⁶ Zafer 06.09.1952

¹⁵⁷ Zafer 12.09.1952

Kuvvetleri'nin onurunu korumuştur.¹⁵⁸

Türk askeri üstün muharebe gücüyle tüm dünya tarafından takdir toplamıştı ancak bunların da ardında yatan bir sebep vardı. Cephedeki muharebenin arka plânında askeri disiplinin tam olarak yaşanması, asker ocağının mecburiyetten öte bir vatan borcu olarak görülmesi en önemlisi de savaş esnasında Türk askerinin komutanını kaybetme durumunda asla dağılmaması ve emir komuta zincirine göre zincirin bir sonraki halkasının komutan olarak görülüp onun talimatlarından çıkılmaması oluşturmuştu. Komünistler, esirlere hasta ya da yaralı olmalarına aldırmaz etmeden kilometrelerce yol yürütmekte, yolda takati kesilen esirlere ikazda bulduktan sonra öldürmekteydiler. Ancak bu uzun yürüyüşler esnasında kayıp vermeyen tek esir grubu Türkler olmuştu. Yolda yürüyecek halde olmayan askeri diğer arkadaşı sırtına almakta ve onu kaderine terk etmemekteydi. Komünist Çinlilerin çeşitli işkencelerine karşı Türklerin bir birlerine olan bağlılığı ve genel anlamda Türklerin bu davranışları Komünist güçleri hayrete düşürmüştü. Ancak cephedeki başarısı askeri disiplinin yanı sıra aldığı aile terbiyesinden gelmekteydi.¹⁵⁹

Arkasında Türk milletinin gücü olan Türk askeri Türk halkının yüzünü kara çıkarmamak ve Komünist dünyaya olan intikam duygusunu yenebilmek ve Türk'ün şanını dünyaya ortaya koyabilmek için canını dişine takarak savaşmış, Kore'nin tarihinde belirleyici rol oynamıştır.

6. TÜRKİYE'NİN KORE SAVAŞI'NA İŞTİRAKİ VE NATO'YA KABULÜ

25 Haziran 1950 günü Kuzey Kore'nin Güney Kore'yi işgaliyle başlayan Kore Savaşı tüm dünyanın gözlerini Uzakdoğu'da stratejik bir nokta olarak kabul edilen Kore yarımadasına çevirdi.

Türkiye 1945-46 yıllarında Sovyet istek ve tehditleriyle karşı karşıyaydı. Bu

---

¹⁵⁸ Sayılan, a.g.e., s. 470.

¹⁵⁹ Sayılan, a.g.e., s. 464,465,466 öz

tehditlerle karşılaştıktan sonra bütün dış politika felsefesini Batı' ya sıkı bağlarla bağlanmak ilkesi üzerine dayamıştı. Bu yaklaşımda bulunan Türkiye, batılıların kurduğu bütün siyasal , askeri ve ekonomik kuruluşlara katılmayı amaç olarak görmekteydi.¹⁶⁰

Sovyetler Birliği'nin muhtemel tecavüz noktalarından birinde bulunan Türkiye, Amerika'nın Truman doktrini ile Türkiye'ye yaptığı yardımlar ve Amerika ile yazılı bağlantı sağlamak için NATO'ya girmek istemekteydi.¹⁶¹

İkinci Dünya Savaşı henüz bitmemişken Sovyetler Birliği'nin savaş sonunda Türkiye'ye karşı dostça yaklaşmayacağı belli olmuştu. Savaş bitiminden sonra hudut düzenlemesi istemesi ve boğazların savunması için kendisine üs istemesi Sovyetlerin genişleme sahası içinde Türkiye'nin de olduğunu göstermekteydi. Sovyetler Birliği'nin bu istekleri karşısında yapayalnız olan Türkiye'nin dayanabileceği ya da yardım sağlayabileceği bir uluslararası örgüt yoktu. Savaş sonrası dönemde Türkiye ve Sovyetler Birliği arasında bir çatışma çıkması durumunda Türkiye'ye yardımlarının ne olacağı Amerika ve İngiltere'ye sorulduğunda alınan cevapta savaştan çok yorgun çıkıldığı, bütün askerlerin terhis edildiği, ailelerin çocuklarına kavuşmak istediği ve bu dönemde Türkiye'nin Sovyetlerle çatışma çıkarmamaya ve onunla uzlaşmaya çalışması tavsiye edilmişti.¹⁶²

1947 yılında Truman Doktriniyle Türkiye için umut verici bir durum oluşmuştu. İngiltere ise Yunanistan'daki iç savaşla meşguldü. İngiltere'nin Yunanistan, Yakındoğu ve Orta Doğu ile tek başına ilgilenemeyeceğini bildirmesi üzerine Amerika'nın bu bölgeye ilgisi artmış ve Türkiye ile Yunanistan'ın kendi güvenlik sahasına girdiğini bildirmiştir.¹⁶³

1947 yılında Amerika Truman Doktriniyle Türkiye'nin savunmasını kuvvetlendirme kararı verirken Avrupa'da birtakım gelişmeler oluyordu. Doğu Avrupa ülkeleri Komünist yönetim altına giriyorlardı. 1947 yılı içinde Macaristan, Bulgaristan, Romanya ve

---

¹⁶⁰ Gönülbol, Mehmet, "v.d." Olaylarla Türk Dış Politikası 1919-1973, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara 1974, s. 335.

¹⁶¹ Ulus 18.09.1950

¹⁶² Deniz, Selahattin, Dünya Siyasetinde Türkiye'nin Yeri ve Nato, Doğu Matbaası, Ankara "t.y." s. 73-74.

¹⁶³ Deniz, a.g.e., s. 74.

Polonya'daki Komünist Partiler bir süre öteki partilerle iş birliği yaptıktan sonra Sovyet desteğiyle, iktidarı ele alarak demokratik rejime son vermişlerdi.

Savaş sonrası iki ideolojiye bölünen dünyada Komünizm hızla yayılmaktaydı ve bu durum Demokratik dünyada endişe uyandırmaktaydı.

Savaşın sona ermesiyle birlikte barışı ve güvenliği koruma görevinin BM tarafından yürütüleceği sanılıyordu. Fakat Sovyetler Birliği ile diğer büyük devletler arası işbirliği yürümezince Güvenlik Konseyi, Sovyetler Birliği'nin veto hakkını kullanması yüzünden işleyemez duruma gelmişti. Öyle bir duruma gelinmişti ki Sovyetler Birliği 30 defa veto hakkını kullanmış ve barışın sağlanması için ortak önlemler alınmasını engellemişti. Batılı devletler bu durumdan kurtulabilmek için kendi aralarında teşkilatlanma kararı aldılar ve 4 Nisan 1949 günü Kuzey Atlantik Paktı (Kısa adı NATO, North Atlantic Treaty Organization) antlaşmasını imzaladılar.

“NATO eski Genel Sekreteri Paul Henri Spaak'ın deyimiyle ‘savaşı kazanmak için sonradan birleşmektense, barışı korumak için önceden birlik olmak’ düşüncesinden doğduğu belirtilen NATO'nun kurulması ve bu ittifak sistemiyle ABD'nin ortak savunma sistemini benimsemesi Türkiye üzerinde olumlu bir etki yapmıştı.”¹⁶⁴

Batılı devletlerin Sovyet tecavüzüne karşı böyle bir pakt imzalamaları Türkiye'nin dikkatini çekmiş ve bu pakta dahil olmak istemiştir. Ancak Atlantik Paktı'nın sadece Kuzey Atlantik ülkelerini kapsayan bir antlaşma olduğu cevabı verilerek Türkiye'nin bu isteği kabul edilmemiştir. Daha sonra İtalya ile Cezayir'in kuzey bölümlerinin Kuzey Atlantik Anlaşması çerçevesi içine alınması Türkiye'nin tepkilerine neden olmuştur. Sovyet tehditlerinin yenilenmesi halinde Türkiye'nin güvenliğinin nasıl sağlanacağı ve Atlantik Paktı üyelerine yapılan Amerikan yardımı, Türkiye'ye yapılacak yardımların azalmasına sebep olur mu soruları Türkiye'nin odaklandığı sorulardı. Bu iki konu Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda Türk delegasyonuna başkanlık etmek için Amerika'ya giden Necmettin Sadak tarafından Amerikan Dışişleri Bakanı Dean Acheson ve Amerikan Başkanı Truman'a iletilmiş ve Türkiye'nin toprak bütünlüğüne ve siyasal bağımsızlığına karşı duyulan

¹⁶⁴ Rıfat Uçarol: Siyasi Tarih 1789-1994, Filiz Kitabevi, İst 1995 Genişletilmiş 4. Baskı,s.729

ilginin azalmadığı hususunda teminat verilmiştir.¹⁶⁵

Türkiye daha sonra İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda , Lüksemburg, Danimarka, İrlanda, İtalya, Norveç, İsveç ile 5 Mayıs 1949 yılında kurulan Avrupa Konseyine dahil edilmişti. Ancak askeri bir niteliği bulunmayan bu konseye katılmak Türkiye'yi çok da tatmin etmemiş ve Türk yöneticilerinin ve kamuoyunun Sovyet tehlikesi karşısında duydukları endişeyi giderememişti. 1950 Martının başlarında Amerikan Akdeniz filosuna mensup bazı gemilerin İstanbul ve İzmir limanlarını ziyaret etmesi Türkiye'nin Birleşik Amerika'ya duyduğu güveni biraz daha arttırmıştır.¹⁶⁶ Amerikan kuvvetlerinin Türkiye'yi ziyaret etmesi Türkiye'nin Amerika'ya olan güvenini ve bağlılığını arttırırken aynı zamanda Sovyetlere verilen bir gözdağıydı. Amerika'nın Türkiye'nin güvenliği konusunda hassas olduğuna dair bir göstergiydi.

Türkiye, üzerinde bulunan Sovyet baskısına karşı kendini güvence altına almak istiyor ancak bu düşüncesine Kuzey Atlantik Paketi'nin oluşturduğu ülkeler tarafından sıcak bakılmıyordu. NATO'ya kabul edilmeyen ancak kendi güvenliğini sağlamak isteyen Türkiye, içerisinde Amerika, İngiltere, Fransa ve kendisinin bulunduğu bir Akdeniz paketi kurulmasını istiyordu. Ancak Ortadoğu'daki İngiliz üslerini güvence altına alabilmek için İngiltere, içerisinde Mısır, Irak gibi Ortadoğu ülkelerini içine alan bir Akdeniz Paketi kurmak istiyordu. Ancak Ortadoğu'da bir İsrail devleti kurulmasını Batılı ülkelerin suçu olarak gören Arap devletleri böyle bir pakta yanaşmamışlardır. Böyle bir durumda Türkiye için tek bir çıkar yolu kalıyordu: NATO. Türkiye 1950 Mayıs ayında NATO için ilk müracaatını yaptı. Ancak bu müracaatı bir tek destekleyen daha önce Necmettin Sadak'ın ziyaretiyle Türkiye ile arasında dostluk ve hakemlik anlaşması yapılan İtalya oldu.¹⁶⁷

Bu ilk başvuru yapıldığında Türkiye'de iktidar olan parti CHP iken 14 Mayıs 1950'de DP iktidara gelmişti. DP, Batılı Demokratik ülkelerin ortak bir cephesi olarak kabul ettiği NATO'ya katılmakla Türkiye'nin Batı Demokrasisine doğru yürümesinin

---

¹⁶⁵ Gönlübol, a.g.e., s. 240,241,242. öz.

¹⁶⁶ Gönlübol, a.g.e., s.244.

¹⁶⁷ Gönlübol, a.g.e., s. 244.

sağlanacağını düşünüyordu.¹⁶⁸

Türkiye’de iktidarın değişmesinden kısa bir süre sonra Kuzey Kore’nin Güney Kore’yi istilasıyla Kore savaşı patlak vermiş ve yeni hükümet 25 Temmuz 1950 günü Kore’ye 4500 kişilik bir kuvvet göndermeye karar vermiştir. Kore’ye asker göndererek Batılılarla aynı politikada olduğunu göstermek isteyen Türkiye ilerleyen dönemde bu fedakârlığının karşılığını görecektir ve NATO’ya alınmakla ödüllendirilecekti.

NATO ilk kurulduğunda daha önce kurulmuş Milletler Cemiyeti gibi çok da aktif olmayan bir özellik gösteriyordu. Kore Savaşının başlaması, bu anlayışın değişmesinde etkili oldu. Kore Savaşı o zamana kadar çıkmasına ihtimal verilmeyen genel bir çatışmanın olabileceğini göstermiş ve NATO’nun bir hareket planı oluşturmasına sebep olmuştu.

Türkiye Kore Savaşının başlamasıyla huzursuzluğu daha da çok yaşamaya başladı. Dünyanın öbür ucuna 4500 kişilik bir kuvvet gönderirken içte bunun eleştirileri ile karşı karşıyaydı. Sovyetler Birliği’ne sınır komşusuyken Kore’nin yaşadığı gibi bir istilaya uğrama tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Bu güvensizlik havası içerisinde 1 Ağustos 1950’de Türkiye NATO’ya alınmak için ikinci müracaatını yaptı.

Türkiye, Atlantik Paktı’nın kıtanın en açık hedef teşkil eden kısmını içine almadığı için eksik kalmaya mahkum olduğunu dile getirerek, Paktı oluşturan devletlerin Batı Akdeniz bölgesi de dahil olmak üzere beş mahalli savunma bölgesi vücuda getirdiklerini söylemiş ve Doğu Akdeniz savunulmadan Batı Akdeniz’in nasıl savunulacağını soru işareti olduğunu dile getirmişti.¹⁶⁹ Ancak Türkiye’nin yaptığı ikinci başvuru da kabul edilmemişti.

Türkiye NATO’ya kabul edilmemişti. Ancak Türk Basını, Türkiye’nin Atlantik Paktı’na alınmaması olayının Türklerin müşterek dava bakımından işgal ettikleri önemli mevki ve bu davaya yaptıkları hizmetlerin inkârı olarak düşünülmemesi gerektiğini Kore’de bile duruma müdahale eden Amerika’nın Türkiye’ye de aynı davranışı

---

¹⁶⁸ Sarıay, a.g.e., s. 84

¹⁶⁹ Ulus 03.08.1950

göstereceğini belirterek moral aşılıamaktaydı.¹⁷⁰

Türkiye'nin NATO'ya başvurma süreci Türk halkı ve Türk basını tarafından dikkatle takip edilmişti. Türk aydınları Türk hükümeti tarafından Kore'ye asker gönderilmesi ile NATO'ya alınmamız konusunda ilişki olduğunu ve bu durumun NATO'ya alınmamıza avantaj sağlayacağı düşüncesindeydiler. Kudret gazetesi yazarlarından Dr. Mustafa Kentli'nin yazısında Kore'ye yardım meselesiyle NATO'ya asker göndermenin ayrı şeyler olduğunu düşünmenin hata olduğu, Kore ihtilafına benzer her anlaşmazlıkta dost ve müttefiklerimizin yanı başında yer almamızın Türkiye'ye karşı Avrupa ve Amerika'nın itimadını arttıracığını ve dolayısıyla Atlantik Paktı'na girmemizi kolaylaştıracağı belirtilmekteydi.¹⁷¹

Atlantik Paktı'na başvuru sürecimizden sonra özellikle Kore'ye asker gönderdiğimiz için avantajlı olduğumuzu düşünen aydınlarımız ortak güvenliği sağlamak için alınacak bir kararda diğer devletlerin itirazda bulunmayacaklarını düşünüyorlardı. Zafer Başyazarı Mümtaz Faik Fenik diğer devletlerin kendi menfaatleri için Türkiye'yi NATO'ya almaları gerektiğini iki milyonluk bir ordu ile kendi cephelerinde yer alacak bir Türkiye'nin hem NATO devletleri hem de dünya sulhu için önemli olduğunu ve aslında Atlantik diye bir duvarın örülmesinin mütecevazın Türkiye üzerine yönlendirilmesinden başka bir şey olmadığını dile getiriyordu.¹⁷²

Türk aydını özellikle Kore'ye asker göndermemizin akabinde NATO'ya alınmayı bekliyordu.

Ortak savunma paktlarından birine dahil olmak isteyen Türkiye NATO'ya girme isteği geri çevrildikten sonra 1950 yılının başlarında Birleşik Amerika'nın, 1939 tarihli Türk-İngiliz-Fransız ittifak anlaşmasına katılması teklifinde bulunmuştu. Ancak, Birleşik Amerika bu teklifi çok sınırlı bir uygulama alanını kapsadığından ötürü reddetmişti. Ancak 1951 yılından itibaren ABD Türkiye'nin NATO'ya alınması konusunda politika değiştirmişti. Doğu Bloğuna dahil Balkan devletlerinin o dönemde hızla silahlanması ve

---

¹⁷⁰ Zafer 25.09.1950

¹⁷¹ Zafer 12.09.1950 Kudret'ten Dr Mustafa Kentli'nin *Atlantik Misakı ve Türkiye* adlı yazısından alıntı

¹⁷² Zafer 14.09.1950

NATO Başkumandanı Org. Eisenhower'ın emrindeki kuvvetlerin güney-doğu kanadının kuvvetlenmesini gerekli görmesi ve Amerikalı hava uzmanlarının Türkiye'nin ittifaka alınmasını istemesi etkili olmuştu. Türkiye pakt üyesi olursa bu ülkedeki hava üsleri kullanılacak ve Kafkaslardaki petrol ve Urallardaki endüstri bölgeleri bombalanabilecekti. Amerika 15 Mayıs 1950'de Türkiye ve Yunanistan'ın NATO'ya tam üye olarak alınmalarını resmen teklif etmiş ancak bu teklife birçok itiraz gelmişti. Danimarka, Norveç, Belçika antlaşma alanının genişletilmesi halinde kendilerinin ilişkisi ve çıkarları dışında kalan Akdeniz Bölgesinde bir savaşa sürüklenebileceklerinden endişe duymuşlardı. Yine Türkiye ve Yunanistan'ın Pakta alınması Birleşik Amerika'nın kendilerine yaptığı yardımı azaltma endişesini beraberinde getiriyordu. Ayrıca bu pakt sadece bir savunma ittifakı değil Atlantik uygarlığına sahip devletler arasında birleşmenin çekirdeğini teşkil edecek bir belgeydi. Halbuki Türkiye ve Yunanistan hem kültür hem de uygarlıkları bakımından bu uygarlığın dışındaydılar.¹⁷³

Kore Savaşı'nın başlaması ve Türkiye'nin burada kendini kanıtlaması NATO'ya girme konusundaki fikirleri değiştirdi. Strateji uzmanlarının Avrupa'da bir savaş çıkması durumunda Sovyet Rusya'ya yakın ülkelere ihtiyaç olduğunu belirtmesi ve İngiltere'nin Türkiye'nin Ortadoğu'da kurulacak paktta aktif bir rol oynamayı kabul etmesi üzerine itirazlarından vazgeçmesi Türkiye'ye NATO yolunu açmıştı.¹⁷⁴

İngiltere'nin itirazı bu şekilde ortadan kalktıktan sonra NATO Bakanlar Konseyi, 16-20 Eylül 1950 tarihlerinde Ottawa'da yaptığı toplantının sonundaki özel bir oturumda Türkiye ile Yunanistan'ın NATO'ya üye olarak çağrılmalarına oy birliği ile karar vermiştir.¹⁷⁵

TBMM 18 Şubat 1952'de Kuzey Atlantik anlaşmasını tasdik ederek, NATO'ya resmen üye olmuştur.¹⁷⁶

Kore'de savaşı ve büyük başarılar elde eden Türk askerinin ünü tüm dünyaya

---

¹⁷³ Gönlübol, a.g.e., s. 246-247.

¹⁷⁴ Uçarol, a.g.e., s. 730.

¹⁷⁵ Gönlübol, a.g.e., s. 249.

¹⁷⁶ Sarınay, a.g.e., s. 99.

yayılmıştı. Türk askerinin uzun bir müddet sonra yeniden sahneye çıkması Batılı devletlerin gözünden kaçmamış birçok olumsuzluğa karşı Türkiye'nin güçlü bir kara ordusuna sahip olması ve böyle güçlü bir ordunun Avrupa savunma gücüne katılmasının avantajları düşünülmüş diğer şartların da elvermesiyle Türkiye NATO'ya kabul edilmiştir.

Türkiye'nin NATO'ya kabul edilmesinde çok büyük payı olan Kore Savaşı'nın ilerleyen yıllarında Amerikan Dışişleri Bakanı, Türkiye'nin kendi yanlarında olmasının avantajlarını anlatmış ve Türk- Amerikan ilişkilerinin, hür dünyanın iman ve kuvvetini arttırmasını sağladığını ve Sovyetlerin kolay zafer ümidinin boşa çıktığını söylemişti.¹⁷⁷

Türkiye NATO'ya kabul edilmiş ve bu konuda endişeleri olan ülkeler Türk askerinin üstün gücünü gördükten sonra ne kadar doğru bir karar aldıklarının farkına varmışlardır. Türk ordusunun genişliği, kara harekâtındaki üstünlüğü ve daima başarılarla koşması gözden kaçmamıştı.

Türkiye'nin NATO'ya girmesinin bahis konusu olmaya başlaması ve Ortadoğu'da Batı devletleri tarafından bir savunma teşkilatının kurulmasına teşebbüs edilmesi ve bu teşkilatta Türkiye'nin bir rol oynaması ihtimali belirince Sovyetler Birliği yeniden harekete geçerek Türkiye üzerinde bir etki yapmaya çalışmıştır.

Sovyetler Birliği o dönem Ankara Büyükelçisi Lavrichev, Dışişleri Bakan Vekili Samet Ağaoğlu'na 3 Kasım 1950'de verdiği nota, NATO'yu emperyalist devletlerin saldırgan politikalarının bir aracı olarak tanımlamış ve NATO'ya katılan Türkiye'nin topraklarının diğer üye devletlerin saldırı politikasının uygulama alanı olarak kullanılacağını iddia etmiş ve Türkiye'nin bundan sorumlu olacağına dikkati çekmiştir.¹⁷⁸

Türkiye ise cevabi notasında Türkiye'nin Atlantik Camiasına katılmakla gözettiği tek hedefin herhangi bir tecavüze karşı ortak güvenlik çerçevesi dahilinde kendi güvenliğini sağlamak olduğu ve alınan tedbirlerin herhangi bir ülke aleyhine yönelik olmadığını ancak Sovyet Hükümetinin bir iç muhasebe yaptığı zaman Türkiye'nin kendi dokunulmazlıkları hususunda endişeye düşmesi için çok ciddi sebepler olduğunu

---

¹⁷⁷ Zafer 08.10.1952

¹⁷⁸ Gönlübol, a.g.e., s. 425.

belirtilerek, “Türkiye’nin milli istiklalini ve toprak bütünlüğünü tehdit eden taleplerle karşılaşmış bulunduğu unutulmamalıdır.” demişti.¹⁷⁹

Stalin’in ölümüne kadar Türkiye - Sovyet Rusya arasındaki uyuşmazlıklar devam ederken Stalin’in ölümüyle Sovyetler Birliği Türkiye ile dostluk münasebetleri kurmak için teşebbüslere girişmiştir.¹⁸⁰

7. TÜRK BASININDA KORE SAVAŞI

Kore Savaşı 25 Haziran 1950 tarihinde başlamış ve tüm dünyanın dikkatleri Uzak Doğu’ya çevrilmiştir. Türkiye de Kore’deki gelişmelere yabancı kalmamıştır. Komünist istilasıyla karşı karşıya kalan Güney Kore, Komünist tehlikesiyle burun buruna olan Türkiye halkının dikkatini çekmiştir. Kore Savaşı’nın başlaması Türkiye’de iktidar ve muhalefet yayın organlarınca manşetten verilmiştir. Türk Basını dünyanın bir ucunda yaşanan gelişmeleri günü gününe Türk halkına duyurmuştur. Kore Savaşı gazetelerde yayınlanmaya başladığı tarihten itibaren halk tarafından takip edilmiş ve halkın yaklaşımları, olayları takibi gazetelere yansımıştır. Türk halkı Kore’de savaş başlar başlamaz Türkiye’nin asker gönderme mevzuu ortaya çıkmadan önce olaya hassasiyetle yaklaşmış ve Güney Kore’ye destek olmak üzere gönüllü savaşa gitmek isteyenler olmuştur. Bunun yanı sıra dünya devletlerinin ve Türk Hükümetinin Kore ile ilgili yorumları ve politikaları muhalefet ve iktidar yayın organlarınca günü gününe takip edilmiştir. Kore’ye asker gönderme meselesi ortaya çıktığında iktidar yayın organlarından olan Zafer Gazetesi durumu alkışlamış ve Türk halkı için gurur duyulacak bir olay olarak halka yansıtmıştır. Aynı yaklaşım muhalefet yayın organı olan Ulus Gazetesinde yer almamış çok sert bir şekilde olmamakla birlikte iktidar eleştirilmiş ancak her iki gazetede

---

¹⁷⁹ Gönlübol, a.g.e., s. 426-427.

¹⁸⁰ Gönlübol, a.g.e., s. 429.

özellikle NATO'ya girilmesi hususunda Kore Savaşı'na asker gönderme kararının bir atlama taşı olabileceği düşüncelerini yaymıştır. Ulus gazetesi Hükümetin politikalarını eleştirirken aynı zamanda halkın savaşa asker gönderme konusunda gösterdiği tepkileri ayrıntılarıyla yayınlamışlardır.

Muhalefet ve İktidar yayın organları Türk halkının ve Hükümetinin gösterdiği olumlu ve olumsuz tepkilerin yanı sıra dünya basınından da Kore ile ilgili haberleri takip ederek yayına sunmuştur. Kore'ye asker gönderme konusu ise Türk Basınında derinlemesine işlenmiştir. Ayrıca Savaşın başlamasından bitişine kadar savaşın her günü hemen hemen her gün manşetten yayınlanmıştır. Kore'ye gidecek askerlerin durumu, savaşa giden Türk askerleri, şehit-gazi sayısı birebir takip edilerek gazetelerden yansıtılmıştır. Kore Savaşı'na muhalefetin ve halkın gösterdiği olumlu ve olumsuz tepkiler ile o dönemde Kore Savaşı'na karşı çıkararak suç işleyenler hakkında önemli yayınlar yapmışlardır.

Türk halkı Kore'de yaşanan savaşa duyarsız kalmamıştır. Savaşın başlamasıyla gönüllü gitmek isteyenler arasında kura çekilişi yapılmıştır. Kore'den gelen kabileleri karşılamak için törenler düzenlenmiştir. Özellikle üniversite gençliği yaşananlara en önemli tepkileri vermişler ve savaşan askerlerimize moral kaynağı olabilmesi için çeşitli hediyeler göndermişler, savaştan dönenleri büyük törenlerle karşılamışlar, savaşın ve Türk askerinin üstün başarısının anlatıldığı konferanslar düzenlemişler ve bu konferanslara ilgi yüzünden defalarca tekrar edilmek zorunda kalmıştır. Bunun yanı sıra Kore'de ölen şehitlerimiz için bütün halkın davet edildiği mevlit törenleri düzenlenmiş, sorunun başlangıcı olarak görünen Komünizmle mücadele için on binlerin katıldığı mitingler düzenlenmiştir. Bu mitinglere çağrı, gazeteler kanalıyla yapıldığı gibi mitinglerdeki coşkunluk da yine gazeteler aracılığıyla halka yansıtılmıştır.

Türk Basını, savaş esnasında yaşanan siyasi gelişmeleri, taraflar arası ilişkileri, Türk halkının yaklaşımlarını günlük olarak ve hemen hepsini manşetten halka duyurmuştur. Türk halkı ise Kore Savaşı'na kendi kültürel değerleri gereği ilgisiz kalmamış bunun yanında Türk Basınına olaylara gösterdiği duyarlılık bu ilgiyi daha da arttırmış ve yaşanan savaşın uzaklarda olmasına rağmen içimizde yaşanıyormuşçasına duyarlılık gösterilmesine

sebepe olmuştur. Türk halkının kendi değeri, karakteri mazlumdan yana eğilim gösterir. Halkın bu eğilimine bir de basın duyarlı yaklaşımları eklenince halkın bu savaşı sahiplenmesi durumu ortaya çıkmıştır. O dönemde Hükümetin de birincil olarak mücadele ettiği Komünizm konusu Komünistler tarafından işgale uğrayan Güney Kore'yi Türk halkının desteklemesini sağlamıştır. Halk benzer bir durumla kendi ülkesinin de karşılaşabileceğini düşünerek Kore'ye asker gönderme kararını desteklediğini kendi evladını gözünü kırpmadan göndermek istemesiyle ortaya koymuştur.

Halkın haber alabileceği tek yazılı yayın organı olan gazeteler o dönemde halkın nabzını iyi bir şekilde tutmuş ve geniş kitlelerin yaklaşımları üzerinde etkili olmuştur. Kore Savaşı ile ilgili yapılan olumlu yayınlar halkın bu savaş üzerindeki fikirlerini etkilemiş ve özellikle savaşa asker gönderme konusunda halkın bu kadar hassasiyetle davranmasını sağlamıştır.

Kore Savaşı 1950-1953 tarihleri arasında yaşanmıştır. Bu savaş Türk halkı üzerinde derin etkiler bırakmıştır. Bir çok aile evlatlarını bilmedikleri ve mezarlarını dahi ziyaret edemeyecekleri ülkesinden binlerce kilometre uzaklıktaki bir ülkede şehit vermiştir. Bu durum Kore ile Türkiye arasında kopmaz bağların oluşmasına sebep olmuştur. Binlerce Türk askeri dillerini, kültürlerini bilmedikleri bir ülkede dünyanın belası olarak tabir edilen bir ideolojiyle savaşmış ve bu uğurda canlarını feda etmekten çekinmemişlerdir.

Kore Savaşı savaşın bitiminden elli yıl sonra Türkiye'de büyük törenlerle kutlanmıştır. Türkiye'ye NATO kapılarını açan bu savaş sonrasında evlatlarını Kore'de şehit veren bir ülke olan Türkiye vatan toprakları dışında da gösterdiği üstün başarı ve dünya barışına yaptığı katkılardan dolayı bu savaşa özel bir önem atfetmiştir.

8. KORE SAVAŞININ MİLLİ KÜLTÜRÜMÜZE ETKİLERİ

Bir ülkede yaşanan sosyal hayat o ülkenin sanatını da yakından etkiler. Hele bizim gibi geçmişi kahramanlık hikayeleriyle dolu olan ülkelerde bu kahramanlıkların edebiyatı, şiiri, sinema ya da tiyatroyu etkilememesi mümkün değildir. Kore savaşına asker

gönderme kararımızla birlikte askerlerimizin kahramanlıklarını anlatan şiirler, marşlar, yazılıp bestelenmiştir. “Kore Savaşının en geniş şekilde işlendiği edebi tür şiir olmuştur. Kore savaşı bütün ayrıntılarıyla şiirde ifade edilmiştir.”¹⁸¹

Kore’ ye asker gönderme kararımız bütün yurttta heyecan yaratmıştır. Uzun zamandır savaşa girmemiş ve Türk’ün gücünü dünyaya yeniden duyurmak isteyen şerefli Türk halkı dünyada hiçbir milletin yapamayacağını yapmış, kendinden binlerce kilometre uzaklıktaki bir millet için kanını dökmeye hazır olduğunu savaşa gönüllü gitmek istediğini belirterek göstermiştir. İş öyle bir noktaya gelmiştir ki, sayıları gönderilecek miktarı çok aşan gönüllüler arasında her birlikte kura çektilmiş ve kazananlar ancak sağlık muayenesine tabi tutulmuşlardır.¹⁸² Türk halkı ve Türk askeri böyle bir ruh halindeydi. Kore’ ye asker gönderileceğini duyduktan sonra milli duyguları ve heyecanı ile hareket etmiş olan Nezihe Aral, ben de asker kardeşlerimin yanına gideyim onlara yardım edeyim diye iştiyak göstermiş bunun imkânsız olacağını düşündükten sonra hiçbir şey yapmamaktansa manen gönüllü katılmış, yardım etmek şevk ve aşkıyla Kore Marşı adıyla bir marş bestelemiş ve notasını bir mektubuyla göndermişti. Marş kısa zamanda Mehmetçiğin dilinde söylenir olmuştu.¹⁸³

8.1 KORE SAVAŞI’NI ANLATAN ŞİİRLERDEN ÖRNEKLER

Kahramanlık temasının ağır bastığı şiirlerde ise vatan sevgisi, ölüm duygusu, vatan hasreti...vb duygular anlatılmıştır. Çalışmamda Kore ile ilgili şiir örneklerini farklı açılardan değerlendirerek aldım.

Bunlardan “Kore Marşı” adlı şiir kahramanlık duygularını anlatmakta ve Türklüğü

---

¹⁸¹ Oh, a.g.tz., s. 85.

¹⁸² Denizli, a.g.tz, s, 80.

¹⁸³ Denizli, a.g.tz., s. 83.

yüceltmektedir. Ayrıca şiirin yazarı, Kore Savaşı'nda görev almış Albay Celal Dora' dır. "Kore'de Ölen Bir Yedek Subayımızın Menderes'e Söyledikleri" adlı şiir Komünist alemin Türkiye'deki en büyük temsilcisi Nazım Hikmet'in yazdığı ve tamamen bu savaşa asker göndermeyi eleştiren tarzda yazılmış bir şiirdir. Kore Savaşı'na asker göndermeyi eleştiren ve karşı çıkan kişiler Komünist olan kişilerdi ve Kore Savaşı'na tepki göstererek Komünizme karşı açılmış olan bir savaşa karşı çıkıyorlardı. "Kore'deki Aslanlarımıza" ve "Kore Şehit ve Gazilerine Destan" adlı şiirlerde ise yine Kahramanlık duyguları ve savaşta kazanılan başarılar işlenmiştir. Bu şiirleri yazarlar ise halktan kişilerdir ve bu şiirler toplumda milli şuurun oluşturulmasını sağlamak anlamında etkili olmuştur. "Kore Şehitlerine" adlı şiirde ise Türkler için kutsallık taşıyan birtakım dini ve ulusal değerler işlenmiş ve Kore Savaşı, Türk ve İslam tarihinde yaşanan savaşlardan ayrı tutulmamıştır. Şiirlerle, binlerce kilometre ötedeki bir savaş halk tarafından benimsenmiş ve hür dünyanın Komünizme karşı mücadelesi heyecanla takip edilmiştir.

KORE MARŞI

Milletle, devletle birdir oyumuz
Cihanla savaştı şanlı soyumuz
Kore'ye uzandı sınır boyumuz
Yaşasın vatan, yaşasın millet
Savaşmak Türk'ün canına minnet
Eskiden Türkümüz aho Yemendi
Bugün de Kore'ye attık kemendi
Türklüğün verdi şanlı kararı
Moskof'tan gayrı cihan beğendi
Yaşasın vatan, yaşasın millet
Savaşmak Türk'ün canına minnet
Hürriyet uğruna barış yoluna

Yardımlı reddetmek Türklüğe zillet. Celal DORA¹⁸⁴

KORE'DE ÖLEN BİR YEDEK SUBAYIMIZIN MENDERES'E SÖYLEDİKLERİ

DİYET

Gözlerinizin ikisi de yerinde Adnan Bey

İki gözünüzle bakarsınız

İki kurnaz

İki hayın

Ve zeytini yağlı iki gözünüzle

Bakarsınız kürsüden Meclis' e kibirli kibirli

Ve topraklarınıza çiftliklerinizin

Ve çek defterinize

Ellerinizin ikisi de yerinde, Adnan Bey

İki elinizle okşarsınız

İki tombul

İki ak

Vıcık vıcık terli elinizle

Okşarsınız pomadalı saçlarınız

Dövizlerinizi

Ve memelerini metreslerinizin

İki bacağıınızın ikisi de yerinde Adnan bey

İki bacağıınızı taşır geniş kalçalarınız

---

¹⁸⁴ Oh, a.g.tz, s.103.

İki bacağınızla çıkarsınız huzuruna Eisenhower' in
Ve bütün kaygınız
İki bacağınızın arkadan birleştiği yeri
Halkın tekmesinden korumaktır

Benim gözlerimin ikisi de yok
Benim ellerimin ikisi de yok
Benim bacaklarımın ikisi de yok
Ben yokum
Beni, niversiteli yedek subayı
Kore'de harcadınız Adnan Bey

Ellerinizi itti beni lme
Vıcık cıcık terli, tombul elleriniz
Gözleriniz şöyle bir baktı arkamdan
Ve ben al kan içinde ölürken
ığlığımı duymamanız için
Kaırdı sizi bacaklarınız arabınıza bindirip

Ama peşinizdeyim Adnan Bey
Ölüler otomobilden hızlı gider
Kr gözlerim
Kopuk ellerim
Kesik bacaklarımla peşinizdeyim

Diyetimi istiyorum Adnan Bey
Göze göz
Ele el
Bacağa bacak

Diyetimi istiyorum

Alacağım da.

Nazım Hikmet¹⁸⁵

Diğer şiirlerden önemli ölçüde farklılık gösteren bu şiirde Nazım Hikmet dünyayı ikiye bölen Komünizm ve hür dünya arasında hür dünya taraftarı olan Menderes' e tepkisini dile getirmekte ve bu iki cepheden kendisinin Komünist cephede yer aldığını göstermektedir. Ancak şiirde en önemli özellik Kore savaşına gönüllü giden binlerce kilometre uzaktaki ateşi söndürmek için yurdunu terk eden Türk askeri yerine zorunlu olarak ve bile bile ölüme gönderilmiş olan bir askerin dilinden yazılmış olmasıdır."Menderes kapitalist dünyanın sembolüdür ve sadece kendi keyfi uğruna yedek subayın Kore' ye savaşmaya ve ölmeye gönderilmesini küçümseyici bir tarzda ortaya koymuştur. Diyetini isteyen asker şiirin yazılmasından üç sene sonra Adnan Menderes' in idamıyla diyetini almıştır.¹⁸⁶

KORE'DEKİ ARSLANLARIMIZA

Siz en asil soydan er oğlu er aslanlarsınız
Birbirinden sarp baba yiğit kahramansınız

Koca Yusuf neslinden sırtı yere gelmeyen
Şan şöhreti her millet dilinde destansınız

Hürriyet medeniyet uğrunda feda-i can
Eyleyen her alanda göğüs geren kalkansız

---

¹⁸⁵ Oh, a.g.tz., s.118

¹⁸⁶ Oh , a.g.tz., s 119

Cephede süngü takıp (Arş ileri) dendi mi
Bilcümle kainatı hayran bırakansınız

Din, ırz koruyucusu(sulh kızının) âşığı
Adaletle iş gören her hakka tapansınız

Dost ile dost; düşmana asla boyun eğmeyen
Namerd gaddara karşı kahhar bi âmansınız

Karşınıza dev dahi çıksa da yılmazsınız
Pençenizle yerlere sermeğe kaplansınız

İki müttefik orduyu kızılardan kurtarıp
Tarihine ekleyen şan üstüne şansınız

Fedakârlığınızı ben kim Nef' i sağ olsa
Tasvir edemez idi tebrike şayansınız.

Önünüzde çelikten kal'a çekse de düşman
Göğüsleyince üstüne yıkıp ta aşansınız.

Kahramanlığınıza pâyeye yok ödenmez borç
Kalb-i millette sığmaz sevgi bipâyansınız

Kalbiniz Atatürk'ün ruhu ile mücehhez
Can çekişen hastaya şifa bahş dermansınız.

Birleşmiş Milletlerle ya ölüm ya hürriyet
Namus üzre haykıran merd, ahdi peymansınız.

Her kim bu kutsal hakka tecavüz ederse, farz:
Köpek sürülerini biçmeye fermansınız

Kimsenin ne istiklâl ne toprağında gözün
Tok gözlü ehli insaf sahib-i vicdansınız.

Tam on misli düşmanla siz bir avuç yiğit
Süngü, sopa, değnekle çemberi yırtansınız.

Bu yolda şehit olmak mukadderse ne mutlu!
Vasıl cânan şüphe yok cennet mekansınız.

General Tahsin Yazıcı başarın kutlu olsun
Dünya seni övüyor yüce kahramansınız.

Arslan Mehmetçiğimiz dünya durdukça varol
Bihakkın tapılacak mabed-i şükransınız¹⁸⁷

KORE ŞEHİT VE GAZİLERİNE DESTAN

Ey Kore' ye giden arslan Türk Mehmetçikleri
Bırakmayın Komünistin ardından seferi
Onun cehennem olabilir ancak ki yeri
Çekilme yarım adım ölsen de bile geri .

.....

---

¹⁸⁷ Urunç, Süleyman, Kore Destanı, Sıralar Matbaası, tarih belirsiz, s.5

Tanıttın Kore' ye sen Mehmetçik namını
Bütün dünya tanıdı artık senin şanını
Kızıllarda tattılar süngünüzün tadını
Kızıllar elinizden zor kurtardı canını.

Allah Allah sesleri yükselince semaya
Fırsat bulamadılar komünistler kaçmaya
Başladılar Türklere şaşkın şaşkın bakmaya
Türk' ün cesaretinden dehşetlerle korkmaya

Türk'ün adı Kore' de oldu Şimal Yıldızı
Birleşik devletler de aldı Türklerden hızı
Bütün dünya basınında yazıldı şanlı yazı
Yaşasın var olsun Şimal Yıldızı

Hatırlattın Mehmetçik İstiklâl harbini bize
Düşmanı getirmiştik o zaman da biz dize
Yurttan selam gönderiyorum gaziler size
Gelsin kızıllar da sizin önünüzde dize.

ŞEHİTLER DİYORKİ

Elveda canım vatan artık sana elveda
İşte ettim canımı senin uğruna feda
Ölürken ediyorum işte sana da veda
Bayrağımız her zaman yükselecek semada
Kaderim böyleymiş yazmış alnıma Hüda
Etmesin vatanımdan Allah kimseyi cüda
Elveda canım vatan artık sana elveda.....¹⁸⁸

¹⁸⁸ Türkben, Atilla, Kore Gazi ve Şehitlerine Destan, Buket Basımevi, Ankara, 1951.

Türk askerinin Kore' de gösterdiği kahramanlıkları anlatması ve milli şuurun oluşturulması anlamında önemli etkileri bulunan bu şiir ve destanlar Kore' ye gidecek olan askerlerimizin yüksek moral kazanmalarını sağlamıştır.

KORE ŞEHİTLERİNE

Yürüdü Kore'ye şanlı bir fırka
Şehitleri giydi yeşil hırka
Muhammet Mustafa bunlara arka
Hasan'la Hüseyin'de var Kore' de

Kore' de düşmanlar yere serildi.
Birleşmiş Milletler buna sevindi.
Hz Alimiz düldül' e bindi
Halit Bin Velit de var Kore' de

Yiğit Türk erleri tekbir aldılar
Müttefik askerleri şaşırıp kaldılar
Düşmanın bağına hançer saldılar
Şah-1 Şehidan Hamza' da var Kore' de

Kore' nin dağları güm güm inledi
Çinliler telaşla bunu dinledi
Mevlam emir verdi gökler güreledi
Şah-1 merdanımız da var Kore' de

Türk' ün süngüsünden kanlar çağladı

Çinliler Moskoflar yaslar bağladı
Yazıcı oğlu aslan gibi kükredi
Mübarek Zülfikâr' da var Kore' de

Koç gibi dövüşür yiğit erimiz
Cennet-i Alâdır bizim yerimiz
Namus için kalsın orda ölümüz
Seyid Battal Gazi' de var Kore' de

Düşman kahpece etrafı bağladı
Çavuşlar sancağım diye ağladı
Albay Dora kemendine bağladı
Başbuğum Atatürk var Kore' de

Cümlenin tanrısı Raman Şahı
Yardımcımız olur Allah Kerimdir
Ölürsem şehidim cennet benimdir
Şehid-i Kerbela var Kore' de

Mürşitler yetişti gör neler oldu
Kore sahralar kan ile doldu
Aşık Mahmut dualar kabul oldu
Bizim Yunus Emre' de var Kore' de.¹⁸⁹

Yazılan destan dini içerikleri yoğun olan ve Kore' ye bir kutsallık atfeden ve

---

¹⁸⁹ Oh, a.g.tz, s. 181.

Türk ve İslam kültürü için önem arz eden kişilerin de Kore’ de bulduklarını dile getiren bir destandır. Kore ve orada yapılan savaşa verilen önemin çok iyi bir göstergesidir bu destan. Türk büyüklerinin ve İslam dinince kutsal kabul edilen kişilerin orada olduklarını ve Türk askerinin her zaman destekçisi olduğunu anlatarak Türk askeri yüreklendirilmekte ve yapılan savaşın sonunda ölenlerin cennete gideceklerine duyulan bir inanç söz konusudur. Kore yabancı bir ülke olarak görülmemekte bağrında Türk evlatlarını yatırdığından, Türk evladının orada olmasından bir Türk ülkesi gibi görülmektedir . Türk ordusu ve Türk askeri dünya barışının koruyucusudur ve dünya barışına gelebilecek herhangi bir tehlikeye karşı göğsünü siper etmektedir.

8.2 KORE SAVAŞI’NIN EDEBİYAT VE SANATIN DİĞER KOLLARINA ETKİSİ

Kore Savaşı sadece Türk şiirini etkilememiştir. Bu savaş Türk edebiyatına, tiyatrosuna, romanına, sinemasına da etkilerde bulunmuştur. Türk askerinin Kore’ ye gidişinden sonra Kore’deki savaşa ilgi daha da artmıştır. O dönemde birçok sinema filmi çekilmiştir. “Kore’ de Türk Kahramanları” adlı film için dönem günlerinde talebin fazlaştığı ve izdihamı önlemek için haftalık numaralı balkon biletlerinin satışına başlanmıştır.¹⁹⁰ Ayrıca ilk defa olarak sesi de sözü de olayları da tamamıyla Kore’ de çekilmiş Türk süngüsüyle Kore dağlarına destanlar yazan kahramanların filmi, film operatörü Kenan Erginsoy’ un Kore’ deki birliğimizde bir er gibi çalışarak bütün olayları vuku bulduğu sırada filme çekmiş Türk’ ün harikasını bütün sadakatiyle tarihe mâl etmiştir. Çekilen film Ankara ve İstanbul sinemalarında gösterime gireceği haberleri verilmekteydi.¹⁹¹

---

¹⁹⁰ Ulus 27.02.1951

¹⁹¹ Ulus 16.12.1951

Kore Savaşı cephede yaşanırken canlarını Kore' ye gönderen Türk halkı da olaya hiçbir zaman duyarsız kalmamıştı. Kore' den gelen haber ne olursa olsun dikkatle takip etmekteydi. Özellikle Kore' deki askerlerimizin anlatıldığı filmler halk tarafından büyük talep görmüştür. Kore savaşından sonraki dönemlerde dahi Kore Savaşıyla ilgili filmler çekilmiştir. Bunlardan bir tanesi de Ezo Gelin adlı filmidir. 1970'li yıllarda çekilen bu filmde Kore Savaşına giden bir Türk gencinin döndükten sonra yaşadıkları anlatılmaktadır. Yıllar sonra dahi Türk sineması bu konuda filmler yapmıştır. Ancak sadece sinemada değil tiyatrodada da Kore savaşı işlenmiştir. Kore Savaşına giden Türk askerlerini konu alan birçok roman yazılmıştır. Bunlardan bir tanesi Atilla İlhan' ın yazdığı “Yaraya Tuz Basmak” adlı romandır. Kore' de yaralanıp dönen ve döndükten sonra geçirdiği bunalımları ve dönem siyasi hayatını çok iyi bir biçimde işleyen bu romanda dikkat çeken nokta savaşla ilgili olarak anlatılan bölümdür. “...Mazlumları zalimlerden kurtaracaksın! Öyle ya! Hay ceddine rahmet! Bir geldin ki ne zalim var, ne mazlum. Yo tövbe. Zalim olan savaş Mazlumsa hepimiz yani savaşanlar.”¹⁹²

Şiir, destan, roman ve tiyatro alanında Kore Savaşına dair birçok eser verilmiştir. Bu eserlerin hem savaşa katılıp dönenler tarafından hem de savaşı Türkiye'den yayın yoluyla izleyenler tarafından verilmiş olması ülke içinde bu konuya hassasiyetle yaklaşıldığının önemli bir göstergesidir. Türk halkı Kore Savaşını benimsemiş ve İstanbul, Ankara, Giresun, Hatay, Hakkari...vs' den ayrı tutmamıştır. Kore vatanın bir parçası olarak görülmüş ve benimsenmiştir. Tüm bunların yanında ortaya çıkan eserlerde birkaç istisna hariç Komünizme bir karşı duruş bulunmaktadır. Türk askeri kızıl Moskof' un kökünü kazımaya gitmiştir ve Türk halkı hür dünya anlayışını bu şiirlerde, destanlarda, marş, türkü ve oyunlarda

---

¹⁹² İlhan, Atilla, Yaraya Tuz Basmak, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2002, s. 27.

ortaya koymuştur. Bunun dışında Türk halkı ve askeri umumun iyiliği için kendini feda etmekte bir sakınca görmemiş, “bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın” düsturunu kabul etmeyerek yılan yılanlığını yapıp yarın bize dokunmayacağı ne malum diyerek kendi göğsünü siper etmiştir. Çok enteresandır ki Türk askeri yazdığı şiirlerde, destanlarda gösterdiği gibi Kore savaşına bir kutsallık atfetmiş ve vatan sınırları dahilinde yapılmış bir tecavüze karşı koyar gibi mücadele etmiş ve başarıya ulaşmıştır. Tarihteki birçok muharebe meydanında kazanılan zaferin arkasında Türk askerinin manevi gücü yatmaktadır. Bu Savaşa katılan Türk askeri aynı manevi güçle Kore’ de savaşmıştır.

9. KORE SAVAŞI VE SAVAŞ ESNASINDA YAŞANAN GELİŞMELER

25 Haziran 1950 tarihinde başlayan Kore Savaşı’na Birleşmiş Milletler asker göndererek Güney Kore cephesinde iştirak etmiştir. Türk askerinin savaşa katılımı savaşın seyrinde etkili olmuş ve BM güçlerinin önemli başarılar kazanmasını sağlamıştır. Ancak çete savaşlarına alışık olmayan BM askerleri ile bölge iklimine alışık olan, yer şekillerini iyi tanıyan ve çete savaşlarında üstünlük gösteren Kuzey Kore güçleri arasında şiddetli çatışmalar olmuştur. Aslında savaşın seyrini kimse kestirememektedir. Zaman zaman ilerlemeler gösteren BM güçleri kimi zaman da zorlu mücadelelerden büyük kayıplar vererek çıkmıştır. Savaşın başladığı ilk andan itibaren uzlaşmanın sağlanabilmesi için çalışmalar başlatılmış ancak Komünist cephenin engellemelerinden dolayı ilerleme kaydedilememiştir.

Bu sorunun halledilmesi için zaman zaman iki taraftan da çözüm yolları öne sürülmüştür. Ancak uzlaşmacı yaklaşımlar olmadığı için sonuca ulaşılammıştır.

BM Genel Kurulu Kore’de varolan problemleri çözmek için bir komisyon oluşturulmasına karar vermişti. Komisyon üyeleri arasında olayı çözüme kavuşturmak için atom bombası kullanılması önerisinde bulunanlar olduğu gibi bir

an evvel anlaşmaya varılması gerektiğini söyleyenler de olmuştur. Bunun için BM Kuvvetleri ateşkes imzalanmasını istemiş ancak bu istekleri Sovyet Rusya tarafından reddedilmiştir. Demokrat taraf ve Komünist taraf ateşkes konusunda anlaşamamışlardı. Komünist Çin, barış yolunda anlaşma yapılabilmesi için BM Kuvvetlerinin Kore'den çekilmesi ve Batılı devletlerin silahlı yayılma hareketlerine son vermeleri gerektiğini söylemişti.¹⁹³ Komünist Çin'in bu teklifi bir anlamda Batılı devletlere Komünist idarenin yayılımcılığını kabul ettirme girişimiydi. Amerika ise Komünizmin yayılımcılığından çekinerek Kore Savaşı'ndan itibaren silahlı kuvvetlerinde insan sayısını iki misli arttırmıştı.¹⁹⁴

Komünist Çin ilerleyen dönemlerde yaptığı açıklamalarında daha önce öne sürdükleri maddelerin kabul edilmemesi halinde Kore'de bir çözüme ulaşılamayacağını söylemişti.¹⁹⁵ Komünist Çin işleri çıkmaza sürüklemekte böylelikle cephede zaman kazanmaya çalışmaktaydı. Öte yandan öne sürdükleri maddelerin kabul edileceğine kesin gözle bakan Komünist Çin bütün Asya'nın kurtarılmasının yakın olduğunu kendi halkına bayram havasında aktarıyordu.¹⁹⁶

Çin, kendi içinde bu gelişmeleri yaşarken mütareke konusunda ise BM kuvvetleriyle arada anlaşmazlıklar devam ediyordu. Mütareke görüşmelerinde ilk kriz görüşmelerin yapılacağı şehrin neresi olduğuydu. Daha sonra Kaesong şehrinin görüşmelerin merkezi olmasına karar verilmiş fakat Komünist taraf bu bölgenin BM kuvvetlerince tecavüze uğradığını bahane ederek görüşmelerden çekilmişti.¹⁹⁷ Tamamıyla oyalama politikası güden Komünistler anlaşmaya varmak amacıyla uzak duruyorlardı.

Mütareke görüşmeleri her iki tarafın anlaşmaya varmasıyla 24 Ekimde yeniden başlamıştı. Görüşmeler her iki tarafın belirleyeceği bir teftiş grubu tarafından yapılacaktı. Tüm bu konular halledildikten sonra da esir mübadelesi

---

¹⁹³ Zafer 15.12.1950

¹⁹⁴ Zafer 25.09.1952

¹⁹⁵ Zafer 23.12.1950

¹⁹⁶ Zafer 27.12.1950

¹⁹⁷ Zafer 10.10.1951

konusunda anlaşma sağlanmaya çalışılacaktı.¹⁹⁸ Esirler konusu ise mütareke görüşmelerinin yönünün belirlenmesinde önemli bir rol oynayacaktı.

Mütareke görüşmelerinde oluşturulması gereken tarafsız ülkeler kontrol komisyonu içinde Komünist taraf Sovyetler Birliği'nin de olmasını isterken bu teklife BM grubu kesinlikle sıcak bakmıyordu. BM tarafı, kontrol komisyonunun ikisi kendileri tarafından belirlenen İsveç ve İsviçre'den diğer ikisi ise Komünist taraf tarafından tayin edilecek Çekoslovakya ve Polonya'nın oluşturduğu dört temsilciden oluşmasını isterken Komünist Kore ve Çin kendilerini temsil edecek üçüncü bir ülkenin Sovyetler Birliği olmasını istiyorlardı.¹⁹⁹ Bu ise akılların alamayacağı bir durumdu. Sovyetler Birliği'nin Komünist iki ülkeyi tarafsız devletler komisyonunda temsil etmesi kabul edilemezdi. Sovyetler Birliği'nin savaşın merkezinde ve Komünist olması onu tarafsızlıktan uzaklaştırıyordu. İlerleyen dönemlerde Sovyetler Birliği'nin tarafsız devletler komisyonuna kabul edilmemesi sorunu çözülmüş ancak arkasından gelen esirlerin durumu konusunda bir ilerleme kaydedilememiştir.

Komünist taraf istisnasız bütün esirlerin kendilerine teslimini isterken BM tarafı bu isteği kabul etmemekte ülkelerine dönmek istemeyen Komünist esirlerin gönderilmeyeceğini söylemekteydi Truman, bu konuda yaptığı açıklamalarda "elimizdeki esirleri vatanlarına zorla iade ederek bunları sefaletin kucağına atmak, Amerika ve BM için şerefsizlik olur demişti."²⁰⁰ Bu insanları Komünist tarafa teslim etmenin Demokrat dünyanın anlayışına uymayacağını düşünmekteydi. BM esirlerin teslimine kesinlikle karşıydı. Bu konu mütareke görüşmelerinin uzayıp gitmesinde baş rolü oynamıştı.

Mütareke görüşmeleri hızla devam etmekte ve hemen her gün masaya oturulmasına rağmen kimi zaman birkaç dakika kimi zamansa saatler süren

---

¹⁹⁸ Ulus 25.10.1951

¹⁹⁹ Ulus 14.04.1950

²⁰⁰ Ulus 09.05.1952

toplantıların sonucuna ulaşılammaktaydı. Yapılan görüşmeler sadece savaş esirleri konusunda tıkanmakta bir tarafın isteğini öteki tarafın kabul etmemesi görüşmeleri sonuçsuz bırakmaktaydı. BM'in elindeki esirler geri dönmek istememekte ve Komünist dünyada hür olmaksansa, hür dünyada esir olmayı yeğlediklerini söylemekteydiler.²⁰¹

Mütareke görüşmelerinin uzaması masa başındakileri sıkıdığı gibi cephedekileri de sıkımişti. Herkes gelecek müjdeli haberi bekliyordu. Savaşın insanlara ne kadar bıkkınlık verdiğini her iki düşman tarafın mütarekenin imzalanmasını ne kadar dikkatle beklediğini Kore Gazilerinden Tuna Baltacıoğlu'nun anılarında görmek mümkündür. 1951 yılında Kore Savaşı'nda çevirmenlik yapan Baltacıoğlu, cephede yayılan "mütareke anlaşması imzalanmış" söylentisi sonucunda karşılıklı mevzilerde yer almış olan Amerikan ve Çin birliklerine bağlı askerlerin aralarındaki birkaç yüz metre boyundaki düzlüğe çıkarak sevinç gösterisinde bulduklarını daha sonra da iki direk arasında bir file gererek voleybol maçı yaptıklarını ancak daha sonra mütareke anlaşmasının imzalandığı haberinin asılsız olduğunun ortaya çıkmasıyla maç yapan Çinli ve Amerikalı askerlerin oyuna son vererek tokalaşıp yerlerine döndüklerini anlatırken askerlerin barışa ne kadar susamış olduklarına dair çok güzel bir örneği veriyordu.²⁰² Mütareke görüşmelerinin uzayıp gitmesi cephedeki askeri de yormuştu. Herkes iyi veya kötü bir sonuca ulaşılmasını istiyordu.

Mütareke görüşmeleri devam ederken Kızıl Çin ve Sovyet Rusya arasında baş gösteren anlaşmazlıklar ilişkilerin gerilmesine sebep olmuştu.²⁰³ İlişkilerin gerilmesi ise Kore davasında bir sonuca gidilmesinde önemli bir adımı oluşturuyordu. Kore davası, BM için fiili ve çetin bir imtihan teşkil etmişti. Teşkilat işin askeri yönünü 38.enlem de kazanmış olmak itibariyle halletmiş ve üzerine düşeni yapmıştı. Halledilemeyen taraf olayın siyasi yönüydü ki bu da büyük

---

²⁰¹ Zafer 12.09.1952

²⁰² Baltacıoğlu, a.g.e., s.21.

²⁰³ Zafer 07.07.1953

devletler arasındaki siyasi ayrılıkların sonucuydu.²⁰⁴

Savaşın devam etmesi halkın dayanma noktasını kırmıştı. Özellikle Kuzey Kore Halkı açlık ve hastalıkla mücadele etmekte ve Güney Kore'ye iltica etmekteydi. Gıda maddelerine Komünist ordular el koyduklarından halkın ölüm oranı artmıştı.²⁰⁵ Uğruna savaşılan Kore Halkı değildi. Uğruna savaşılan Komünizmdi, insanlar açlıktan ölebilirdi ama Komünizm yaşamalıydı.

Mütarekenin uzaması halkı, askerleri yorduğu gibi tarafları da yormuştu. Herkes bir şekilde bu savaşın bitmesini istiyordu. Sonunda Çin ülkelerine dönmek isteyen esirlerin hemen gönderilmesini istemeyenlerin ise tarafsız devletlere teslimini öneren bir teklif sunmuş ve bu teklif kabul görmüştür.²⁰⁶

Mütareke görüşmeleri tüm hızıyla devam ederken Güney Kore Cumhurbaşkanı Syngman Rhee görüşmeleri protesto etmiş ülkesine dönmek istemeyen esirleri kendi himayesine alacağını söyleyerek Güney Kore topraklarına girecek herhangi bir yabancı devlete ait askerle savaşacaklarını bildirmiştir.²⁰⁷ Kore'de esirlerin mübadelesi için anlaşma 08/06/1953 tarihinde imzalanmış ancak Güney Kore savaşa devam kararı almıştır.

Başından beri bu şartlarda mütareke imzalanmasına ve iç işlerine karışılmasına karşı olan Güney Kore Hükümeti 25.000 esiri ansızın serbest bırakmış ve bu uygulamasının en büyük sebebi olarak da mütareke görüşmelerinin kendileri tarafından baltalanmak istenilmesi olarak açıklamıştı. Amaçları Kore'yi birleştirmek olan Rhee Hükümeti, bu ikiliğe tahammül etmemiş ve esirlerin serbest bırakılmasıyla ilgili olarak tüm sorumluluğun kendinde olduğunu bildirmişti. Esirlerin salınması durumuna müdahale edilecek olursa Güney Kore'nin esir kamplarına el koyma girişimlerine silahla karşılık verileceği söylenmesine rağmen

---

²⁰⁴ Zafer 24.10.1952

²⁰⁵ Zafer 22.12.1952

²⁰⁶ Zafer 31.03.1953

²⁰⁷ Zafer 31.03.1953

Amerikan askerleri kamplara el koymak üzere harekete geçmişti.²⁰⁸

Syngman Rhee mütarekeyi kabul etmenin idam hükmünü imzalamak anlamına geldiğini söylemiş ve mütareke imzalanırsa BM komutasından ayrılacağını bildirmişti.²⁰⁹

General Mark Clark, Güney Kore kabul etsin ya da etmesin mütarekeyi imzalamakta kararlı olduklarını ve Komünist tarafın esirlerin serbest kalması konusunda sorunlar giderilir giderilmez çalışmalara devam edileceğini belirtmişti.²¹⁰

BM kuvvetleri üç yıldır süren bu savaşın bir şekilde bitmesini istiyordu.

Bu da ancak mütarekenin imzalanmasıyla söz konusu olabilirdi. Fakat Güney Kore, iki taraf arasında birleşme istiyordu. Üç yıl savaşılmış ancak savaştan önceki döneme geri dönmüştü. Değişen hiçbir şey olmamış bir de binlerce insan kaybı yaşanmıştı. Bunca yaşanan sıkıntıya göre her iki tarafın birleşmesi gerekiyordu. Birleşme olmayacaksa mütarekenin imzalanmaması gerekiyordu. Ancak üç yıl boyunca 38. enlem etrafında yapılan savaşta her iki tarafta bir şey elde edememişti. Bu anlamsız savaşa son vermek gerekiyordu ve birleşme olmamasına rağmen savaşa son verebilmek için bu mütareke şarttı.

Ancak ilerleyen günlerde Güney Kore'nin güvenliğinin garanti altına alınması konusunda Amerika ile Güney Kore arasında mutabakat sağlanması girişimleri başlatılmıştı.²¹¹ Amerika ile Kore arasında anlaşmaların sağlanmasıyla Syngmann Rhee de mütarekenin imzalanmasına tepki göstermemiştir.

Kore mütarekesi metni hazırlanmış ve mütareke anlaşmasının 27 Temmuz 1953'te imzalanmasıyla 1128 gün devam eden savaş o gün saat 15'te kesilmiştir.²¹² Ateşkes imzalandıktan sonra 1960 yılına kadar her yıl değişmek suretiyle altı Türk Tugayı daha Kore'ye gitti. Onuncu Tugaydan sonra Tugay yerine Kore'ye bir bölük

---

²⁰⁸ Vatan 19.06.1953

²⁰⁹ Vatan 23.06.1953

²¹⁰ Vatan 23.06.1953

²¹¹ Vatan 29.06.1953

²¹² Oh, a.g.tz., s.76.

gönderilmeye başlandı. 1962'den sonra Bölük de bir Mangaya indirildi. Yani bir zamanların 5000 kişilik Tugaylarını, 12 yıl sonra 10 kişilik bir Manga temsil etmeye başlamıştır.²¹³

---

²¹³ Artuç, a.g.e., s. 364.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

10. KORE SAVAŞI VE 50 YIL SONRA ABD-IRAK SAVAŞI

25 Haziran 1950 tarihinde başlayıp 27 Temmuz 1953 tarihinde imzalanan ateşkes anlaşması ile biten Kore Savaşı Türk tarihi açısından önemli bir olaydır. Türk askeri ülkesinden binlerce kilometre uzaklıktaki bir ülkeye savaşmaya gitmiş ve önemli başarılar sağlayarak Türkiye'nin Batı ittifakı yolunda önünü açmıştır. Kore Savaşı'ndan sonra ABD ile müttefiklik ilişkisi başlamış Körfez Savaşı döneminde de Türkiye hava sahasını ve üslerini Amerikan askerlerine açmıştır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bölünmeye başlayan dünya Komünist ve Demokrat olmak üzere ikiye ayrılmıştı. Dünyada iki süper güç vardı. Bunlardan biri Komünist dünyanın en güçlü sesi olan Sovyet Rusya, diğeri ise Demokrat dünyanın en güçlü sesi Birleşik Amerika'ydı. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Üçüncü bir Dünya Savaşı çıkacak olursa bu iki devlet arasında olması bekleniliyordu. Kore Savaşı bu yöndeki beklentileri haklı çıkarmış ancak Komünizm-hür dünya çatışması kendisini Uzak Doğunun parçalanmış bir ülkesinde ortaya çıkmıştır. Kore Savaşı'nın bir sonuç elde edilememesiyle bitmiş olmasından 50 sene sonra içerisinde yine ABD'nin olduğu bir savaş ortaya çıkmıştır. Ancak aradan geçen 50 yıl dünyada büyük değişikliklere sebep olmuş 1990'da Doğu bloğunun çökmesiyle Komünizm kabusu son bulmuş ve dünyanın tek süper gücü ABD olmuştur. Türkiye ise değişen dünya şartlarında Batı ittifakındaki yerini sağlamlaştırmıştır Komünizm artık 1950'lerde olduğu gibi tehlike olarak görülmemekte ve Türkiye'de bu rahatlığı yaşamaktaydı. Özellikle Sovyetler Birliği'nin çöküşü Türkiye'nin bu yönden gelen baskılar bakımından rahatlamasını sağlamıştır.

Doğu ile Batı arasında yaşanan ideolojik çatışmanın sona ermesiyle dünya militarizm, yayılcılık, aşırı ulusçuluk, etnik şovenizm, köktendincilik ve anarşiyle karşı karşıya kalmıştır. Bunun üzerine küresel ekosistemin bozulması, terörist gruplar arasındaki ilişkiler ağının sıklaşması ve kitle imha silahlarının bu tür grupların eline geçme olasılığı

gibi yeni tehlikeler de eklenmiştir. Soğuk Savaş döneminin iki kutuplu istikrarının yerini artık güçlü devletlerin her yeni sorunda yeni ittifaklar kurduğu, hızla uluslararası boyut kazanabilecek bölgesel savaşların birbiri ardına patlak verdiği, kaygan ve uluslararası bir sistem almıştı. Doğu'da SSCB'nin dağılmasıyla etnik ve dinsel çatışmalar görülür olmuştur. Dünya nüfusunun üçte ikisinin yaşadığı ve üçüncü dünya ülkeleri olarak adlandırılan bölgede ise radikal Müslüman hareketler gelişmiş ve bu durum Batı'yı rahatsız etmeye başlamıştır.²¹⁴

ABD için ise tehlike teşkil eden Komünizmin son bulması tehlikenin yönünü değiştirmiş ve ilerleyen dönemlerde İslam ülkelerinden bazıları, terörist ve Amerika'nın düşmanı olarak ilan edilmiştir. Güçsüz ancak doğal kaynaklar açısından zengin olan bu ülkeler Amerika'nın terörist olarak ilan ettiği ülkeler haline gelmişlerdir. Artık Amerika'nın baş düşmanı Komünizm değil İslami terörizm olmuştur. Türkiye ise tam bu noktada sıkıntılı dönemler geçirmeye başlamıştır. Müslüman bir ülke olan Türkiye'nin diğer Müslüman ülkelerle savaşan ABD ile ittifak yapması İslam dünyası ve Türk halkı tarafından hoş karşılanmamıştır. Özellikle ABD-Irak Savaşı'nda Türk topraklarının ABD askerlerine açılmasını isteyen ABD ile karşı çıkan Türk Halkı ve İslam ülkeleri arasında kalan AKP sıkıntılı dönemler geçirmiştir.

Kore Savaşı ve ABD-Irak Savaşı arasında ilginç benzerlikler bulunmaktadır. Çalışmamın bu bölümünde bu benzerliklerin ve farklılıkların karşılaştırmalı analizini hükümetler, halk, muhalefet ve ordu bazında açıklamaya çalışacağım.

10.1 SAVAŞ ÖNCESİ DÖNEM

11 Eylül 2001 Tüm dünya tarihinde yeni bir sayfanın açıldığı ve süper güç olarak tabir edilen Amerika Birleşik Devletleri'nin derinden yara aldığı ve tüm dünyanın gözlerini Amerika'ya çevirdiği unutulmayacak bir tarihtir. Süper güç Amerika'nın ve Amerikan halkının uykularının kaçacağı ve terörün korkusunun doruklarda yaşandığı 11 Eylül 2001

---

²¹⁴ Gönlübol, "v.d." Olaylarla Türk Dış Politikası 1919-1995, s. 635.

tarihi Amerika'yı hiç beklemediği anda rüyasından uyandırıp korkulu rüyalar görmesine devam etmesine sebep olarak tarihe damgasını vurmuştur. 11 Eylül 2001 Amerika Newyork'ta biri 108 diğeri 111 katlı Dünya Ticaret Merkezi adı verilen ikiz kulelerden birine iki uçak çarpmasıyla tarihte unutulmayacak günlerden biri oldu. Bütün dünya televizyonlarının canlı verdiği görüntülerde ilk olarak söylenen bunun bir uçak kazası olduğu yönündeydi. Ancak herkesin pür dikkat televizyonlarını izlediği o anda olayın üzerinden henüz birkaç dakika geçmişken ikinci bir uçak öteki kuleye çarptı. Bu bir tesadüf olamazdı. Çok zaman geçmeden Amerika'nın çeşitli bölgelerine hatta çok iyi korunduğu bilinen Amerikan Savunma Bakanlığı Pentagon'un bahçesine de bir uçak düşünce tüm dünya bunun bir terörist saldırı olduğu konusunda hem fikir oldu. Dünyanın süper gücü, yenilmez gücü, mükemmel silah gücüne sahip On binlerce insan bu saldırıda hayatlarını kaybetmişti. Yıkılan ikiz kulelerdi ancak aslında yıkılan Amerika'nın yenilmezliğiydi. Çok geçmeden bu durumun failleri aranmaya başladı ve dünyanın öteki ucunda Afganistan'da yaşayan Usame Bin Ladin olayın suçlusunu olarak ilan edildi. Yaşanan Tüm bu olaylardan sonra ise Amerika terörizme karşı savaş açtı.

Bu olaydan iki yıl sonra ABD Başkanı Bush, dünya için terörist tehlike olduğunu düşündükleri Saddam Hüseyin'i ortadan kaldırmaya karar verdiklerini tüm dünyaya açıkladı. ABD yetkililerine göre Saddam terörizmin başıydı ve Körfez Savaşı'ndan sonra kitle imha silahları üretimine başlamıştı. Bu silahları üzerinde kullanmayı düşüneceği ülke ABD'den başka bir yer olamazdı. İlerleyen günlerde ABD Irak'ı kesin bir dille uyarılmış ve topraklarını silah denetçilerine açmadığı takdirde savaşın kaçınılmaz olduğunu bildirmişti.

ABD Başkanı Bush, Irak'ta Saddam Hüseyin'in 1990 Körfez Savaşı'ndan beri nükleer silah üretme çabaları başlattığını söylemişti. Irak'ta bulunduğunu düşündüğü nükleer silahların tüm dünyayı tehdit ettiğini ve bu duruma bir çözüm bulunması gerektiğini düşünen Bush, Irak'a bir saldırıyı göze almıştı. ABD ekonomisinin böyle bir saldırıyı kaldırıp kaldıramayacağını soranlara, Saddam'ın ABD'ye yapacağı bir saldırının Amerikan ekonomisine daha ağır bir darbe olacağı kanaatinde olduğunu söylüyordu. Kitle imha silahlarına sahip olduğu tahmin edilen bir Saddam Amerikan halkı için tehdit

oluşturuyordu ve ortadan kaldırılması gerekti.²¹⁵ Bunun için de Bush her şeyi göze almaya hazırды. BM'nin uyarısı üzerine savaşın son ihtimal olarak düşünöldüğünü ve Irak'a giden silah denetçilerinin raporlarının önemli olduğunu söyleyen ABD Başkanı Bush daha sonra denetçilerin Irak'ta silah bulamadıkları raporunu dikkate almamıştır. Silah denetçileri yeterli kanıt bulamamalarına rağmen ABD, savaş hazırlıklarını başlatarak sürdürmüş ve bu davranışları tüm dünyada protestolarla kınanmıştır.²¹⁶ Silah denetçilerinin kimyasal silah iddialarına destek veren hiçbir kanıt bulamadıkları Irak'ta ABD, BM kararı onaylanmasa da bir harekâta geçeceğini bildirmişti. ABD, denetçilerin raporlarının sonucuna bakmadan olumlu ya da olumsuz fark etmez dünyanın başına bela olarak gördükleri Saddam'ı ortadan kaldırarak Irak'ı özgürleştirmeyi kendisine görev addetmişti. Ancak olayın arkasında aslında hiç de temiz olmayan niyetler yatıyordu. Ülkesine kota uygulayan Irak lideri ortadan kaldırılacak ve aslında Irak Petrolleri özgürleştirilecekti

Savaş söylentilerinin çıkmasından itibaren Türkiye'nin kendi yanında olacağına inanan ve tüm plânlarını bu şartlara göre ayarlayan ABD, Türkiye'den gerekli tezkerenin çıkmamasıyla hayal kırıklığı yaşamış ve Türkiyesiz plânlar yapmaya başlamıştır. Bush, BM kararı olmasa da savaşın olacağını söylemişti.²¹⁷ Bu da aslında kimyasal silah tehdidinin bahane edildiğine ve savaş karşıtlarının başından beri söylediği gibi ABD'nin Irak petrollerini ele geçirebilmek için kurduğu bir komplo teorisi olduğunu kanıtlar nitelikteki gelişmelerdi.

Nitekim hiçbir şey ABD'nin beklediği gibi olmayacaktı. Destek göreceğini umduğu Türkiye'den de beklediği desteği göremeyen ABD, BM Güvenlik Konseyi'ni de Irak'a savaş açma konusunda ikna edemeyince savaş için düğmeye basmıştı. Bush, Saddam ve yakınlarına ülkeyi terk etmek için 48 saat vermiş aksi takdirde bunun sonuçlarına kendilerinin katlanacaklarına dair de bir uyarı da bulunmuştu. Bush, Saddam Hüseyin rejiminin silahsızlanma konusunda uluslararası toplumu sürekli aldattığını ve uluslararası terörü desteklediğini savunmuştu. Bush'a göre Saddam birçok BM kararını ihlâl etmiş ve

---

²¹⁵ Hürriyet 02.01.2003

²¹⁶ Hürriyet 16.02.2003

²¹⁷ Zaman 09.03.2003

silahsızlanma konusunda dünyayı aldatmıştı buna rağmen BM Güvenlik Konseyinin sorumluluklarını yerine getiremediğini savunarak bu görevin kendileri tarafından yerine getirileceğini söylemişti.²¹⁸

ABD sonunda dediğini yapmış ve Irak Savaşı 19 Mart 2003 tarihinde ABD'nin güneyden başlattığı hareketle start almıştır. ABD Irak'a savaş başlatmış, savaş karşıtı olan ülkelerse kaçınılmaz sondan pay alma sevdasına düşmüşlerdi. Savaşın acımasız ama çıkarlara dayalı yüzü binlerce kişinin ziyan olmasını hiçe saymış ve oyununu oynamaya başlamıştı.

10.2 KORE SAVAŞI VE IRAK SAVAŞI ARASINDA BENZERLİKLER VE IRAK SAVAŞI'NA HÜKÜMETİN YAKLAŞIMI

Türkiye'de iktidar 3 Kasım 2002 seçimleri ile el değiştirmiş ve ANAP-MHP-DSP üçlü koalisyonunun oluşturduğu Hükümetin yerine daha önce İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nı yapmış Recep Tayyip Erdoğan'ın Genel Başkanlığı'nı yaptığı AKP, seçim sisteminin bir sonucu olarak iktidara gelmişti. AKP'nin iktidar olduğu dönem Türkiye için bir dönüm noktası olmuş 1950 seçimlerinden sonra Meclis ilk defa iki partiden oluşmuştu. DP'den sonra ilk defa bir parti meclis çoğunluğunu sağlayarak iktidar olmuştu. Ancak iktidar olan AKP'de Genel Başkan Recep Tayyip Erdoğan'ın seçimlere girememesi nedeniyle Başbakan kim olacak tartışmaları yaşanmış ve daha önce Milletvekilliği yapmış ve Tayyip Erdoğan'ın sağ kolu olarak bilinen Abdullah Gül Başbakan olmuştu.

Seçimlerin bitmesi ve Hükümetin kurulmasından sonra Türkiye, Amerika'nın Irak'a yapacağı hareket ile ilgili sıcak gelişmeler yaşamaktaydı. Sınır komşusu olan Irak'a yapılacak bir harekatta Türkiye'nin konumu ne olmalıydı? Türkiye Irak'a yapılacak hareket

---

²¹⁸ Zaman 18.03.2003

sonucu Güney Doğu bölgesini korumak istiyor, Savaş durumunun ortaya çıkaracağı karmaşanın bu bölgede yeniden terörist faaliyetleri hortlatmasından ve bu karmaşa ile 1990 Körfez Savaşı'nda yaşanan Kuzey Irak'tan Türkiye'ye göç olayının yeniden ortaya çıkmasının kaçınılmazlığından endişe duyuyor ve Kuzey Irak'ta bir Kürt devleti kurulması tehlikesine karşı tedbirli olarak bu duruma fırsat vermek istemiyordu. Amerika ise Irak'ta başlatmak istediği harekâtı Kuzey' den başlatmak istiyor ve kendisi için her açıdan kolaylık sağlayacak Türk topraklarında konuşlanmak istiyordu. Bunun için Türk yetkilileriyle görüşmeler yapan ABD yetkilileri, Meclis kararı olmadan bu yönde bir gelişme olamayacağını Türk yetkililerinden öğrendi.

Amerika'nın Irak'a karşı savaş açacağı haberleri yeni değildi. Amerikan seçimlerinde başa geçen George W. Bush Başkanlığa seçildiğinden itibaren babası gibi Irak üzerinde herhangi bir girişimde bulunup bulunmayacağı tartışmaları çıkmıştı. Aslında bu tartışmaların yapılması boşuna değildi. Bush'u seçim kampanyalarında Amerikan dev petrol şirketleri desteklemişti, hiçbir şeyin tesadüf olmadığı bu dünyada Amerika'nın petrol zengini Irak'a bir hareket düzenleyeceği herkes tarafından tahmin ediliyordu ve buna gerekçe gösterilecek sebep de merak konusuydu.

Amerika Irak'ta kimyasal silah bulundurduğu ve dünyayı tehdit ettiği gerekçesiyle Irak lideri Saddam Hüseyin'i uyarılmış ve topraklarını silah denetçilerine açmadığı takdirde bir savaşın kaçınılmaz olduğunu bildirmişti.

Başbakan Abdullah Gül ise Irak krizinin savaşa gidilmeden barış yoluyla halledilmesi gerektiğini söyleyerek bu konuda çalışmalara başlamış ve Ortadoğu'da bir mekik diplomasisi başlatmıştı.²¹⁹ Ortadoğu'da barış için çalışmalarda bulunan Abdullah Gül' ün önerisi üzerine İstanbul'da bir barış zirvesi düzenlenmiş ve Suriye, Ürdün, Mısır, Suudi Arabistan ve İran Dışişleri bakanlarının bir araya geldikleri bu zirveden Saddam'a uyarılar çıkmıştı. Yayınlanan ortak deklarasyonda savaşın bu krizin çözümü için seçenek olmaması gerektiği ve Irak'ın BM Güvenlik Konseyi kararlarına uyarak silah denetçileriyle işbirliği yapması ve Irak'ta kitle imha silahı olmadığı konusunda Saddam yönetiminin ikna

---

²¹⁹ Hürriyet 05.01.2003

edici olması gerektiği ısrarla vurgulanmıştı.²²⁰ Ancak tüm bu girişimler sonuç vermemiş Irak'ta kimyasal silahlar bulunmadığı konusunda kimse ABD Başkanı Bush'u ikna edememişti. Silah denetçilerinin hiçbir sonuç elde edememelerine rağmen Bush iddiasında ısrarcıydı ve bir yerlerde bir şekilde gizlenmiş silahlar olduğunu ve Irak'ın bunların yerini göstermediği için savaşa hazır olması gerektiğini söylüyordu.

ABD Türkiye'den bir an önce asker konuşlandırılmasına izin vermesini beklemekte ve bu konuda tezkerenin meclisten geçirilmesi için baskı yapmaktaydı. Türk Hükümeti ise tezkereyi meclise getirmeden önce BM kararını beklemek ve bununla beraber barış yolunu sonuna kadar kullanmak yanlısıydı. Türkiye üzerinde baskı oluşturan ABD ise Türkiye'ye Irak'a dönük savaş plânlamasında en son aşamaya geldiklerini ve kendilerine verilecek yanıt açısından tahammül sınırını aşmak üzere oldukları mesajını vermişti.²²¹ ABD eski Büyükelçisi Marc Parris ise savaş sonrası dönemde Türkiye'nin ABD'yi araması durumunda telefonların meşgul çalacağını söyleyerek gözdağı vermeye çalışmıştı. Parris Türkiye'nin karar vermekte geciktiğini, Arap dünyasının ABD'nin yanında olacağını, Suudi Arabistan'ın ABD tarafında olduğunu ve yapılmaya çalışılan barış girişimleriyle İslam alemi barış istiyor izlenimi verilmesinin abartılı olduğunu, tahammülü kalmayan ABD'nin gerekirse B Plânını uygulayıp harekâtı Kuveyt ve Ürdün'den başlatabileceğini üç ya da dört hafta sürmesi beklenen savaşın en fazla beş altı hafta sürede biteceğini ancak bu durumun daha fazla ölüm ve daha fazla acıya yol açacağını fakat savaş bitip de barış zamanı geldiğinde Türkiye'nin bir tarafta paltosuyla beklemek zorunda kalacağını söyleyerek Türkiye'nin, hesabını yaparken 2004 seçimlerini kazanabilecek durumda olan Bush ile tekrar yüz yüze gelebilecekleri ihtimalini göz ardı etmemesi gerektiğini tehditvari bir üslupla dile getirmiş, Başbakan Gül ise ABD'nin isteklerinin Hükümetlerini aştığını ve TBMM'nin kararının etkili olduğunu açıklamıştı.²²² Aslında özüne bakıldığında AKP Hükümeti Irak'a yönelik bir harekatta geri plânda kalmak istemiyordu. Irak'ta oluşacak

---

²²⁰ Hürriyet 24.01.2003

²²¹ Hürriyet 11.01.2003

²²² Hürriyet 12.01.2003

yeni yapılanmadan pay almak isteyen ve sınırlarını ve toprak bütünlüğünü korumak isteyen AKP tezkerenin bir an önce çıkmasını istiyordu.

AKP Genel Başkanı R. Tayyip Erdoğan “ya sürecin dışında kalacak, ya tarihin seyircileri olacaksınız ya da tarihin şekillenmesinde, metnin yazılmasında aktif rol oynayacaksınız” diyerek²²³ Türkiye’nin Irak’ın geleceği konusunda pasif kalmaması gerektiğini ve ABD ile birlikte hareket etmesinde sakınca olmadığını düşündüğünü dile getiriyordu.

Ancak halk savaş karşıtı eylemler yapıyor ve Irak’a karşı yapılacak olan hareketin iyi niyetler içermediğini ve binlerce sivilin ölebileceği bu savaşın olmaması gerektiğini haykırıyordu. Tezkerenin oylanmasına az bir zaman kala Ankara’da bazı Milletvekilleri savaşa hayır oyu vereceklerini söylerken ABD’yi eleştirmekten çekinmeyen bazı AKP’li Milletvekilleri ise ülke menfaatleri için tezkereye evet diyeceklerini açıklamışlardı.²²⁴ Bu arada ülke çapında ‘Savaşa Hayır’ mitingleri düzenlenmekte ve savaş karşıtı eylemler yapılmaktaydı. Türkiye’nin dört bir tarafında her gün birçok eylem yapılmakta bir kısım vatandaşlarımızda “canlı kalkan”olarak savaşı protesto etmek amacıyla Irak’a hareket etmekteydi.

AKP hükümeti aslında tezkerenin Meclisten kabul görerek çıkacağına kesin gözüyle bakıyordu. ABD ile sürekli görüşme halinde olan AKP üslerin modernizasyonu ile ilgili birinci tezkerenin Meclisten çıkması üzerine 350 savaş uçağı ve 40 bin askerin (3500’ü üslerin modernizasyonunda görevli) Türkiye’ye gelmesi konusunda anlaşmaya varmıştı. Ayrıca Türkiye ve Kürt gruplar, savaş sırasında Irak’ın petrol bölgesi olan Musul ve Kerkük’e hiçbir şekilde girmeyeceklerdi. Musul ve Kerkük bölgelerinin güvenliği ABD kuvvetleri tarafından sağlanacak, Kürt grupların Musul ve Kerkük’ü ele geçirmeye kalkmaları halinde Türkiye müdahale hakkını saklı tutacak ve ABD ordusu hareket sırasında Türk askerleriyle, Kürt gruplar arasında koordinasyonu sağlamak üzere sınırlı sayıda irtibat görevlisi bulunduracaktı.²²⁵ Yapılan bu anlaşmadan sonra ABD’nin Türkiye

---

²²³ Hürriyet 19.02.2003

²²⁴ Hürriyet 24.02.2003

²²⁵ Hürriyet 04.02.2003

üzerindeki baskısı yoğunlaşmış ve ABD Başkan Yardımcısı Dick Cheney Başbakan Gül'ü arayarak 6 Şubat tarihinde Amerikan askerlerine izin veren kararın çıkartılmasını istemiş, Gül ise bu kararın 18 Şubatta meclise getirileceğini üs ve limanlara ait modernizasyonunsa Bayram öncesinde çıkarılacağını söylemiştir.²²⁶ Körfez Savaşı'na hazırlıksız giren Türkiye büyük kayıplara uğramıştı. Tekrar aynı kayıplara uğramak istemeyen Türkiye önlemlerini önceden almak istiyor ve Amerika'nın baskılarına kulak tıkıyordu. Ancak Ankara üzerinde baskı oluşturan ABD, muharip birliklerini yola çıkarmış ve onlar limanlara ulaşmadan tezkerenin çıkartılmasını istemekteydi.²²⁷ TBMM, ABD'ye mensup teknik ve askeri personelin askeri üs ve limanların modernizasyonu amacıyla 3 ay süreyle Türkiye'de bulunmasına izin vermiş, yetki tezkeresi genel kurulun kapalı oturumunda 193 ret oyuna karşılık 308 kabul ve 9 çekimser oyla kabul edilmiştir.²²⁸ Ancak bu sadece üslerin modernizasyonu ile ilgili bir tezkereydi ve ilerleyen dönemde ne Türkiye'nin dedikleri ne de ABD'nin istedikleri gerçekleşecekti. Meclis halkın sesi olmuştu.

Oylama öncesinde Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Meclis Başkanı Bülent Arınç ile bir görüşme yapmış ve kendisine uluslararası meşruiyet sağlanmadan oylama yapılmasını görüşünü yinelemiştir. Daha sonra başbakan ile görüşen Arınç, Gül'den tezkerenin aynı gün onaylanacağı cevabını almıştı. AKP Genel Başkanı R. Tayyip Erdoğan ise konuyla ilgili görüşlerinde AKP'de hayırda hayır yok diyerek açıklamıştı.²²⁹

Siyasi çıkarların çarpıştığı ülkelerarası arenada Türkiye pastadan pay kapmaya çalışıyor ve Hükümet de bu yönde çalışmalar yapıyordu. Bu yönde çalışmalar yapan AKP Hükümeti ABD askerlerine Türk topraklarına açan tezkereyi hazırlamış ve Meclise sunmuştu. Ancak büyük bir tezkere krizi yaşanmış ve korkulan olmuş tezkere reddedilmişti. Tezkerenin reddedilmesinde Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in BM kararları gelmeden tezkerenin kabulünün olmamasını istemesi, halkın savaş karşıtı eylemleri, Güney Doğu illeri Milletvekillerinin bu bölgede yaşayan halkın güvenliğinin

---

²²⁶ Hürriyet 05.02.2003

²²⁷ Hürriyet 06.02.2003

²²⁸ Hürriyet 07.02.2003

²²⁹ Hürriyet 27 02 2003

sağlanmadığını düşünmesi, ABD'nin savaş sonrası Türkiye'nin zararlarını telafi edecek yardım konusunda net tavırlar takınmaması, Körfez Savaşı sonunda Türkiye'nin uzun yıllar yaralarını sarmak için uğraşması ve ABD'nin bu dönemde verdiği sözleri yerine getirmemesi ve NATO'nun olası bir savaşta Türkiye'yi korumaya yönelik çabalara sıcak bakmaması etkili olmuştu.

Reddedilen tezkerenin içeriğiye şöyleydi:

1. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yabancı ülkelere gönderilmesine ve bu kuvvetlerin gerektiğinde belirlenecek esaslar dairesinde kullanılmasına,
2. Uluslar arası meşruiyet kuralları çerçevesinde en fazla 62 bin personelin ve hava unsurları olarak 255 uçak ve 65 helikopteri aşmamak kaydıyla yabancı silahlı kuvvetler unsurlarının hükümetin tespit edeceği mücavir bölgelerde geçici olarak konuşlandırılmak üzere 6 ay süreyle Türkiye'de bulunmasına; bu amaçla Türkiye'ye gelecek yabancı kara kuvvetlerinden destek unsurları dışındaki muharip unsurların geçici olarak konuşlandırıldıkları bölgelerden Türkiye dışına intikallerinin en kısa sürede tamamlanması yabancı hava ve deniz kuvvetleri ile özel kuvvetler unsurlarının muhtemel bir harekâta kullanılmalarını sağlayacak şekilde konuşlandırılmaları için gerekli düzenlemelerin yapılmasına, bu yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'ye gelişi ile ilgili hazırlıkların yürütülmesine Türkiye ülkesinde tabi olacakları statü ve Türk Silahlı Kuvvetleri ile işbirliği esas ve usullerine ilişkin düzenlemelerin hükümetin belirleyeceği esaslar çerçevesinde yapılmasına Anayasanın 92.maddesi uyarınca izin verilmesini arz ederim. Abdullah Gül, Başbakan. İmzasıyla Meclise gönderilmiş ancak reddedilmişti.²³⁰

Paniğe kapılan Türk Hükümeti aradan fazla bir zaman geçmeden ikinci tezkere çalışmalarını başlatmıştı. Recep Tayyip Erdoğan, Irak'taki yapılanmaya seyirci kalamayız diyerek ikinci tezkere için yeşil ışık yakmış ve ABD Ankara Büyükelçisinin de umutlu

---

²³⁰ Zaman 02.03.2003

olduklarını görmüştü.²³¹

İkinci tezkere için Siirt seçimlerini bekleyen Türkiye'ye karşı ABD Başkanı Bush, sert bir mektup yazmış ve bu mektupta tahammüllerinin kalmadığını, tezkerenin hızlandırılması gerektiğini, Türkiye'nin Kuzey Irak'a tek başına girmemesini ve hava sahalarının açılması baskısını yapmaktaydı. ABD Başkan yardımcısı Dick Cheney ise ABD'yi oyalamayı bırakın, kararınızı bir an önce bildirin derken tahammül sınırlarının bittiğini belirtiyordu. Seçimlerden galip olarak ayrılan Erdoğan ise tezkere konusunun kabine oluşturulduktan sonra görüşüleceğini, reddedilen ilk tezkereden sonra ikinci tezkere için kesin bir cevap veremeyeceğini ABD yetkililerine bildirmişti. Bu gelişmeler üzerine Hilmi Özkök, Tayyip Erdoğan ve Abdullah Gül'ün oluşturduğu bir zirve yapılmış ve zirve sonunda Hükümetin kurulmasının geciktirilmesi, BM Güvenlik Konseyinin kararının beklenmesi ve ABD'ye aynı sert üslupla cevap verilmesi kararı çıkmıştı.²³² İkinci tezkerenin çıkması için sabrı kalmayan ABD 19 Mart 2003 tarihinde Irak'a karşı harekâtını güneyden girerek başlatmıştır.

Ancak ikinci tezkere için çalışmalar sürmüş ve Mecliste kabul edilmesi için Tayyip Erdoğan, Milletvekillerini ikna çalışmaları yapmıştı.

Türkiye hava sahasının ABD'ye kullanırılmasına imkan veren tezkerayı meclise gönderiyordu. Tezkere kapsamında ABD askerinin Irak'a taşınması gündemde olacak, ancak Amerika Türkiye'de bulunan başta İncirlik olmak üzere hiçbir üssü kullanamayacaktı. Mehmetçik ise tezkerenin çıkışı itibariyle sınır güvenliğini sağlamak ve muhtemel göç hareketini kontrol altında tutmak amacıyla Kuzey Irak'ta yerleşmeye başlayacaktı.²³³

Hükümete Kuzey Irak'a asker gönderme ve ABD'ye Türk hava sahasını kullandırma yetkisini veren tezkere Mecliste kabul edilmişti. Kapalı oturumda 535 Milletvekilinin katılımıyla oylanan tezkereye 202 ret ve 1 çekimsere karşılık 332 kabul oyu çıkmıştı. ABD Irak'a yönelik başlattığı askeri harekâtı 6 ay boyunca Türk hava koridorunu kullanarak

---

²³¹ Zaman 05.03.2003

²³² Zaman 14.03.2003

²³³ Zaman 20.03.2003

sürdürebilecekti. Muhalefet lideri Deniz Baykal kabul edilen tezkerenin Irak'a savaş ilanı olduğunu, BM'nin 14 Aralık 1974 tarih 3314 sayılı kararında bir devletin başka bir devletin kendi hava sahasını kullanarak üçüncü bir ülkeye saldırısına izin verirse o ülkeye tecavüz etmiş sayılacağını ve bu kararın Uluslararası Adalet Divanı'nın 27 Haziran 1986 tarihli kararıyla da tescil edildiğini söyleyerek hükümeti eleştirmiş ve Türkiye'nin de mütecaviz konumuna gireceğini söylemişti.²³⁴

Türk Hükümeti sıkıntılı bir sınavdan geçiyordu. Bu dönemde verilebilecek en uygun kararı TBMM vermiş ve Türkiye'nin sıkıntılardan en az zarar görek bu durumdan kurtulmasını sağlamaya çalışmıştır.

10.2.1 KORE SAVAŞI VE IRAK SAVAŞI'NIN DÖNEM HÜKÜMETLERİNİN SAVAŞ YAKLAŞIMLARI AÇISINDAN ANALİZİ

Başlangıç tarihi belli olmayan ancak mutlaka başlayacağı bilinen Irak Savaşı dünya gündemini uzun süre meşgul etmiştir ve etmeye de devam etmektedir. Kore'ye ideolojik prestijini korumak amacıyla asker gönderen ABD Hükümeti Irak Savaşı'na da ideolojik olmasa da dünya gözünde küçülen prestijini yeniden sağlamak için girmiştir. Ancak iki savaş arasındaki en büyük fark Kore Savaşı'nın BM tarafından desteklenirken Irak Savaşı'na BM' in şiddetle karşı çıkmasıdır. ABD tüm dünyayı karşısına alarak Irak'a savaş başlatmış ancak diğer ülkelerden asker istememiştir. Ayrıca Irak petrol rezervleri açısından zengin bir ülkeyken Kore böyle bir zenginliğe sahip değildir. Bu durum dünyanın en büyük teröristlerinden olarak gösterilen Saddam'a yönelik harekât için asker istememesinin bir gerekçesi olarak gösterilebilir. İki savaşı ABD açısından kıyasladığımızda 1950 yılında başlayan savaşa karşı Amerika'nın daha samimi yaklaştığını Irak Savaşı'nda ise aynı samimiyeti göstermediğini söyleyebiliriz.

---

²³⁴ Zaman 21.03.2003

İki savaşa Türkiye açısından yaklaştığımızda benzer durumlarla karşılaşmak mümkündür. Kore Savaşı'nda ülke dışına asker gönderirken Irak Savaşı'nda Türk topraklarına askerler konuşlandırılmak istenmiştir.

ABD askerlerinin Türk topraklarında konuşlanmasına yönelik tezkere Mecliste reddedilmiştir. Meclis, tarihinde ilk defa asker gönderme kararını reddetmişti.²³⁵ 25 Haziran 1950'de Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye saldırmasıyla 4500 kişilik Türk Birliği BM Kuvvetlerine meclis kararı olmadan, Bakanlar Kurulu kararıyla gönderilmişti.²³⁵

25 Haziran 1950 tarihinde kardeş iki ülke olan Kuzey Kore'nin Güney Kore'yi istilasıyla ilansız olarak başlayan Kore Savaşı 27 Temmuz 1953 tarihinde mütarekenin imzalanmasıyla sona ermiştir. Kore Savaşı dünya tarihinde önemli yeri olan bir hadisedir. Komünist ideoloji ile Demokratik ideolojinin kozlarını paylaştığı bir arena olan Kore, her iki tarafın birbirine üstünlük sağlayamamasıyla son bulmuştur. Kore dünyanın öbür ucuyken ABD, ideolojik prestijini korumak amacıyla askerlerini Kore'ye göndermiştir. Kore'ye ABD'den sonra asker gönderen ilk ülke ise daha sonraki dönemlerde sadık bir müttefiki olacak olan Türkiye olmuştur. Birleşmiş Milletler adıyla ilk defa bir ordunun kurulduğu bu savaşta Türk askeri üstün başarılar göstermiştir. Türk askerinin Kore'ye gönderilmesi ve orada üstün başarılar göstermesi ABD'den ekonomik destek almanın yanında NATO'ya da girmenin kapısını açmıştır. Kore'ye asker gönderilmesine olumlu ve olumsuz yaklaşanlar olduğu gibi askerlerimizin kazandığı başarıları da farklı değerlendirenler olmuştur.

SSCB'nin yıkılmasından sonra tehlikenin yönü değişmiş ve 1950 şartlarında olduğu gibi Komünizm tehlike olmaktan çıkmıştır. Ancak ABD ve dünya devletlerinin tehlike olarak gördüğü büyük tehlike artık kıvılcık değil yeşil bir tehlikeydi. Bu tehlikeye karşı ABD tarafından alınan tedbirlerin Türkiye tarafından da desteklenmesi bekleniyordu. Türkiye ise Müslüman bir ülke olmasına rağmen İslam'ın terörizm doğurmayacağı düşüncesiyle İslami terörizm adıyla ortaya çıkanlara karşı gelmiş ve bununla mücadele edeceğini ortaya koymuştu.

---

²³⁵ Zaman 02.03.2003

Türkiye Kore'den sonraki dönemlerde de bir çok kriz atlattmış Körfez Savaşı'nı yaşamış ve en son olarak da ABD'nin Irak'a karşı başlattığı operasyonla karşı karşıya kalmıştır. 1950 Yılında iktidar olan DP, seçimlerin akabinde Kore Savaşı gibi Türkiye'yi derinden etkileyecek bir savaşla karşı karşıya gelirken 2002 yılı Kasım seçimlerinden sonra iktidara gelen AKP Hükümeti de Irak Savaşı ile kritik günler yaşamıştır. Ancak Irak Savaşı'nda Türk Hükümeti Kore Savaşı sırasınca sorumsuzca hareket eden Hükümet yetkilileri gibi hareket edememişlerdir. Türk halkının 1950'lerde olduğu gibi vatanperverlik duyguları ile hareket etmekten çok olaylara tepkisini geniş yığınlar halinde veren örgütlenmelere girişmeleri Hükümet yetkililerinin de sorumsuzca hareket etmelerine bir engel oluşturmuştur.

ABD'nin Irak'la olan ilişkileri Türkiye içerisinde de ilgiyle izleniyordu. Irak, Müslüman bir ülkeydi ve Müslüman bir ülke olan Türkiye'nin Irak'a saldıranlara yardımcı olması karmaşa yaratan bir durumdu. Halk savaşın acı sonuçlarından dolayı savaşı istemezken öte yanda halkına zulmettiği için Saddam'ın saltanatının sona erdirilmesi gerekiyordu. Türkiye bu konuda üzerine ne düşüyorsa yapmak istiyor böylelikle de savaştan yenilgiyle çıkacağı kesin olan Irak'ın savaş sonrası şekillenmesinde kendisine de bir pay düşmesini istiyor ve savaş sonrası kaos ortamında bölgenin şekillenmesinde söz sahibi olmak istiyordu. Tüm bunlar için ise ABD askerlerini Türkiye'ye kabul eden tezkerenin Meclis tarafından onaylanması gerekiyordu. Ancak TBMM bu tezkereyi onaylamamış ve Amerika'nın savaşa Güney cephesinden başlamasına neden olmuştur. Kore Savaşı'na asker gönderme kararı alan DP Hükümeti ise bu kararı Meclise danışmadan vermiş ve karardan yıllar sonra dahi meclise danışılmadan alınmış bu karardan ötürü eleştirilmiştir.

Kore Savaşı'nın olduğu 1950 yılı gelişmeleri ile Türkiye'nin 2003 yılı gelişmeleri birbirleriyle örtüşmektedir. En önemli benzerlik ise 1950 yılında tek başına iktidara gelen DP gibi 2003 yılında da AKP' nin Meclis oy çoğunluğunu sağlayarak iktidara gelmesi olmuştur. 1950 Yılında iktidar olan DP, seçimlerin akabinde Kore Savaşı gibi Türkiye'yi derinden etkileyecek bir savaşla karşı karşıya gelirken 2002 yılı Kasım seçimlerinden sonra iktidara gelen AKP Hükümeti de Irak Savaşı ile kritik günler yaşamıştır. Ve ilginç olan bir

nokta ise her iki dönemde de muhalefet kanadında oturan partinin CHP olmasıdır.

Irak Savaşı ise Amerika'nın mutlak bir şekilde yapılacağını bildiği ancak şartların elvermesini beklediği için başlangıç tarihini kesin olarak belirtmediği bir savaş olarak zihinlere kazınmıştır. ABD'nin genel politikası olan dünyanın jandarmalığı görevini üstlenen bir süper güç olması dolayısıyla daha önce dünyayı tehdit eden Komünizm belasına karşı mazlum halk Güney Kore'yi koruma amacıyla girdiği Kore Savaşı'nda olduğu gibi 2000'li yıllarda da dünyanın başına bela olan ve biri tarafından durdurulması gerektiğine inandığı Saddam Hüseyin'i ve terörizmi ortadan kaldırmak ve mazlum Irak halkını özgürleştirmek için 2003 yılında Irak'a bir harekât düzenlemiştir. Her iki savaşın da ortak yönü amacı başka dahi olsa bir ucunu ABD' nin oluşturmasıydı.

Kore Savaşı 1950 yılında başladığında ABD ilk asker gönderen taraf olmuş ardından da Türkiye hatırı sayılır bir rakam olan 4500 kişilik bir birliğin Kore'ye gönderilmesi kararını almıştır. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu karara karşı çıkanlar olmuştur. Ancak dönem Başbakanı ve kararın mimarlarından Adnan Menderes, karara karşı gelenlere bu kararın bir savaş kararı olmadığını aksine barışı koruma amaçlı alınmış bir karar olduğunu söylüyordu. Ayrıca DP Hükümeti bir savaş kararı almamış olmasından dolayı böyle bir kararın Meclise danışılmasına gerek olmadan alınabileceğini savunuyordu. 2003 ABD-Irak savaşında ise ABD ilk etapta Türkiye'den asker istememiş (ki çıkarlarını zedeleyecek bir durumdur) sadece kendisine topraklarını açmasını istemişti. Daha önce Kore tecrübesinden ders alan AKP Hükümeti ise böyle bir kararın ancak Meclis tarafından verilebileceğini söyleyerek tarihte üzerlerine kalacak bir sorumluluğu ortadan kaldırmayı amaçlamıştır.

DP Hükümeti 1950 senesinde aldıkları kararın açıklamasını halka yaparken bu kararın bir savaş kararı olmadığını barışı sağlamaya yönelik bir karar olduğunu ifade ediyordu. Nitekim 50 sene sonraki bir başka savaş için dönemin Başbakanı Abdullah Gül de halka seslenişinde Mecliste alınan tezkere kararının bir savaş kararı olmadığını, bu kararın Türkiye'ye zarar vermesini önlemek için alınmış bir karar olduğunu ve Hükümetin Irak konusunda bölgede barışı ve istikrarı hakim kılma ve Türkiye'nin ulusal çıkarlarını

koruma yönünde ilkeler güttüğünü belirtmişti.²³⁶

10.2.2 KORE SAVAŞI VE IRAK SAVAŞI'NA MUHALEFET TEPKİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Kore Savaşı'na asker gönderme kararı muhalefet tarafından büyük bir tepkiyle karşılanmıştır. Ancak bu tepki hiçbir zaman kararın kendisine yönelik bir tepki olmamış karar alınırken muhalefetin görüşlerinin dikkate alınmamasına yönelik bir tepki olmuştur. Kore'ye gönderilecek 4500 kişilik birlik o günkü Türkiye şartları için önemli bir sayıydı Türk halkını bu kadar ilgilendiren böyle bir kararın alınırken halkın temsilcisi olan muhalefetin ve meclisin onayının alınmaması tepkilere yol açmıştır. Bu tepkiler kararın alındığı yıllarda kalmamış daha sonraki seçim çalışmalarında CHP tarafından ısıtılarak tekrardan DP'nin önüne sunulmuştur.

Irak Savaşı'nda ise böyle bir kararı AKP iktidarının tek başına vermesi gibi bir durum söz konusu olamazdı. Yetmiş milyonluk bir Türkiye'yi ilgilendiren ve günlük yaşantımızı etkileyebilecek ve burnumuzun dibinde olacak bir savaşa karşı AKP Hükümetinin bu kararı tek başına vererek durumu riske etmesi diye bir şey söz konusu olamazdı. AKP iktidarı sınırlarımızda böyle bir savaşın olmasını istemiyordu ancak alması kaçınılmaz olan bir savaşta da ulusal çıkarlar için ABD'yi yalnız bırakmak istemiyordu. Bu dönemde muhalefet Türkiye'nin böyle bir durumda ABD'yi desteklemesinin Irak tarafından tepkiyle karşılanılacağını ve Türkiye'nin de bu savaşın içine çekilebileceğini savaştan en çok zararı Türkiye'nin görebileceğini ve Irak'ın Türkiye'ye savaş açma ihtimali olduğunu söyleyerek topraklarımızı ABD askerlerine açan tezkereyi onaylamayacaklarını söylemişti. 1950'lerde CHP Kore'ye asker gönderme kararının özüne karşı çıkmamış ancak meclisten geçmemesini eleştirmişti. 2003 yılına gelindiğinde ise muhalefet koltuğunda oturan CHP teklifin kendisine karşı çıkmakta ve savaşın olmamasını istemektedir.

Kore Savaşı'na asker gönderme kararı muhalefetin kesinlikle reddettiği bir

---

²³⁶ Hürriyet 09.02.2003

konuyken Irak Savaşı konusunda yine muhalefette olan CHP burun buruna olduğumuz Irak'tan Türkiye'ye yönelik saldırıların olabileceğini ve bölge istikrarının tehlikeye düşeceğini söyleyerek karşı çıkıyordu. Türkiye'de ise Müttefik Amerika'nın Irak'a karşı yapacağı harekatta kendi topraklarını kullanmak istediğini bildirmesi üzerine çalkantılı dönemler başlamıştı. Abdullah Gül Başbakanlığındaki Hükümet bu konu hakkında geniş çaplı yorumlar yapmazken Muhalefet kanadında CHP, Hükümetin bu politikalarını eleştirmekteydi.

CHP lideri Deniz Baykal Güney Doğu' da Amerikan askerinin konuşlandırılması çalışmalarına karşı çıkararak bölgede on beş yılda kurulan istikrarın bozulup terörün yeniden yükseleceğini belirterek Güney Doğu' da iki ordu ve iki bayrağın tehlikeli olduğunu, ülke güvenliğinin tehlikeye girebileceğini düşünmekteydi. 80 bin Amerikan askerinin Türkiye'yi cephe haline getireceğini, on binlerce askerin Türkiye'den Irak' a saldırması halinde Türkiye'nin biyolojik ve kimyasal saldırı tehdidi altında olacağını söylüyordu.²³⁷ .

Hükümet Türk topraklarını yabancı askerlere açma kararını Meclise getirmeye kararlıyken Muhalefet lideri Deniz Baykal, Irak'a Türk askeri gönderilmesi kararına mecliste olumlu oy vereceklerini ancak Irak'a müdahale için ABD askerinin Türkiye'ye gelmesine karşı olduklarını belirtmişti. Baykal, ABD'nin Irak'a saldırması için hiçbir hukuki ve ahlaki gerekçe bulunmadığını BM Silah Denetçileri Komisyon başkanı Hans Blix'in de "Irak'a savaş açmayı gerektirecek bir durum kesinlikle yoktur" dediğine dikkat çekmişti.²³⁸ Ancak ezici bir çoğunluğa sahip olan ve Irak'taki yapılanmanın dışında kalmak istemeyen AKP Hükümeti Irak'a yönelik tezkerenin çıkartılmasında muhalefet baskısının yanı sıra kendi Milletvekillerinden de gereken desteği görememiş ve yalnız kalarak tezkerenin çıkartılmasını sağlayamamıştı. DP döneminde ise iktidar partisi tarafından hiçbir eleştiri getirilmemiş ve Celal Bayar ve Adnan Menderes'in almış olduğu karar aynen kabul edilmiştir.

---

²³⁷ Hürriyet 01.01.2003

²³⁸ Hürriyet 03.02.2003

10.2.3 KORE SAVAŞI VE IRAK SAVAŞI'NA HALKIN GÖSTERDİĞİ TEPKİLERİN ANALİZİ

Türkiye, ABD'nin Kore Savaşı'nda en büyük destekçisi olmuştur. ABD, Irak harekâtında da Türkiye'den aynı yakınlığı bekliyordu. Kore savaşıdan 35 yıl sonra bilimsel incelemeleriyle tanınan "Journal of Contemporary History" adlı dergi Türkiye ile ilgili yazdığı bir yazıda Türkiye olmasaydı, Batının can damarı Ortadoğu petroleri, Rusların eline geçirdi yorumunu yapmıştı.²³⁹

ABD'nin Türkiye'ye yakınlık duymasının ardında da Ortadoğu petrolerine olan yakınlığının etkisi yorumları yapılmaktaydı. Özellikle ABD'nin Irak'a karşı başlatmış olduğu harekât için tüm dünyada asıl sebebin kimyasal silahlar değil Irak petrolerinin olduğu savaş karşıtları tarafından söyleniyordu.

ABD'nin Irak'a karşı başlatmış olduğu harekât tüm dünyada ABD'de dahil olmak üzere kınanıyor ve her yerde "savaşa hayır" gösterileri düzenleniyordu. Hemen her gün Türkiye'nin çeşitli yerlerinde çeşitli gruplar tarafından "savaşa hayır" mitingleri düzenlenmekteydi. Bu savaşın sadece ABD çıkarlarına yönelik olarak başlatıldığını ve ülke ekonomisine büyük zarar vereceğini düşünen Türk Halkı hamaset gösterimi yapmamış aksine halkın savaş istemeyen yüzünü karar vericilere aktarmıştır. Halkın bu tepkileri ve Cumhurbaşkanı'nın BM kararlarının beklenmesini istemesi Milletvekillerinin kararlarında etkili olmuş ve Türk topraklarını ABD'li askerlere açan tezkerenin reddedilmesine sebep olmuştur.

Kore Savaşı'nda ise düşman olarak görülen Komünizme karşı tek çözümün bilek ve süngü gücü olduğuna inanılıyordu. Nitekim halk savaş yanlısı hareketlerden öte savaşa giden askerleri destekler nitelikte mitingler düzenlemiş ya da gönüllü savaşa gitmek istemişti. Türk Halkı gösterdiği duyarlılıkla bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın felsefesi gütmemiş benzer bir olayın kendi başına da gelebileceğini düşünerek hiç tanımadığı bir ülkeyle kardeş olmuştu. Dünyanın herhangi bir yerinde barış sağlanması için

---

²³⁹ Sayılan, a.g.e., s. 438.

Türk askeri, tehlikenin kendisine sıçramasından çekinerek harekete geçebilirdi. Ancak şimdiki durumda Türk halkı tehlikeyi artık uzaklarda aramıyor tehlikenin yanı başında müttefiki olan ABD'den geldiğini sezinliyordu. Nitekim Irak'tan sonra sıranın diğer komşu ülkelerin ardından Türkiye'ye geleceği söylentileri de kulaktan kulağa yayılıyordu.

Türk aydını ise Irak'a yapılan harekât karşısında ikiye ayrılmış durumdaydı. Böyle bir harekâtın kimin çıkarlarına hizmet edeceğini soran aydınların bir kısmı zaten yeniden şekillenecek olan Irak'tan pay sahibi olmamız gerektiğini söyleyerek savaş yanlısı tavır sergilerken bir kısmı ise savaşın insanlık ayıbı olduğunu söyleyerek binlerce masum sivilin hayatının kaybolacağını sorun sadece Saddam ise ABD'nin gelişmiş teknolojisiyle onu kısa bir sürede bulabileceğini ve bu yolu izlememesinin ardında ABD'nin kirli çıkarların olduğunu savunuyorlardı.

Kore savaşı döneminde ise bariz olarak Komünistlikleriyle tanınanların dışında hiçbir aydın Kore Savaşı'na ya da asker göndermemize karşı tavır göstermemiştir. Zaten o dönemde dünyanın başında olan Komünizm tehlikesi karşısında Kore Savaşı'na yönelik olarak yapılacak her türlü eleştiri Komünizmle suçlanmaya sebep olabilirdi. Zaten tepki gösterenlerin hepsi tutuklanarak cezalandırılmışlardı. Kore Savaşı'na karşı eleştiri yapanların akıbeti bizzat Başbakan Menderes tarafından açıklanmıştı. Komünizm vatan hainliğiyle eş tutuluyordu. Böyle bir durumda ise savaş karşıtı olarak sokaklarda bağırarak kadar basiretsizce bir davranış olamazdı. O dönemde Komünizmle mücadele vardı ve Kore Savaşı'na karşı olmak kişinin Komünist olduğunu itiraf etmesi demekti. Komünist olanlara ceza kanununa göre ağır cezalarla cezalandırılacaklardı.

Irak Savaşı'nda ise Kore Savaşıyla kıyaslanamayacak ölçüde savaş karşıtı hareketler gerçekleştirilmişti ve gerçekleştirilmeye de devam ediliyordu. Yapılan izinsiz gösteriler tüm izinsiz gösterilerdeki gibi muamele görürken legal gösteriler de yapılmaktaydı. Yapılan eylemler ya da gösterilen tepkiler sadece Türkiye'de değil savaşın birebir etkilemeyeceği yerlerde dahi oluyordu. Özellikle Amerikan ve İngiliz halkı devlet başkanlarını eleştiriyor ve cinayet işlemekle suçluyorlardı. Ancak ABD başkanı halkını terörizmden korumak için bu kadar mücadele verirken halk terörizme karşı açılmış bu savaşı neden istemiyordu. Amerikan Halkı başkanlarının samimiyetine inanmıyordu. Daha önce de değindiğimiz gibi

kimyasal silah aramak için Irak'a giden silah denetçileri hiçbir sonuç elde edememişlerdi. Ancak Bush bunlara inanmayarak silah denetçilerinin görev sürelerinin uzatılmasını ve mutlaka kimyasal silahlara yönelik bir iz bulabileceklerini söylüyordu. Ancak süresi uzatılan silah denetçileri hiçbir yerde kimyasal silah izine rastlamadılar. Tüm bunlara rağmen Bush'un Irak'la savaşmak istemesinin ardında zengin petrol rezervlerinden başka bir şey olamazdı. Binlerce masum kişinin böyle kirli bir amaç için açılan savaş yüzünden hayatlarını kaybetmesi tüm dünyanın tepkisini Bush'un ve Tony Blair'in üzerine çekiyordu. Savaştan en son zarar görecekt kişi Saddam'dı. Ancak savaşın acı yüzünü halk masum insanlar yaşayacaktı. Bu eleştirilere cevap veren Bush, ikiz kulelerde ölenlerin de siviller olduğunu hatırlatarak davranışına gerekçe göstermişti.

Öte yandan Türkiye Halkı ise savaşta muhtemel bir cephe halinde olmaktan çekiniyor, kimyasal silahları olduğu söylenen Saddam'ın hemen yakınında ve ABD müttefiki olan Türkiye'ye savaş açmasından korkuluyor ve özellikle Güneydoğudaki hayatın felç olarak buralarda yaşayan vatandaşların can güvenliklerinin olmaması nedeniyle savaş istemiyordu. Bunun için gencinden yaşlısına savaş karşıtı gösteriler yapıyor ve tepkisini dile getiriyordu. Türkiye Washington Büyükelçisi Faruk Loğoğlu ise tezkerenin Hükümet istese dahi Meclisten geçmeyebileceğini halkın % 95'inin savaş karşıtı olduğunu ve Türkiye'de Demokrasi olduğu için bu kararın verilmesinde halkın yaklaşımına dikkat edileceğini vurgulamıştı.²⁴⁰ Halkın yaklaşımına yine halkın seçtiği Milletvekilleri kulak vermiş ve ilk tezkere Mecliste kabul edilmemişti. İlginç olan bir diğer nokta her konuda Batılılaşma çabasında olan Türkiye'nin savaş konusunda Amerika'yı desteklememesiydi. Türkiye Amerika'nın teknolojisini uygarlık düzeyini benimsiyor olabilirdi. Ancak ortada söz konusu olan Türkiye'nin çıkarlarıydı ülke menfaatleri ve mazlum Irak halkının sıkıntı çekmemesi için Amerika'nın başlatacağı bir savaşa karşı çıkıyordu. Karşı çıkan sadece Türkiye değildi. Amerika'nın kendi halkı da bu savaşa karşıydı. Savaş karşıtı hareketler savaş başladıktan sonra da devam etmiş ve ABD dünya önünde kınanmış ancak kazanmak istediği prestijini daha da kaybetmişti.

---

²⁴⁰ Hürriyet 21.02.2003

10.2.4 KORE SAVAŞI'NA VE IRAK SAVAŞI'NA ORDU TEPKİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Kore Savaşı 25 Haziran 1950 tarihinde başladığında Türkiye bu durumu kendi çıkarları açısından değerlendirmiş ve Türk yetkilileri Türkiye'nin Batı'ya yönelişinde Kore Savaşı'nın ülke için bir atlama taşı olabileceğini düşünmüştü. Nitekim ABD'nin askerlerini Kore'ye gönderme kararını vermesinden sonra BM Genel Sekreterliği üye devletlere bir nota göndermiş ve Kore'ye BM adına asker göndermelerini istemiştir. BM' in bu kararına en erken cevap veren ülke Türkiye olmuştur. Türk Hükümet yetkilileri asker gönderme kararını Meclise danışmadan küçük bir grup aracılığıyla almıştır. Kararın alındığı bu grubun içerisinde bir de asker bulunmaktaydı. DP iktidar olduktan çok kısa bir süre sonra karşı darbe korkusu yaşamış ve Türk ordusunda o zaman kadar görülmemiş çapta ve yüksek kademedeki değişiklikler yapmıştır. Ordunun önemli mevkilerine kendisine ters düşmeyecek kişileri oturturmuştur. Dolayısıyla Kore Savaşı'na asker gönderme kararı aslında iktidar sahipleri istediği için ordu kanadından da kolaylıkla çözüme bağlanmıştır. Zaten dönem şartları ele alındığında dünyanın başında büyük tehlike olarak görülen Komünizm Ordunun da mücadele ettiği bir tehlikeydi ve bu tehlikeye karşı nerede olsa savaşmak gerekirdi. Sovyetler Birliği Türkiye'nin başında korkulu bir rüyaydı ve Komünizme karşı kazanılan savaş aslında Sovyetlere karşı kazanılmış demektir. Bu düşüncelerle hareket ettiği için Türk Ordusunun savaşmak için gitmeyeceği hiçbir yer yoktu.

Ülke içerisinde tüm bu gelişmeler olurken asker her zaman olduğu gibi olaya yabancı değildi. Kore Savaşı döneminde asker Kore'ye savaşmaya gidilmesine karşı değildi. Öyle ki zaten Kore'ye asker gönderme kararı alındığında karar alan grubun içerisinde bir asker de vardı.

2003 Irak Savaşı'na yönelik tezkere kararının alınması döneminde ise Genelkurmay düşüncelerini dile getirmemiş olayın Meclis iradesinde çözümlenmesini istemişti. Ancak yapılan Meclis oylamasında tezkerenin reddedilmesi üzerine Irak'ın yapılanmasında etki sahibi olmak isteyen ve bir Kürt devleti kurulmasını engellemek isteyen Hükümetle aynı görüşleri paylaştığını belirterek kararını daha önce açıklamama gerekçesi olarak da Meclis üzerinde askerın baskı oluşturmasını istemediğini söylemiştir Genelkurmay. Böylelikle her iki savaşta da Türk Ordusu savaştan çekinmemekte ve sınırlarını etkileyen her olayın içerisinde olmak istediğini göstermiştir.

Irak savaşında ise Türk Ordusu savaştan yana oyunu kullanmıştı. Ancak bu düşüncelerini hiçbir şekilde baskı niteliğinde kullanmamıştır. Dönem Başbakanı Abdullah Gül, ordu yetkilileriyle sürekli görüşmeler yapmakta ve bağımsız kararlar almamaktaydı. Zaten Hükümetin Irak politikasında ordu yol göstericilik yapıyordu.

Irak krizi esnasında Başbakan Abdullah Gül ile Genel Kurmay Başkanı Hilmi Özkök bir görüşme yapmış yapılan zirveden Irak konusunda kararsızlığın olmadığı ancak savaşız çözüm için tam bir mutabakatın olduğu mesajı çıkmıştı.²⁴¹ Her iki tarafta savaşız çözüm istiyor ancak çözüm olmazsa da savaş konusunda mutabakat sağlıyordu.

İlerleyen günlerde Milli Güvenlik Kurulu'nda olası Irak Savaşı konusu gündeme alınmış ve Irak sınırına güvenlik tedbirleri ve olası savaşa hazırlı olmak amacıyla 29/01/2003 tarihinden itibaren 2. Ordu Komutanlığı'ndaki birliklere teçhizat ve malzeme takviyesine başlanılmasına karar verilmişti.²⁴² 31.01.2003'te yapılan MGK toplantısında Türkiye'nin savaş dışında kalmayacağı, Türkiye'nin barışçı bir çözümü yeğlemekle birlikte askeri bir operasyonun kaçınılmaz olduğu takdirde ulusal çıkarlarını koruyacak önlemler almaktan geri kalmayacağı ve TBMM'den olası gelişmelere karşı askeri önlemlere işlerlik kazandıracak kararlar alınmasını sağlayacak adımların atılması konusunda tavsiyede bulunulması kararlaştırılmıştı. MGK toplantısında Türkiye'ye asker kabul etme yetkisinin TBMM'den alınmasını önermiş aynı zamanda Kuzey Irak'a asker gönderme ve Türkiye'ye

---

²⁴¹ Hürriyet 14.01.2003

²⁴² Hürriyet 30.01.2003

ABD askeri gelmesine ilişkin kararın TBMM'nin aynı oturumunda tek oyla alınmasını sağlaması kararlaştırılmıştı. Türkiye'nin topraklarında yabancı asker bulundurması ancak anayasanın 92. maddesine göre gerçekleştirilebilirdi. Bu madde: “ Savaş ilanı ve Silahlı Kuvvetler kullanılmasına izin verme milletlerarası hukukun meşru saydığı hallerde savaş ilanına ve Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası anlaşmaların veya milletlerarası nezaket kurallarının gerektirdiği haller dışında, TSK'nin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerinin Türkiye'de bulunmasına izin verme yetkisi TBMM'nindir. TBMM tatilde veya ara vermede iken ülkenin ani bir silahlı saldırıya uğraması ve bu sebeple silahlı kuvvet kullanımına derhal karar verilmesinin kaçınılmaz olması halinde Cumhurbaşkanı Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verebilir,”demekteydi.²⁴³ Kore Savaşı'na asker gönderme kararının bir savaş kararı değil barışı koruma yönlü bir karar olduğunu söyleyen DP Hükümetinden sonra, benzer bir olayla karşılaşmamak için açık kapılar kapatılmış ve anayasada bu madde net bir hale getirilmişti.

Asker kararı TBMM'ye bırakmıştı. Alınan her karara uyulacağı söyleniyordu. Fakat meclisteki tezkereyi yönlendirici hiçbir girişimde bulunulmamıştı. Ancak Meclisten tezkerenin reddedilmesi kararı çıkınca Genelkurmay başkanı Hilmi Özkök, tezkere Meclisteyken MGK'dan bir tavsiye kararı çıksaydı bu kararın Meclis üzerinde bir baskı anlamı taşıyabileceğini söyleyerek, tezkere konusunda Hükümetin yanında olduklarını, Milletvekillerinin kararlarına saygılı olduklarını belirtti. Ancak Özkök, önemli bir açıklama yaparak Türkiye'nin kendi menfaatlerini ancak savaşın içinde olarak koruyabileceğini söyleyerek tezkereye destek vermişti. Fakat bu görüşün Meclis üzerinde baskı yaratmasını istemediğinden oylama öncesi MGK'da dile getirmemişti.²⁴⁴ Bu söylemlerden anlaşıldığı

---

²⁴³ Hürriyet 01.02.2003

²⁴⁴ Zaman 06.03.2003

gibi asker savaş istiyordu geçerli sebep ise Türkiye'nin kendi menfaatlerini ancak savaşla koruyabileceğini düşünmeleri idi.

İlerleyen günlerde Türkiye üs ve limanların modernizasyonuna ilişkin tezkereyi kabul etmişti. Emekli Orgeneral (Genelkurmay 2. Başkanı) Çevik Bir, kendisiyle yapılan bir görüşmede Türkiye'nin karar vermekte geciktiğini ancak doğru yolda olduğunu ve ABD ile komşu olarak birlikte güvenlik üreteceklerini düşündüğünü dile getirmişti.²⁴⁵

ABD'nin müttefiki olan Türkiye Kore Savaşı'nda olduğu gibi Irak Savaşı'nda da yanında olmak istiyor ve menfaatleri doğrultusunda ABD'nin savaşı kazanma ihtimalinden doğacak olumlu ve olumsuz durumları hesap ediyor ve bu savaşta mutlaka yerinin olması gerektiğini düşünüyordu. Hükümetin en büyük destekçisi de orduydü.

---

²⁴⁵ 13.02.2003 Hürriyet

SONUÇ

25 Haziran 1950'de başlayan Kore Savaşı üç yıl sonra sona ermiş ve bu savaş tüm dünya için büyük bir sınav olmuştur. Orduda modern silahların kullanılmasının her zaman işe yaramayacağı üstün silah gücünü elinde bulunduran ülkeler tarafından anlaşılmıştır. Kore Savaşı Türkiye'nin de önemli dersler almasını sağlamıştı. Demokrat Parti Hükümeti'nin Meclise danışmadan aldığı karar ülke gündemini uzun süre meşgul etmiş ve bundan sonraki dönemlerde benzer durumların olmaması için tedbirler alınmış ve yabancı bir ülkeye asker gönderme ya da yabancı bir ülkenin askerlerinin Türkiye'de bulunması Meclis kararına bağlanmıştı.

Türkiye'nin İkinci Dünya Savaşı sonrası yaşadığı yalnızlık ve güvensizlik duygusu Batı'ya yönelmesine sebep olmuştur. Bu yalnızlık hali içerisinde Türkiye, Kore'ye asker gönderme kararı alarak Batı yolunun açılmasını sağlamış, Türk askerinin Kore'de gösterdiği başarılar NATO'ya girişte etkili olmuştur. Kore Savaşı Türk basınında ilgiyle takip edilmiş ve her gelişme okuyucularla buluşmuştur. Türk Halkı ise gazetelerden haberleri ilgiyle takip etmiş ve gelişmeler karşısında Kore'deki Türk askerlerini yalnız bırakmamak için çeşitli organizasyonlar tertip etmiştir. Kore'den dönen değiştirme birlikleri Türk Halkı tarafından coşkuyla karşılanmış ve orada yaşadıklarını anlatan konferans ve paneller düzenlenmiştir. Kore'ye asker göndermeye muhalefet kanadı ve Komünist olarak tanınan kişiler tepki göstermişler muhalefet kararın özüne karşı çıkmazken diğer taraf Türkiye'yi müteceviz olarak ilan etmiştir. Ordu Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararını askeri yapılanma olan NATO'ya girebilme kapısı olarak görürlerken DP Hükümeti iki kampa ayrılan dünyada Sovyetlerin karşısında hür dünyanın yanında olmak istemekteydi ve Kore Savaşı Türk askerinin gücünü dünyaya göstererek güven kazanabileceği bir fırsattı. Hükümetin bu düşüncelerinden etkilenen halk ise kararı desteklemiş ve uzun zamandır kaybeden taraf olmaktan kurtulmanın çıkış yolu olarak görmüşlerdir. Öyle ki hiç bilmedikleri bir ülkede savaşmak için gönüllü bir çok kişi başvurmuştur.

Savaş sonunda Türk askerinin tüm dünya önünde takdir toplaması ve Türkiye'nin

NATO'ya alınması savaşa girerken amaçlanan hedeflere ulaşıldığını göstermiştir. Kore ise ikilikten kurtulamamış sınır yine 38. enlem olmuş iki ideolojinin birbirine üstünlük sağlayamaması ve binlerce insanın hayatını kaybetmesiyle savaş sona ermiştir.

Kore Savaşı'ndan 50 yıl sonra Türkiye benzer bir durumla karşılaşmış, Türk siyasi hayatında önemli kararların alınması gerekmişti. Alınacak karar ülke çıkarları doğrultusunda olmalıydı ancak bu karar herkesin onay vereceği bir karar olmalıydı. Irak'a karşı savaş açan ABD, askerlerini Türk topraklarında konuşlandırmak istiyordu. Ancak bu istek Türk halkı tarafından kabul görmediği gibi halkın temsilcileri tarafından da destek görmemiş, isteği destekleyen sadece Hükümet ve ordu kanadı olmuştur. Ancak ABD'nin bu isteği Mecliste kabul edilmemiş ve ABD plânlarına Türkiyesiz devam etmek zorunda kalmıştı.

Türkiye bu kararı vermeden önce eğer tezkere onayı çıkmazsa ABD ile ilişkilerin bozulacağı endişesini taşımaktaydı. Bu endişeyi yaşaması son derece doğal olan Türkiye'ye tezkere öncesinde ABD yetkilileri ilişkilerin bozulacağı yönünde sinyaller vermişti. Ancak tezkerenin reddedilmesi ilişkilerde herhangi bir zedelenmeye sebep olmamış görünüyordu. ABD'nin Türk hava sahasına ihtiyacı vardı ve bu dönemde ilişkilerin bozulması ABD'nin işine gelmeyecek bir durumdu.

ABD, 19 Mart 2003 tarihinde Irak'a Kuzeyden yapmayı plânladığı harekâttan TBMM'den tezkerenin çıkmaması üzerine vazgeçmiş ve güneyden harekâta girişmişti. Böyle bir harekâta girişmesi tüm dünyada geniş yankılar bulmuş ve hareketin amacının terörizme karşı mücadele olmadığı, Irak petrolüne sahip olmak isteyen ABD'nin kirlili bir plânı olduğu düşünülmüştü.

Böyle bir çaba içine girerek ABD Başkanı Bush, hem dünyada hem de halkının gözünde samimiyetsiz olarak görülmüş ve prestij kaybetmiştir. ABD, Irak'ta umduğunu bulamamış bir işgalci olmakla birlikte Irak için iddia ettiği düzeni ve Demokrasiyi sağlayamayarak güven kaybetmiştir. AKP İktidarı ise Amerika ile ilişkilerini Irak üzerinden düzeltmek istemiş ancak tezkere görüşmelerinde gösterdiği tavırlardan dolayı halkın üzerinde prestij kaybına uğramıştır.

KAYNAKLAR

KİTAP, MAKALE VE TEZLER

- Akay, Abdullah, Kore’de Dirilen Şehit, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1985.
- Artuç, İbrahim, Kore Savaşı’nda Mehmetçik, Kastaş Yayınları, İstanbul, 1990.
- Baltacıoğlu, Tuna, Savaş İçinde Barış: Kore Savaşı Hatıraları, YKB Yayınları, İstanbul, 2000.
- Demirel, Özlem, Türkiye’nin Kore Savaşı’na Katılma Kararının Analizi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1990.
- Denizli, Ali, Kore Harbinde Türk Tugayları, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara 1992.
- Eraydın, İzzet, “Üçüncü Dünya Savaşı”, Ordu Dergisi, sy.146, Yıl 67, Ankara, 1948, s.230-233.
- Ergin, Sabahattin, “Dünya Siyasi Durumuna Bir Bakış”, Ordu Dergisi, sy.149, Yıl 68, Ankara 1948. s.250-253
- Eriç, İhsan, “Üçüncü Cihan Harbi Üzerine Düşünceler”, Ordu Dergisi, sy.150, Yıl 68, Ankara 1948. s.159.
- Eroğul, Cem, Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi, Sevinç Matbaası, Ankara, 1970.
- Ersü, “Sakıp, Kore’de Altı Ay”, Ordu Dergisi, sy 160, Yıl 70, Ankara, 1951, s. 40, 41, 42, 46.
- Gordon, John, “Rusya harbe Girebilecek mi?”, Ordu Dergisi, sy.146, Yıl 67, Ankara 1948
- Gönlübol, Mehmet, “v.d.”, Olaylarla Türk Dış Politikası (1919-1973), Sevinç Matbaası, Ankara, 1974.
- Gönlübol, Mehmet, “v.d.”, Olaylarla Türk Dış Politikası (1919-1995), Siyasal Kitabevi, Ankara, 1996.
- İlhan, Atilla, Yaraya Tuz Basmak, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2002.
- Kentli, Mustafa, “Atlantik Misakı ve Türkiye”, Zafer, 12.09.1950

- Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Muharebeleri, Genel Kurmay Yayınları, Ankara, 1975.
- Kore Savaşı'na Katılmamızda Dini ve Siyasi Zaruret, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Acun Basımevi, İstanbul, 1950.
- Oh, Eunkyung, Türk Basınında ve Edebiyatında Kore Savaşı, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1994.
- Özselçuk, Nusret, "Kore Harbinde Türk Tugayının Muharebeleri", Askeri Tarih Bülteni, sy. 11, Yıl 6, Ankara, 1981. s.57, 58.
- Özselçuk, Nusret, "Kore Savaşı ve Türkiye", Stratejik Etütler Bülteni, sy. 85, Yıl 24, Ankara, 1990, s. 23,24,25.
- Sarıncay, Yusuf, Türkiye'nin Batı İttifakına Yönelişi ve NATO'ya Girişi (1939-1952), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Nüve Matbaası, Ankara, 1988.
- Sayılan, Nazım Dünder, Kore Harbinde Türklerle, M.E.B Yayınları, İstanbul, 1996.
- Sayılgan, Aclan, Solun 94 Yılı: Başlangıçtan Günümüze Türkiye'de Sosyalist Komünist Faaliyetler, Mars Matbaası, Ankara, 1968.
- Sezgin, Yüksel, Kore Savaşı'na Girişimizin Türk Dış Politikası Üzerine Etkileri, "y.y.", Ankara, 1995.
- Taylor, Henry, "Sovyet Rusya Harp Edecek Bir Halde midir?" Ordu Dergisi, çev. M.O. Beykozlu, sy.147, Yıl 67, Ankara, 1948.
- Temel Britannica Ansiklopedisi, Ana Yayıncılık, İstanbul, 1993, s. 8-12.
- Tunçay, Mete, "v.d.", Türkiye Tarihi 4 Çağdaş Türkiye (1908-1980), Cem Yayınevi,"t.y."
- Türkben, Atilla, Kore Gazi ve Şehitlerine Destan, Buket Basımevi, Ankara, 1951.
- Uçarol, Rıfat, Siyasi Tarih 1789-1994, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1995.
- Urunc, Süleyman, Kore Destanı, Sıralar Matbaası, "y.y.", "t.y." s.5.
- Yazıcı, Tahsin, Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1963

GAZETELER

Ulus 01.01.1950

Ulus 03.01.1950

Ulus 10.01.1950

Ulus 21.01.1950

Ulus 02.02.1950

Ulus 10.02.1950

Ulus 11.02.1950

Ulus 15.02.1950

Ulus 18.02.1950

Zafer 14.04.1950

Ulus 21.04.1950

Ulus 03.05.1950

Ulus 19.05.1950

Ulus 24.05.1950

Ulus 30.05.1950

Zafer 01.07.1950

Ulus 03.07.1950

Ulus 04.07.1950

Ulus 07.07.1950

Ulus 09.07.1950

Ulus 10.07.1950

Ulus 16.07.1950

Ulus 20.07.1950

Ulus 23.07.1950

Ulus 27.07.1950

Zafer 27.07.1950

Ulus 29.07.1950

Zafer 29.07.1950
Ulus 30.07.1950
Ulus 01.08.1950
Ulus 02.08.1950
Ulus 03.08.1950
Zafer 12.09.1950
Zafer 14.09.1950
Zafer 16.09.1950
Ulus 18.09.1950
Zafer 19.09.1950
Zafer 25.09.1950
Zafer 29.09.1950
Zafer 19.10.1950
Zafer 16.11.1950
Zafer 19.11.1950
Zafer 01.12.1950
Zafer 02.12.1950
Zafer 03.12.1950
Zafer 04.12.1950
Zafer 06.12.1950
Zafer 15.12.1950
Zafer 23.12.1950
Zafer 27.12.1950
Ulus 27.02.1951
Zafer 10.10.1951
Ulus 25.10.1951
Ulus 16.12.1951
Zafer 09.05.1952
Zafer 12.09.1952

Zafer 07.07.1952
Zafer 06.09.1952
Zafer 12.09.1952
Zafer 24.10.1952
Zafer 22.12.1952
Zafer 09.01.1953
Zafer 31.03.1953
Vatan 19. 06.1953
Vatan 23.06.1953
Vatan 29.06.1953
Hürriyet 01.01.2003
Hürriyet 02.01.2003
Hürriyet 05.01.2003
Hürriyet 11.01.2003
Hürriyet 12.01.2003
Hürriyet 14.01.2003
Hürriyet 24.01.2003
Hürriyet 30.01.2003
Hürriyet 01.02.2003
Hürriyet 03.02.2003
Hürriyet 04.02.2003
Hürriyet 05.02.2003
Hürriyet 06.02.2003
Hürriyet 07.02.2003
Hürriyet 09.02.2003
Hürriyet 13.02.2003
Hürriyet 16.02.2003
Hürriyet 19.02.2003

Hürriyet 21.02.2003

Hürriyet 24.02.2003

Hürriyet 27.02.2003

Zaman 02.03.2003

Zaman 05.03.2003

Zaman 14.03.2003

Zaman 20.03.2003

Zaman 21.03.2003

Zaman 14.03.2003

Zaman 18.03.2003

Zaman 20.03.2003

Zaman 21.03.2003

ÖZGEÇMİŞ

13. 10.1979 Giresun/ Çamoluk doğumluyum. İlk ve Orta öğrenimimi İstanbul'da, Yüksek Eğitimimi ise Uludağ Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde 2000 yılında tamamladım. Okulu bitirdiğimden itibaren iki yıl Özel Eğitim Kuruluşlarında ve Milli Eğitime bağlı okullarda öğretmenlik yaptım. Halen İstanbul Sultanbeyli Kaymakamlığı'na bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nda Sosyal Çalışmacı olarak çalışmaktayım.

İlknur TATAR